

Stichting
Pensioenfonds
Flexsecurity

Stichting Pensioenfonds Flexsecurity
Diememere 25
1112 TC DIEMEN

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 34111370

Jaarverslag over het boekjaar
1-1-2020 t/m 31-12-2020

Inhoud

	Pagina
Bestuursverslag	
Voorwoord	5
Meerjarenoverzicht	7
Profiel van het fonds	9
De omgeving van Flexsecurity in 2020	10
Missie, visie en strategie	13
De ontwikkeling van het fonds	15
De ontwikkeling van de financiële positie	23
Beleid en uitvoering	32
Beleggingen en rendementen	46
Uitvoeringskosten	60
Risicobeheersing	68
Besturing van het fonds	78
Gebeurtenissen na balansdatum	87
Ondertekening	88
Verantwoording en toezicht	
Rapportage van de visitatiecommissie	90
Reactie van het bestuur op de rapportage van de visitatiecommissie	93
Oordeel verantwoordingsorgaan	94
Reactie van het bestuur op de rapportage van het verantwoordingsorgaan	98
Jaarrekening	
Balans per 31 december	100
Staat van baten en lasten	102
Kasstroomoverzicht	104
Algemene informatie	105
Grondslagen voor waardering van activa en passiva	107
Toelichting op de balans per 31 december	113
Toelichting op de staat van baten en lasten	121
Risicobeheer	127
Gebeurtenissen na balansdatum	132
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	132

Overige gegevens

Resultaatbestemming	133
Actuariële verklaring	134
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	136

Personalia Flexsecurity	147
--------------------------------	-----

Bestuursverslag

Voorwoord

'Never a dull moment' is misschien niet de eerste kreet waar mensen bij pensioenen aan denken. Maar 2020 heeft bewezen dat ook pensioenfondsen altijd rekening moeten houden met onverwachte ontwikkelingen en veranderende omstandigheden. Flexsecurity heeft in 2020 te maken gekregen met de gevolgen van de Covid-19 pandemie, die invloed had op vele aspecten van de pensioenuitvoering. Daardoor beleefden de beleggingen diepe dalen, nam het aantal deelnemers in korte tijd sterk af en moest de werkwijze van de fondsorganen en de uitvoeringspartijen in korte tijd bijgesteld worden. Allemaal uitdagingen die aan het begin van het jaar niet voorzien waren en die soms dwongen tot bijstelling van ambities.

Ondanks de onverwachte gebeurtenissen en de daardoor veroorzaakte onzekerheden heeft het bestuur getracht om de voorgenomen beleidsdoelstellingen te realiseren. Het bestuur van Flexsecurity maakt ieder jaar een ambitieuze lijst van voornemens, die ook in 2020 weer grotendeels is gerealiseerd. Als het bestuur de balans opmaakt, zijn de volgende positieve punten te melden:

- Ondanks de coronacrisis hebben de beleggingen ook in 2020 naar verwachting gepresteerd. De geslaagde overgang naar een nieuw strategisch beleggingsbeleid heeft tot positieve resultaten geleid voor alle belanghebbenden;
- De uitvoering van de inkomende en uitgaande automatische waardeoverdrachten is volledig op stoom gekomen, waardoor de pensioenbestemming voor kleine pensioenen behouden blijft en de administratie efficiënter wordt;
- Veel bestuurlijke doelstellingen zijn in 2020 volledig of grotendeels gerealiseerd, waaronder het tot stand brengen van een versoering van de regeling inzake arbeidsongeschiktheid in het Pluspensioen en de nieuwe pensioenregeling voor payrollwerknemers;
- Het aantal deelnemers dat op de pensioendatum het opgebouwde pensioenkapitaal in een levenslange uitkering kan omzetten neemt ieder jaar toe. Daarmee wordt de pensioenopbouw binnen Flexsecurity voor steeds meer deelnemers een relevante bouwsteen in hun financiële toekomst.

In dit jaarverslag kunt u lezen over deze ontwikkelingen en de wijze waarop Flexsecurity erin geslaagd is om de doelstellingen in 2020 te realiseren. Ook spreekt het bestuur in dit verslag enige zorgen uit over de toekomst van de pensioenuitvoering binnen het fonds. Deze zorgen hebben betrekking op de volgende ontwikkelingen:

- Ondanks de getroffen maatregelen ten aanzien van arbeidsongeschiktheid, blijken de kosten hiervan nog steeds een onevenredig beslag te leggen op de financiële positie van het fonds;
- De toenemende verplichtingen op het gebied van governance, risicobeheersing en compliance leiden ertoe dat het fonds zich de vraag moet stellen of een relatief klein pensioenfonds met veel kleine pensioenen ook op langere termijn levensvatbaar is.

In dit verslag wordt teruggekeken op 2020 en wordt vooruit gekeken naar 2021 en de jaren daarna. De overgang naar een nieuw pensioenstelsel en de mogelijke komst van een nieuwe pensioenregeling voor de uitzendsector kunnen leiden tot een nieuw speelveld waarin andere afwegingen worden gemaakt. Flexsecurity spant zich enerzijds in om in die veranderende omstandigheden een aantrekkelijke uitvoerder van de pensioenregelingen te blijven. Anderzijds kijkt het bestuur kritisch naar de toegevoegde waarde die het fonds kan leveren en de mogelijke alternatieven die er aan de horizon verschijnen. Het voortbestaan van het fonds is geen

doel op zich; het doel is om de pensioenen voor de deelnemers en de werkgever zo goed mogelijk uit te voeren, ook als dat eventueel buiten het fonds zou zijn.

Al met al liggen er genoeg uitdagingen op de weg. Het bestuur tracht om uw pensioenen op een betrouwbare wijze hierlangs te loodsen en daar op transparante wijze verslag van uit te brengen.

Het bestuur

Meerjarenoverzicht

	2020	2019	2018	2017	2016
Aantal aangesloten ondernemingen	11	29	30	30	34
Aantal verzekerden					
Actieve deelnemers	48.651	61.967	66.825	64.219	64.645
Gewezen deelnemers	179.024	187.478	230.877	235.095	230.082
Totaal	227.675	249.445	297.702	299.314	294.727
Financiële gegevens					
(in duizenden euro)					
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	53.121	58.812	58.069	53.903	50.186
Uitkeringen (ineens) aan deelnemers:					
Ten behoeve van nabestaandenpensioen	-387	-177	-181	-239	-319
Ten behoeve van afgekochte pensioenen	-9.087	-21.619	-24.931	-24.348	-35.953
	-9.474	-21.796	-25.112	-24.587	-36.272
Saldo van overdrachten van rechten	-17.994	-22.002	-11.891	-4.595	-4.077
Kosten vermogensbeheer (excl. Transactiekosten)					
t.o.v. gemiddeld belegd vermogen	0,42%	0,47%	0,47%	0,47%	0,45%
Transactiekosten t.o.v. gemiddeld belegd vermogen	0,13%	0,08%	0,05%	0,07%	0,08%
Totale kosten vermogensbeheer					
t.o.v. gemiddeld belegd vermogen	0,55%	0,55%	0,52%	0,54%	0,53%
Uitvoeringskosten en kosten bezoldiging bestuursleden	-3.151	-3.309	-3.162	-3.274	-3.098
Uitvoeringskosten per deelnemer in euro's	13,84	13,27	10,62	10,94	10,51
Uitvoeringskosten per actieve deelnemer	64,77	53,40	47,32	50,98	47,92
Uitvoeringskosten als percentage van de premie	5,9%	5,6%	5,4%	6,1%	6,2%

	2020	2019	2018	2017	2016
Financiële positie					
Belegd vermogen	539.022	485.219	430.656	406.879	365.830
Stichtingskapitaal en reserves	12.259	13.238	9.974	8.572	8.940
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	491.423	447.807	399.396	395.828	353.599
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	32.883	27.055	21.044	2.169	2.997
Minimaal vereist eigen vermogen	10.295	9.003	7.232	6.591	8.577
Vereist eigen vermogen	10.295	9.003	7.232	6.591	8.577
Beleggingsopbrengsten					
Directe beleggingsopbrengsten	6.968	5.871	4.668	5.588	4.268
Indirecte beleggingsopbrengsten	21.041	42.070	-12.539	18.641	14.489
Kosten vermogensbeheer	-1.071	-1.050	-1.199	-680	-1.200
Totale beleggingsopbrengsten	26.938	46.891	-9.070	23.549	17.557
Beleggingen					
Aandelen	177.456	135.805	120.266	128.761	109.812
Vastrentende waarden	289.447	248.684	224.209	192.792	172.400
Indirecte beleggingen in vastgoed	56.035	41.259	36.235	32.743	30.066
Derivaten (valutatermijncontracten)	-76	298	-110	571	-154
Overige beleggingen inclusief liquide middelen	16.160	59.173	49.946	52.012	53.706
Totaal belegd vermogen	539.022	485.219	430.546	406.879	365.830
<i>waarvan voor risico deelnemers</i>	<i>483.637</i>	<i>437.265</i>	<i>392.981</i>	<i>387.649</i>	<i>346.897</i>
Performance beleggingsportefeuilles					
Totale portefeuille	5,4%	11,2%	-2,2%	6,5%	6,1%
AO-portefeuille	3,7%	6,5%	0,6%	n.v.t.	n.v.t.
Belegd eigen vermogen	5,0%	6,5%	-1,6%	1,6%	2,5%
Rendementsportefeuille	3,3%	20,4%	-6,1%	15,7%	8,2%
Vastrentende waardenportefeuille	2,7%	4,9%	0,5%	0,7%	3,6%
Matchingportefeuille	18,9%	22,1%	4,9%	-3,8%	14,2%
Dekkingsgraad	102,3%	102,7%	102,3%	102,1%	102,4%
Beleidsdekkingsgraad	102,5%	102,4%	102,5%	102,1%	102,4%
Reële dekkingsgraad ¹⁾	100,8%	100,7%	101,2%	101,2%	101,5%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	101,9%	101,8%	101,7%	101,6%	102,3%
Vereiste dekkingsgraad	100,9%	100,8%	101,7%	101,6%	102,3%

1) De reële dekkingsgraad is gedefinieerd als de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de 'indexatiedekkingsgraad'. De indexatiedekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening op basis van prijsinflatie mogelijk is, onafhankelijk van de eigen toeslagambitie van het fonds.

Profiel van het fonds

Stichting Pensioenfonds Flexsecurity ('Flexsecurity', 'het fonds', 'pensioenfonds'), is opgericht op 16 februari 1999 en statutair gevestigd in Amsterdam. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 34111370.

Flexsecurity is een ondernemingspensioenfonds en treedt op als pensioenuitvoerder van de pensioenregelingen van de dochterondernemingen van Randstad Groep Nederland bv ('RGN') die zich bezig houden met uitzending, detachering en payroll. Het kenmerkende element van deze aangesloten werkgevers is dat zij werknemers (flexwerkers) ter beschikking stellen van opdrachtgevers om onder leiding en toezicht van deze opdrachtgevers werkzaamheden te verrichten.

Voor de uitvoering van de sinds 1999 geldende pensioenregeling is binnen de uitzendsector een bedrijfstakpensioenfonds ingesteld, te weten Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten ('StiPP'). Sinds 2004 is de deelname aan de pensioenregeling wettelijk verplicht gesteld voor alle werkgevers en werknemers in de uitzendsector. Randstad Groep Nederland en haar dochterondernemingen vallen onder de werkingssfeer van de bedrijfstakregeling, maar zijn door StiPP op vrijwillige basis vrijgesteld van de verplichte deelneming. Deze ondernemingen kunnen de pensioenregelingen door middel van het pensioenfonds Flexsecurity uitvoeren.

Het fonds voerde in 2020 twee pensioenregelingen uit, te weten het Basispensioen en het Pluspensioen. Zowel het Basis- als het Pluspensioen zijn pensioenregelingen op basis van een beschikbare-premiesystematiek. Sinds 1 januari 2021 voert Flexsecurity een derde pensioenregeling uit, specifiek gericht op payrollwerknemers en ook gebaseerd op een beschikbare premie. Deelnemers van Flexsecurity nemen over het algemeen relatief kort deel aan de pensioenregelingen, waardoor het fonds gekenmerkt wordt door een groot aantal gewezen deelnemers met veelal kleine pensioenen. Flexsecurity keert zelf geen levenslange pensioenen uit; op de pensioendatum koopt de deelnemer zelf een pensioenuitkering aan bij een verzekeraar naar keuze.

Flexsecurity heeft een paritair samengesteld bestuur dat bestaat uit vier personen. Daarnaast is er een verantwoordingsorgaan ingesteld dat eveneens bestaat uit vier personen en dat een aantal goedkeuringsrechten heeft ten aanzien van belangrijke bestuursbesluiten. Beide organen zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van werkgevers en deelnemers. Het intern toezicht binnen het pensioenfonds wordt uitgeoefend door een visitatiecommissie, bestaande uit drie personen. Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst. Alle uitvoerende werkzaamheden (pensioenadministratie, uitbetaling, vermogensbeheer, communicatie, etc.) zijn uitbesteed aan gespecialiseerde partijen.

De omgeving van Flexsecurity in 2020

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste ontwikkelingen in de externe omgeving van Flexsecurity beschreven. Mede als gevolg van de Covid-19 pandemie was 2020 een uitdagend jaar waarin zaken anders verliepen dan tevoren was voorzien. Zowel ontwikkelingen binnen het fonds zoals het aantal actieve deelnemers als buiten het fonds zoals de beleggingen werden beïnvloed door de gevolgen van de pandemie. Onderstaand volgt een overzicht van de belangrijkste zaken die in 2020 in de omgeving van Flexsecurity aan de orde waren.

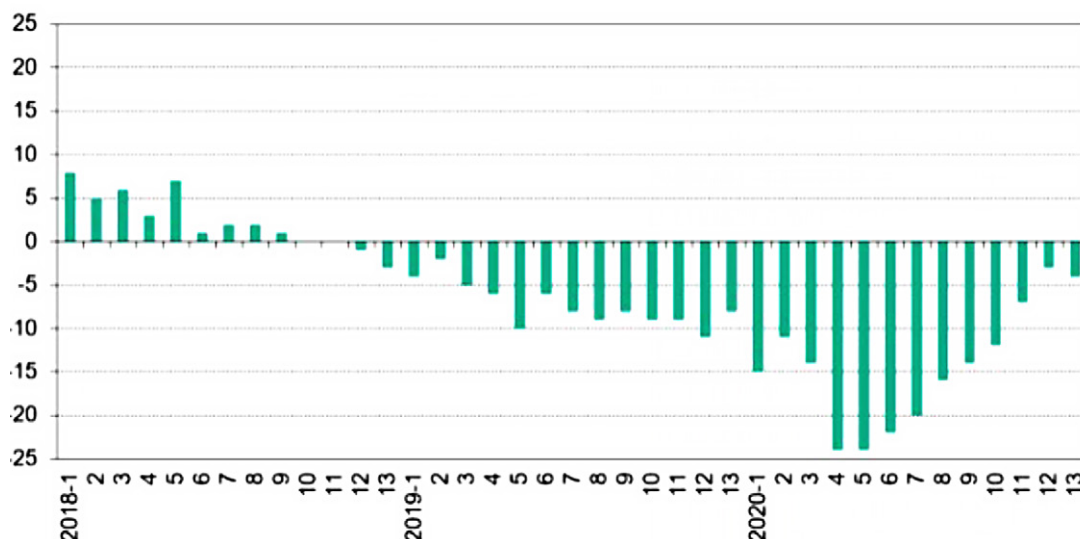
2020 was een enerverend beleggingsjaar

Na de euforie van het uitstekende beleggingsjaar 2019 sloeg de coronacrisis in het eerste kwartaal van 2020 hard toe. In enkele weken daalde de koers van de Europese aandelenindex met bijna 24%. Ook in andere regio's daalden de aandelenkoersen met percentages rond de 20%. Tegelijkertijd daalden de renteniveaus scherp en stegen de kredietopslagen op bedrijfsleningen naar recordhoogte. De olieprijs zakte naar ongekennde diepte en de beleggingsvooruitzichten sloegen in korte tijd om van positief naar hoogst onzeker. Deze ontwikkelingen leidden tot een (kortstondige) paniek op de beurzen en veel onzekerheid voor de toekomst.

In het vervolg van 2020 bleek dat de veerkracht van de economie en de hoop op betere tijden zo sterk waren dat veel van de opgelopen schade eind 2020 alweer grotendeels ingehaald was. De uitgebreide steunmaatregelen van overheden en centrale banken hebben hier zeker aan bijgedragen. Per saldo leidde dit ertoe dat de beleggingsrendementen van Flexsecurity op jaarbasis voor alle leeftijdsgroepen positief en hoger dan de gemiddelde verwachting uitvielen. Meer informatie over de beleggingsresultaten is te vinden in het hoofdstuk 'Beleggingen en rendementen'.

Covid-19 sloeg hard toe in de uitzendsector

De invloed van Covid-19 op de Nederlandse arbeidsmarkt was bij uitstek te voelen in de uitzendsector. Veel opdrachtgevers namen met de invoering van de 'lockdown' half maart direct en op grote schaal afscheid van de door hen ingehuurd flexibele arbeidskrachten. Dat wil echter niet zeggen dat daarmee het aantal actieve deelnemers van Flexsecurity van de ene op de andere dag scherp afnam. Ten eerste heeft een fors deel van de deelnemers (met name in het Pluspensioen) doorlopende arbeidsovereenkomsten, waardoor loonbetaling en daarmee pensioendeelname werden voortgezet. Ten tweede hebben de ondernemingen van Randstad Groep Nederland gedurende de eerste fase van de pandemie (van medio maart tot medio juni 2020) gebruik gemaakt van de steunmaatregelen (NOW-regeling) vanuit de overheid. Hiermee bleef het aantal actieve deelnemers gedurende de eerste maanden op peil, met name in het Pluspensioen. Wel droogde de instroom van nieuwe uitzendkrachten in die periode grotendeels op. In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van het aantal gewerkte uren in de uitzendsector in 2020 terug te zien.

(Bron: ABU Marktmonitor periode 13 – 2020)

Te zien is dat de daling van het aantal gewerkte uren eind 2018 al was ingezet. Vanaf periode 4 van 2020 werd dit effect nog eens versterkt door de coronacrisis. Voor Flexsecurity kwam de dreun van de coronacrisis als het ware vertraagd binnen. In eerste instantie bleven de aantallen actieve deelnemers op peil, maar na het eindigen van de steunmaatregelen werd de werkelijke impact duidelijk. Door de wachttijd van 26 gewerkte weken leidt de dip in de instroom van nieuwe deelnemers vervolgens een half jaar later tot een verdere daling. Per saldo zijn de aantallen actieve deelnemers en het premievolume in 2020 fors gedaald, en dat heeft zijn gevolgen voor de financiële huishouding van het fonds. Met name de hoogte van de kostendekkende premie en de uitvoeringskosten vormen daarbij belangrijke aandachtspunten. De ontwikkelingen en de gevolgen hiervan worden toegelicht in het hoofdstuk 'De ontwikkeling van het fonds'.

Instroom van arbeidsongeschikten nam sterk toe

Voor Flexsecurity is arbeidsongeschiktheid een belangrijk thema, waarbij meerdere malen in dit verslag wordt stilgestaan. De instroom van nieuwe arbeidsongeschiktheidsgevallen bleek in 2020 sterk toe te nemen, een trend die ook in de laatste maanden van 2019 al zichtbaar was. In eerste instantie lijkt er geen verband te bestaan tussen deze ontwikkelingen en de coronacrisis, aangezien de deelnemers die in 2020 als arbeidsongeschikt werden beoordeeld al sinds 2018 ziek waren. Wel is duidelijk dat de werkprocessen van het UWV, dat de WIA-beoordelingen uitvoert, als gevolg van de coronamaatregelen in 2020 aangepast zijn. Zo konden fysieke keuringen in 2020 nauwelijks uitgevoerd worden. Het is nog onduidelijk of er een verband bestaat tussen de aangepaste werkwijze van het UWV en de toegenomen WIA-instroom. Wel is duidelijk dat deze toename Flexsecurity voor grote uitdagingen stelt. Ook is nog onduidelijk of de ziektegevallen als gevolg van de Covid-19 pandemie in 2020 uiteindelijk zullen leiden tot een verhoogde kans op arbeidsongeschiktheid vanaf 2022. De gevolgen van de arbeidsongeschiktheid komen in meerdere hoofdstukken van dit verslag aan de orde.

Meer regeldruk

In 2020 hebben ook de kleinere pensioenfondsen zoals Flexsecurity de 'sleutelfuncties' geïmplementeerd, een uitvloeisel van Europese regelgeving. Er zijn drie sleutelfunctiehouders benoemd die ieder hun specifieke rol ten behoeve van de bestuurlijke processen verzorgen. Voor veel kleinere pensioenfondsen heeft deze ontwikkeling in 2020 de aanzet gegeven om de mogelijkheden voor een overdracht van de pensioenen en opheffing van het pensioenfonds te onderzoeken. Het aantal pensioenfondsen is al jaren dalend en de nieuwe en komende regelgeving lijken dit effect te versterken. Ook Flexsecurity ontkomt er niet aan om kritisch in de spiegel te

kijken en vast te stellen welke toegevoegde waarde het fonds aan de deelnemers en de werkgever kan blijven bieden bij de uitvoering van de pensioenregeling. Het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van en mogelijke alternatieven voor de pensioenuitvoering is daarmee een belangrijk onderwerp op de bestuurstafel geworden.

Op weg naar een nieuw pensioenstelsel

In juni 2020 werd de langverwachte uitwerking van het in 2019 gepresenteerde pensioenakkoord gepresenteerd, in december gevolgd door de publicatie van een eerste consultatieversie van het wetsvoorstel. Er moet nog veel gebeuren voor de bijbehorende wetgeving tot stand is gekomen en geïmplementeerd is, maar duidelijk is dat er de komende jaren door sociale partners en pensioenuitvoerders belangrijke keuzes moeten worden gemaakt over de vormgeving van pensioenregelingen en de wijze waarop oude pensioenen worden aangepast aan de nieuwe regelgeving.

Ook voor Flexsecurity is de toekomst van het pensioenstelsel van groot belang. Anders dan veel andere fondsen is er echter geen grootscheepse aanpassing van de pensioenregeling noodzakelijk, omdat het fonds al jaren uitsluitend beschikbare premieregelingen uitvoert. Wel zijn er genoeg andere onderdelen binnen de nieuwe regels die Flexsecurity en de uitzendsector voor uitdagingen stellen, zoals de overgang naar een leeftijdsonafhankelijke premie en de nieuwe vormgeving van het nabestaandenpensioen. Meer over de wijze waarop het fonds dit proces mede vorm probeert te geven, is te lezen in het hoofdstuk 'Beleid en uitvoering'.

Binnen de uitzendsector wordt al geruime tijd door de sociale partners overleg gevoerd over de totstandkoming van een aantal inhoudelijke wijzigingen in de pensioenregelingen. Met name een verkorting of afschaffing van de huidige wachttermijn van 26 weken is daarbij een belangrijk element. Verder zou sprake kunnen zijn van een uniformering van de huidige twee pensioenregelingen. Het bestuur volgt deze besprekingen met belangstelling en probeert zoveel als mogelijk te anticiperen op de verwachte ontwikkelingen.

De positie van payrollwerknemers is versterkt

Met ingang van 2021 zijn nieuwe regels van kracht geworden ten aanzien van de pensioensituatie voor payrollwerknemers, een specifieke groep deelnemers die tot 2021 qua pensioen hetzelfde werd behandeld als uitzendkrachten. De wetgeving schrijft voor dat deze payrollwerknemers recht hebben op deelname aan dezelfde of een vergelijkbare pensioenregeling als het vaste personeel in dienst van die opdrachtgever. Op verzoek van RGN heeft Flexsecurity in 2020 een pensioenregeling ontwikkeld en geïmplementeerd die voldoet aan de eisen die de wetgever hieraan stelt. De payrollwerknemers binnen Flexsecurity nemen vanaf 2021 deel in deze pensioenregeling.

Maatschappelijk verantwoord beleggen wordt steeds belangrijker

Maatschappelijk verantwoord beleggen neemt een steeds bepalender rol in binnen het beleggingsbeleid van pensioenfondsen. Deelnemers zijn steeds meer geïnteresseerd in het onderwerp en spreken duidelijker hun voorkeur uit. Deze interesse vertaalt zich in een kritische beschouwing op de rol die pensioenfondsen als belegger vervullen en het maken van bewustere keuzes over waar het pensioenfonds niet of juist wel in wil beleggen. Het beleid van Flexsecurity ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen wordt toegelicht in het hoofdstuk 'Beleggingen en rendementen'.

Missie, visie en strategie

Flexsecurity heeft als formele doelstelling in de statuten opgenomen 'te voorzien in pensioen- en andere uitkeringen ten behoeve van deelnemers en hun nagelaten betrekkingen'. Dat is een wat ambtelijk geformuleerde doelstelling, die aan de hand van de missie, visie en strategie concreet wordt gemaakt. In dit hoofdstuk worden deze missie, visie en strategie toegelicht en wordt aangegeven welke vorderingen er in 2020 gemaakt zijn met de realisatie hiervan.

Missie, visie en strategie

Flexsecurity werkt op basis van de volgende missie:

Op zorgvuldige en efficiënte wijze uitvoering geven aan de pensioenovereenkomst van de flexwerkers van Randstad Groep Nederland op een wijze die aansluit bij de kenmerken van de deelnemers en de aangesloten ondernemingen.

Om deze missie te realiseren is het van belang om de specifieke aspecten van de sector en de daarin meestal korte dienstverbanden te onderkennen. De visie die Flexsecurity daarbij heeft, is dat de sturingsmiddelen voor het pensioenfonds zeer beperkt zijn, gezien de aard van de pensioenregelingen en de inhoudelijke vastlegging daarvan in cao-bepalingen. Binnen de beschikbare beleidsruimte richt het bestuur zich op de volgende drie pijlers:

- Optimalisering van het beleggingsbeleid voor de (gewezen) deelnemers;
- Voeren van een overzichtelijke en betrouwbare, volledige administratie;
- Helder communiceren op basis van de waarden: 'betrouwbaar, toegankelijk en transparant'.

Een belangrijk onderdeel van de visie is dat alle inspanningen van Flexsecurity kostenbewust worden uitgevoerd. Gelet op de veelal geringe omvang van de ingelegde premies en de pensioenkapitalen is een kostenefficiënte uitvoering een randvoorwaarde voor een goede pensioenuitvoering. Iedere euro die aan uitvoering wordt besteed, kan immers niet in pensioen worden gestoken.

De door Flexsecurity gevolgde strategie laat zich kenmerken door een eenvoudige en transparante werkwijze. Vanuit het oogpunt van kostenbeheersing en de gemoeide grote volumes zijn de administratieve processen eenvoudig en doeltreffend van opzet. Ruimte voor keuzemogelijkheden voor deelnemers is om die reden binnen de opbouwfase van de regeling zeer beperkt aanwezig. In het beleggingsbeleid wordt een doelbewust onderscheid gemaakt tussen de verschillende leeftijdsgroepen binnen het fonds, waarmee getracht wordt een beleggingsbeleid te voeren dat op de beste wijze invulling geeft aan de missie van het fonds.

De missie, visie en strategie van Flexsecurity zijn in 2020 ongewijzigd gebleven. Wel heeft het bestuur zich nadrukkelijk ingespannen om de missie, visie en strategie nadrukkelijk door te vertalen naar verschillende beleidsdocumenten die in 2020 zijn vastgesteld of geactualiseerd. Het bestuur probeert om de kenmerken van Flexsecurity tot uiting te brengen in het gevoerde beleid op basis van de genoemde pijlers. Dat betekent dat er per beleidsterrein een vertaling wordt gemaakt van de missie, visie en strategie naar concrete doelstellingen en aanpak, bij voorkeur in meetbare resultaten.

Realisatie in 2020

In 2020 zijn op verschillende beleidsterreinen vorderingen geboekt die de link met de missie, visie en strategie hebben versterkt. Onderstaand worden enkele voorbeelden genoemd:

- In het voorjaar van 2020 is een nieuw beleggingsbeleid geïmplementeerd waarbij nadrukkelijk gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden om per leeftijdsgroep een verschillende risicohouding toe te passen;
- De administratie van het fonds is vereenvoudigd doordat de automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen in 2020 op volle toeren is gaan draaien, waardoor het aantal gewezen deelnemers met een klein pensioen verder is gedaald;
- In samenwerking met de sociale partners van het fonds is de dekking voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid versoberd, waardoor de premie voor het Pluspensioen in 2021 binnen de kaders van de cao kan blijven;

- Op verzoek van de werkgever heeft het fonds een eigen pensioenregeling voor payrollwerknemers opgezet, die op basis van de wettelijke normen is ingericht.

De overgang naar een nieuw pensioenstelsel en de verwachte inhoudelijke verbetering van de pensioenregelingen in de uitzendsector bieden de komende jaren mogelijkheden om de pensioenregelingen en –uitvoering naar een nieuw volwassenheidsniveau te brengen. De visie en strategie zullen als gevolg wellicht aangepast moeten worden. Jaarlijks beoordelen het bestuur en het verantwoordingsorgaan of de vlag de lading nog dekt en of bijstelling noodzakelijk is.

Toekomstvisie

In oktober en november 2020 hebben het bestuur en het verantwoordingsorgaan een gezamenlijke strategiesessie gehouden, waarin mogelijke toekomstscenario's zijn verkend. Aan de hand van verschillende toekomstbeelden is getracht om duidelijk te krijgen welke impact de komende veranderingen in de wereld van flexibele arbeid en in de pensioenwereld kunnen hebben op de pensioenuitvoering.

De conclusie was dat de rol van de pensioenuitvoering in de uitzendsector sterk afhankelijk wordt van de wijze waarop de uitzendondernemingen in de toekomst hun werkgeversrol kunnen en zullen gaan vervullen. In positieve scenario's wordt de rol van uitzendarbeid belangrijker en leidt de daarmee samenhangende verbetering van de arbeidsvoorwaarden tot een grotere relevantie van de pensioenregeling. Een dergelijk scenario biedt kansen voor Flexsecurity om op een onderscheidende manier uitvoering te geven, waarmee het bestaansrecht van het fonds kan worden verzekerd.

In andere scenario's wordt de rol van de pensioenuitvoering mogelijk gemarginaliseerd of overgeheveld naar andere partijen. Daarom is het ook noodzakelijk om rekening te houden met een 'afwikkelscenario' waarin de premiestroom ten einde komt en het fonds uitsluitend de opgebouwde pensioenkapitalen afwikkelt.

De uitdaging voor de komende jaren is om voorbereid te zijn op verschillende scenario's en tijdig de maatregelen te treffen die daarbij horen. Naar de mening van het bestuur en het verantwoordingsorgaan ligt de toegevoegde waarde van Flexsecurity in de volgende elementen:

- Een eigen identiteit die de werkgevers van RGN aan de arbeidsvoorwaarde pensioen kunnen geven;
- Onderscheidend vermogen voor de werkgevers ten opzichte van overige uitzendondernemingen;
- Effectieve uitvoering van administratieve en communicatieve processen;
- Snel kunnen inspelen op veranderende wensen en ontwikkelingen.

De introductie van de nieuwe payrollpensioenregeling is een goed voorbeeld van de toegevoegde waarde die Flexsecurity kan bieden. Door in korte tijd specifiek voor de payrollwerkgevers binnen RGN een eigen pensioenregeling op te zetten, wordt een onderscheidende oplossing geboden die voor alle belanghebbenden voordelen biedt.

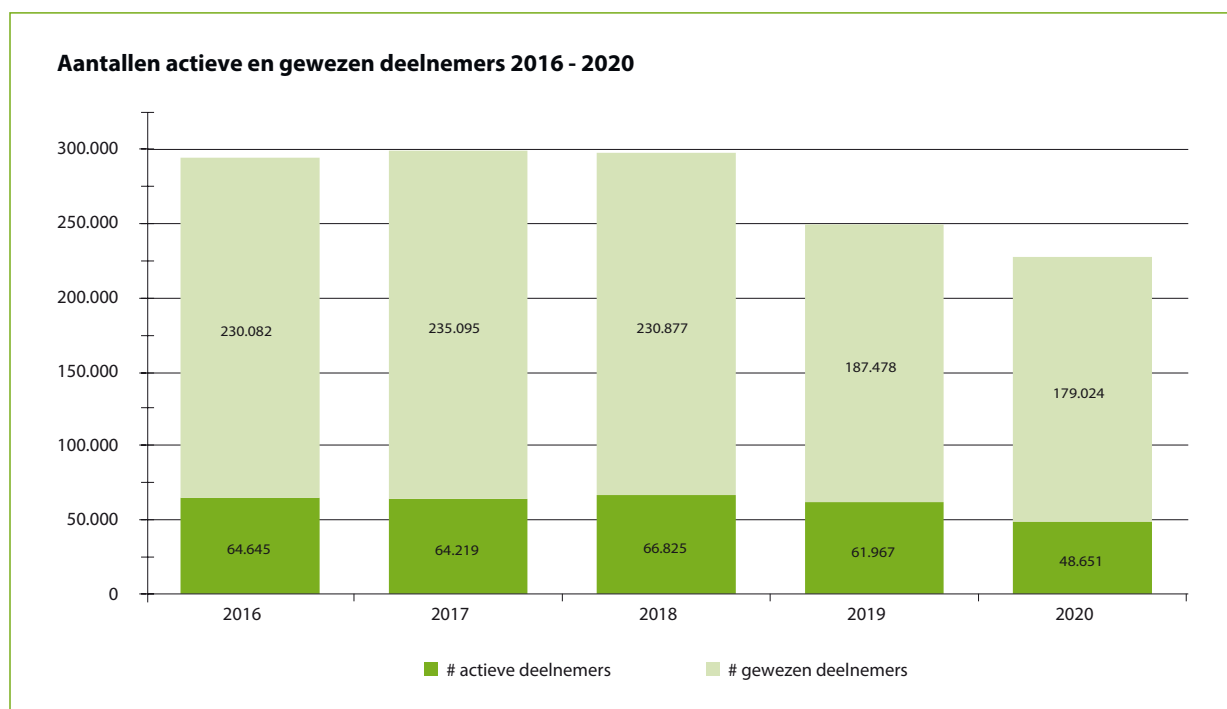
Het bestuur is van mening dat de komende jaren bepalend gaan worden voor de toekomst van Flexsecurity. De toekomst biedt kansen, maar uiteraard ook bedreigingen. Het bestuur zal het komende jaar in kaart brengen welke maatregelen er in welke scenario's noodzakelijk en passend zijn om de beste zorg te kunnen dragen voor de pensioenen van de deelnemers.

De ontwikkeling van het fonds

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de ontwikkelingen die Flexsecurity in 2020 heeft doorgeemaakt. De ontwikkeling van de deelnemerspopulatie, de pensioenuitvoering, de financiële positie en andere relevante ontwikkelingen gedurende het verslagjaar worden in dit hoofdstuk toegelicht.

Ontwikkeling deelnemersbestand

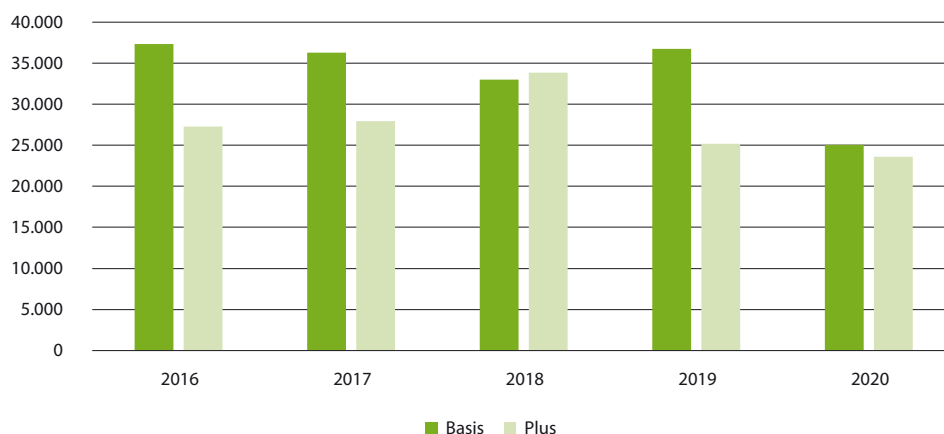
Net als in 2019 nam ook in 2020 het deelnemersbestand van Flexsecurity in omvang af, met name het aantal gewezen deelnemers daalde wederom fors. Het totale aantal deelnemers daalde van 249.445 (2019) naar 227.675 eind 2020. Dat is een daling van bijna 9%, die dit jaar vooral kan worden verklaard uit de grote daling van het aantal actieve deelnemers.

Er waren eind 2020 ruim 13.000 minder actieve deelnemers dan een jaar eerder. Deze scherpe daling van ruim 21%, die zich vooral voordeed binnen het Basispensioen, is direct te herleiden tot de gevolgen van de Covid-19 pandemie. Als gevolg daarvan werd door veel opdrachtgevers afscheid genomen van hun flexibele personeel. Opvallend is wel dat er in 2020 sprake was van 35.420 nieuwe toetredingen en 47.659 deelnemers waarvan de deelneming beëindigd werd. Dat is bijna evenveel als het aantal actieve deelnemers eind 2020. De dynamiek van toe- en uittredingen is dus nog steeds onverminderd hoog.

De verdeling van de actieve deelnemers tussen Basispensioen en Pluspensioen zag er in 2020 ten opzichte van voorgaande jaren als volgt uit:

Actieve deelnemers per regeling

Het aantal actieve deelnemers aan het Basispensioen vertoont al enige jaren een dalende lijn, met uitzondering van het jaar 2019. Deze trend werd versterkt in 2020, toen de werkgevers binnen Randstad Groep besloten om alle payrollwerknemers van 21 jaar en ouder verplicht deel te laten nemen aan het Pluspensioen. Veel van deze werknemers bouwden tot dat moment pensioen op in het Basispensioen. De Covid-19 pandemie versterkte de terugloop van het aantal actieve deelnemers in het Basispensioen in de loop van 2020. Het aantal actieve deelnemers aan het Pluspensioen bleef, mede dankzij de overheveling van de payrollwerknemers, relatief stabiel ten opzichte van eerdere jaren.

Hoewel gedurende de tweede helft van 2020 weer sprake was van een opgaande lijn in het aantal werkzame uitzendkrachten, werkte dit in 2020 nog niet door in de aantallen actieve deelnemers. De hantering van een wachttijd van 26 gewerkte weken leidt immers tot een vertraging in de aanmelding voor de pensioenregeling van deze nieuwe uitzendkrachten van minimaal een half jaar. In 2021 wordt wel weer een groei van het aantal actieve deelnemers in het Basispensioen voorzien.

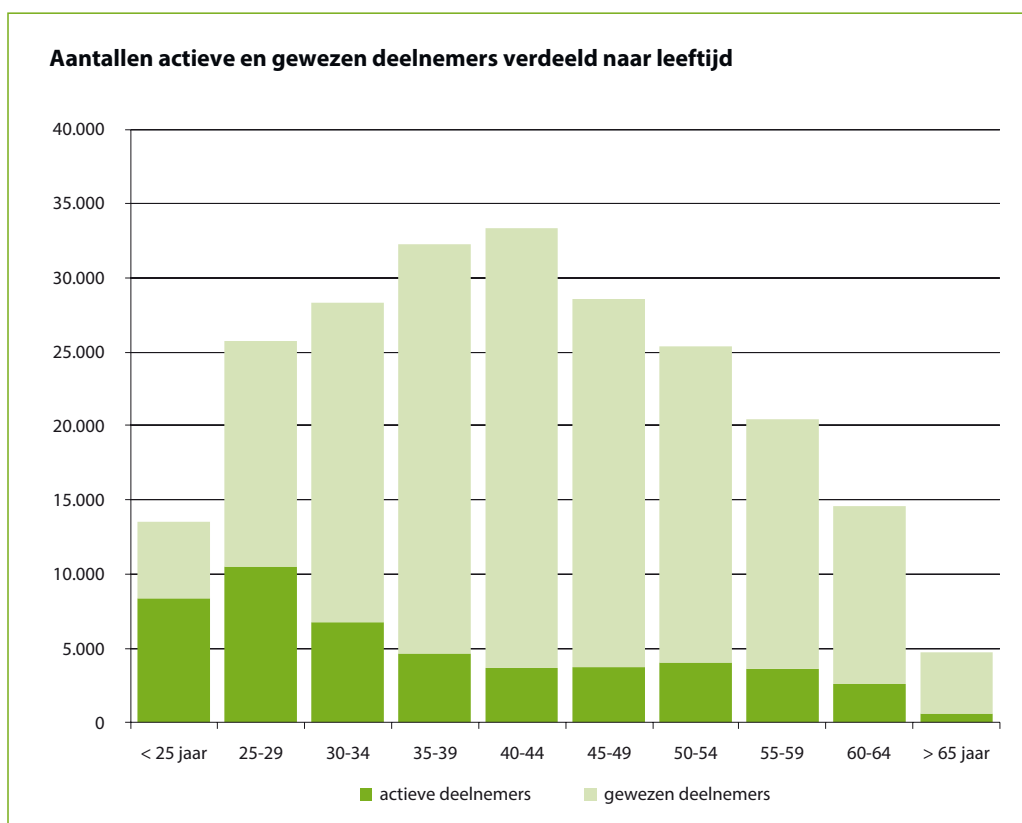
Het aantal gewezen deelnemers daalde in 2020 met 8.454. Dat is een stuk minder dan het jaar ervoor. De grote daling in 2019 liet zich vooral verklaren door het eenmalig laten vervallen van de hele kleine pensioenen uit het verleden. Er kwamen in dat jaar 32.405 hele kleine pensioenen (met een waarde van maximaal € 2,- per jaar) te vervallen. In 2020 kwamen er 'slechts' 5.756 hele kleine pensioenen te vervallen met een totale kapitaalwaarde van € 101.898, hetgeen neerkomt op een gemiddeld pensioenkapitaal van € 17,70 per deelnemer dat verviel aan het fonds.

In 2020 nam het aantal gewezen deelnemers vooral af als gevolg van de uitvoering van de automatische waardeoverdrachten van kleine pensioenen. In 2020 werden er in totaal 33.708 kleine pensioenen automatisch overgedragen naar een nieuwe pensioenuitvoerder. In 2019 (toen pas vanaf september kon worden begonnen met deze overdrachten) waren dat er 15.741. Naast deze twee belangrijke redenen voor de daling van het aantal gewezen deelnemers zijn er ook de meer traditionele factoren voor uitstroom, zoals pensionering, afkoop van kleine pensioenen op pensioendatum, reguliere waardeoverdrachten en overlijden. Ondanks de verdere daling van het aantal gewezen deelnemers blijft het aandeel gewezen deelnemers dominant in de totale samenstelling van het pensioenfonds.

Vanaf april 2021 worden door Flexsecurity de automatische waardeoverdrachten uitgevoerd die betrekking hebben op de kleine pensioenen die voor 2018 zijn opgebouwd. Die operatie zal naar schatting leiden tot een eenmalige verdere daling van het aantal gewezen deelnemers met een kleine 50.000.

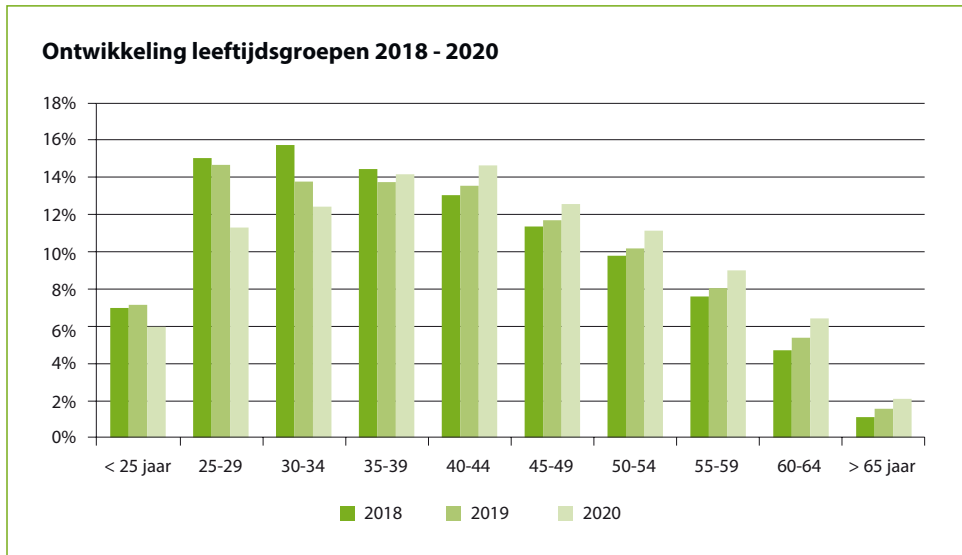
Leeftijdsverdeling

De leeftijdsopbouw van het fonds (actieve en gewezen deelnemers) was eind 2020 als volgt:

In de leeftijdsopbouw van het fonds tekent zich de laatste jaren een opmerkelijke verschuiving af. Waar in het verleden de grootste leeftijdsgroepen werden gevormd door de (gewezen) deelnemers van 21 tot 35 jaar oud, zien we dat het zwaartepunt steeds meer verschuift naar de oudere leeftijdsgroepen. Dat geldt niet voor de actieve deelnemers, daarvan is de grootste groep nog altijd onder de 40 jaar. Het aantal gewezen deelnemers in die leeftijden neemt echter steeds verder af. Dat is met name het gevolg van automatische waardeoverdrachten en het laten vervallen van hele kleine pensioenen. Naar verwachting zal deze trend in 2021 verder versterkt worden, doordat, zoals hiervoor reeds opgemerkt, naar verwachting een kleine 50.000 oudere kleine pensioenen van gewezen deelnemers overgedragen zullen worden aan hun huidige pensioenuitvoerders.

In de onderstaande grafiek zijn de verschuivingen in de leeftijdsamenstelling goed te zien. Vooral in de leeftijdsgroep tussen 25 en 35 jaar is sprake van een spectaculaire daling van hun procentuele aandeel.

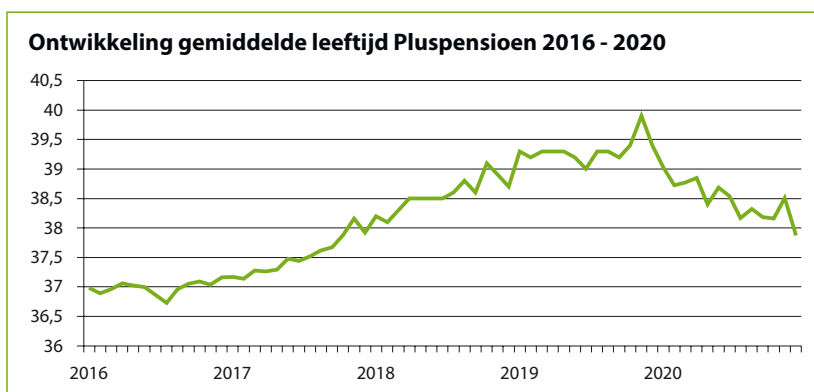

De zogenaamde 'rijpingsgraad' ofwel de verhouding tussen het aantal gewezen deelnemers en het totaal aantal deelnemers, is in 2020 weer gestegen. Dit percentage ligt, net als enkele jaren geleden, weer rond de 79% (2019: 75%). Anders dan in andere jaren was dit niet te wijten aan de groei van het aantal gewezen deelnemers, maar aan de nog sterkere daling van het aantal actieve deelnemers. Naar verwachting zal de rijpingsgraad eind 2021 weer dalen als gevolg van de uitvoering van de automatische waardeoverdrachten over het verleden.

Ook de ontwikkeling van de verhouding tussen actieve en gewezen deelnemers is voor Flexsecurity van groot belang omdat de kosten voor pensioenbeheer volledig worden gefinancierd uit de ontvangen premies voor de actieve deelnemers. Flexsecurity maakt voor gewezen deelnemers kosten, maar hier staan geen premie-inkomsten tegenover. Een beheersing van het aantal gewezen deelnemers is daarom van belang om het aandeel van de pensioenbeheerkosten in de totale premie op een acceptabel niveau te kunnen houden.

Veroudering deelnemers Pluspensioen

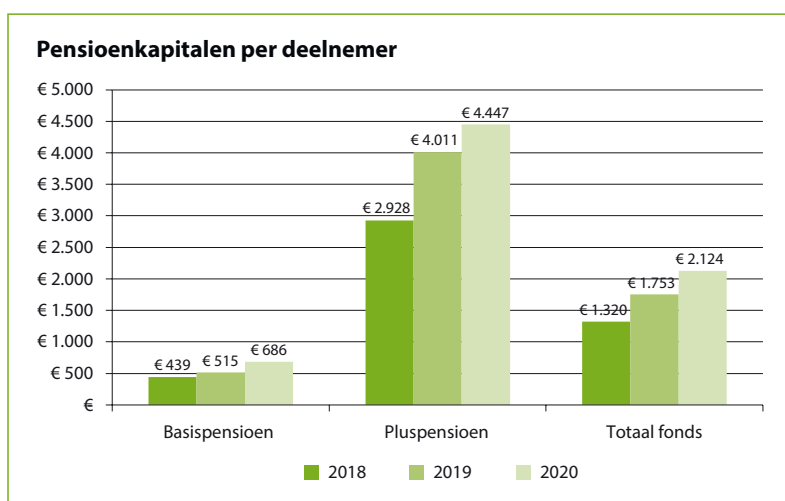
Binnen het Pluspensioen wordt bij werkgevers en deelnemers een leeftijdsafhankelijke doorsneepremie in rekening gebracht. De opbouw van de pensioenkapitalen vindt echter plaats op basis van een leeftijdsafhankelijke staffel. De ontwikkeling van de gemiddelde leeftijd in het Pluspensioen is daarom van groot belang voor de kostendeckendheid van de geheven premie. Onderstaande grafiek geeft de ontwikkeling van de gemiddelde leeftijd van de actieve deelnemers van het Pluspensioen in de afgelopen jaren weer.

In 2020 is sprake geweest van een duidelijke trendbreuk. Tot en met 2019 was er sprake van een stijgende lijn in de gemiddelde leeftijd van de actieve deelnemers. Deze trend werd doorbroken door de relatief jonge populatie payrollwerknemers die vanaf januari 2020 aan het Pluspensioen is gaan deelnemen. Deze groep zorgde voor een daling van de gemiddelde leeftijd, waardoor de geheven premie in het Pluspensioen in 2020 ruim voldoende was om de kosten te dekken. Dit betrof echter een ontwikkeling van slechts één jaar. Met ingang van januari 2021 hebben payrollwerknemers een eigen pensioenregeling binnen Flexsecurity gekregen en heeft deze groep het Pluspensioen verlaten. De verwachting is dan ook dat de gemiddelde leeftijd in het Pluspensioen in 2021 weer zal gaan stijgen.

Ontwikkeling pensioenkapitalen

In het Pluspensioen wordt relatief (per deelnemer) meer geld ingelegd dan in het Basispensioen. In geld gemeten groeit het belegd vermogen van het Pluspensioen daarom harder dan het Basispensioen. Ondanks deze groei en ondanks het maximale gebruik van de mogelijkheden om de aanwas van hele kleine en kleine pensioenen tegen te gaan, blijven de opgebouwde pensioenkapitalen per deelnemer gemiddeld genomen beperkt van omvang. Zoals in de onderstaande grafiek 'pensioenkapitalen per deelnemer' te zien is, is het kapitaal per deelnemer ultimo 2020 gemiddeld € 2.124 (2019: € 1.753). Het gemiddelde is bij het Basispensioen beduidend lager (€ 686, was in 2019 € 515) en bij het Pluspensioen beduidend hoger (€ 4.447, was in 2019 € 4.011). Wel is er net als vorig jaar weer sprake van een substantiële stijging van de gemiddelde kapitalen. Dat is vooral te danken aan de verdere afname van het aantal kleine pensioenen van gewezen deelnemers in 2020. De verwachting is dat de gemiddelde omvang van de pensioenkapitalen de komende jaren zal blijven stijgen als gevolg van het toenemend belang van het Pluspensioen, de komst van het nieuwe Payrollpensioen en het automatisch overdragen van kleine pensioenen van gewezen deelnemers.

De hoogte van de gemiddelde kapitalen ligt ook in het Pluspensioen nog altijd onder de bedragen die Flexsecurity hanteert voor de bepaling van de zogenaamde afkoopgrens, ofwel de grens voor een klein pensioen. Desondanks zijn er met name in het Pluspensioen steeds meer (gewezen) deelnemers met een pensioenkapitaal dat boven deze grens ligt. De pensioenen van deze gewezen deelnemers kunnen niet automatisch worden overgedragen en zullen naar verwachting steeds vaker leiden tot aankoop van een levenslange pensioenuitkering op de pensioendatum.

Ingaande pensioenen

De pensioenleeftijd in de regelingen van Flexsecurity ligt op 67 jaar. Deelnemers worden echter al zes maanden voor de AOW-datum (in 2020 lag de AOW-leeftijd op 66 jaar en vier maanden) benaderd voor de ingang van hun pensioen. Ongeveer de helft van deze personen laat het pensioen ook daadwerkelijk ingaan op de AOW-datum. De andere helft kiest ervoor om het pensioen op 67-jarige leeftijd te laten ingaan. Het is bij Flexsecurity niet mogelijk om de ingang van het pensioen uit te stellen.

De leeftijdsgroep van 65 jaar en ouder is binnen Flexsecurity relatief klein ten opzichte van de andere leeftijdsgroepen. In 2020 waren er in totaal 1.840 personen die hun ouderdomspensioen lieten ingaan (2019: 1.334). Ondanks alle afkopen van kleine pensioenen en automatische waardeoverdrachten heeft het overgrote deel van deze deelnemers nog steeds een pensioenkapitaal dat op de pensioendatum onder de afkoopgrens ligt. Dat leidt in vrijwel alle gevallen tot een eenmalige afkoop van het pensioen. Dit betrof in 2020 in totaal 1.522 personen (2019: 1.203). In 2020 werd derhalve 83% van de ingaande pensioenen eenmalig afgekocht. Dat is wel een flinke verlaging ten opzichte van voorgaande jaren, toen gebruikelijk zo'n 90% werd afgekocht. Gelet op de stijgende omvang van de gemiddelde pensioenkapitalen is de verwachting dat dit percentage de komende jaren verder zal gaan dalen en dat er relatief minder afkopen van kleine pensioenen zullen plaatsvinden. In absolute zin zal er desondanks sprake zijn van een stijgend aantal afkopen van kleine pensioenen op pensioendatum, omdat het aantal ouderen binnen Flexsecurity jaarlijks blijft toenemen.

De deelnemers met een pensioen boven de afkoopgrens kopen een levenslange pensioenuitkering aan bij een verzekeraar naar keuze. Flexsecurity keert immers zelf geen levenslange pensioenen uit. Om deelnemers te ondersteunen bij het maken van deze keuze, biedt Flexsecurity de ondersteuning van een onafhankelijke tussenpersoon aan, te weten Apple Tree te Amsterdam. Onder andere met behulp van een website waarop de tarieven voor ingaande pensioenen van verschillende verzekeraars kunnen worden vergeleken, kan de deelnemer zijn keuze maken. De deelnemer wordt, indien gewenst, ook verder begeleid bij het administratieve proces van de pensioeningang. Flexsecurity draagt een deel van de kosten van de ondersteuning van Apple Tree. Deelnemers zijn niet verplicht om gebruik te maken van de diensten van Apple Tree en kunnen ook zelf of met ondersteuning van een eigen adviseur hun keuze maken. In 2020 maakten 209 van de 239 (gewezen) deelnemers met een ingaand ouderdomspensioen gebruik van de diensten van Apple Tree. Bijna de helft van de ingaande pensioenen werd aangekocht bij verzekeraar Allianz. De overige pensioenen werden hoofdzakelijk aangekocht bij De Goudse en Zwitserleven. Deze verzekeraars boden in 2020 de aantrekkelijkste tarieven voor vaste uitkeringen. De gemiddelde koopsom voor een ingaand pensioen bedroeg in 2020 € 25.484,- per deelnemer.

Vast of variabel pensioen

Bij het maken van de keuze voor een verzekeraar kan de (gewezen) deelnemer sinds 2016 ook een keuze maken tussen een vast of variabel pensioen. Een vast pensioen kent een gegarandeerde hoogte en wordt tijdens de levenslange looptijd niet verhoogd of verlaagd. Een variabel pensioen kan – zoals de naam al zegt – tijdens de uitkeringsperiode variëren in hoogte. Er is een beperkt aantal verzekeraars dat variabele pensioenen aanbiedt, waarbij de aangeboden producten ook nog eens inhoudelijk van elkaar kunnen verschillen. Variabele pensioenen zijn complexe producten waarbij goede voorlichting en begeleiding noodzakelijk is. Van de 209 (gewezen) deelnemers die in 2020 hun pensioen via Apple Tree aankochten, was er één deelnemer die daarbij de keuze voor een variabel pensioen maakte. In het hoofdstuk 'Beleid en uitvoering' kunt u meer lezen over de visie van Flexsecurity op variabele pensioenen.

Niet-opgevraagde pensioenen

Een deel van de personen die recht hebben op een ingaand pensioen wordt helaas niet of niet tijdig gevonden. Uitvoeringsorganisatie AZL hanteert een protocol om (gewezen) deelnemers met een ingaand pensioen terug te vinden. Dat betekent dat er contact gezocht wordt door middel van brieven, e-mails en telefoon. Deze inspanningen worden jaarlijks herhaald. Desondanks blijkt een deel van de mensen (met name degenen die in het buitenland verblijven) niet te worden gevonden. Deze pensioenkapitalen worden in portefeuille gehouden, in afwachting van het moment dat de betreffende deelnemer zich alsnog meldt. Eind 2020 waren er in totaal 728 personen die recht hebben op een ingaand pensioen (2019: 614). Hiervan hadden 13 personen een pensioenkapitaal boven de wettelijke afkoopgrens. Het fonds spant zich onverminderd in om alle betrokkenen te vinden.

Ingaande partner- en wezenpensioenen

Naast ingaande ouderdomspensioenen kent Flexsecurity ook ingaande partner- en wezenpensioenen. In 2020 waren deze als volgt verdeeld:

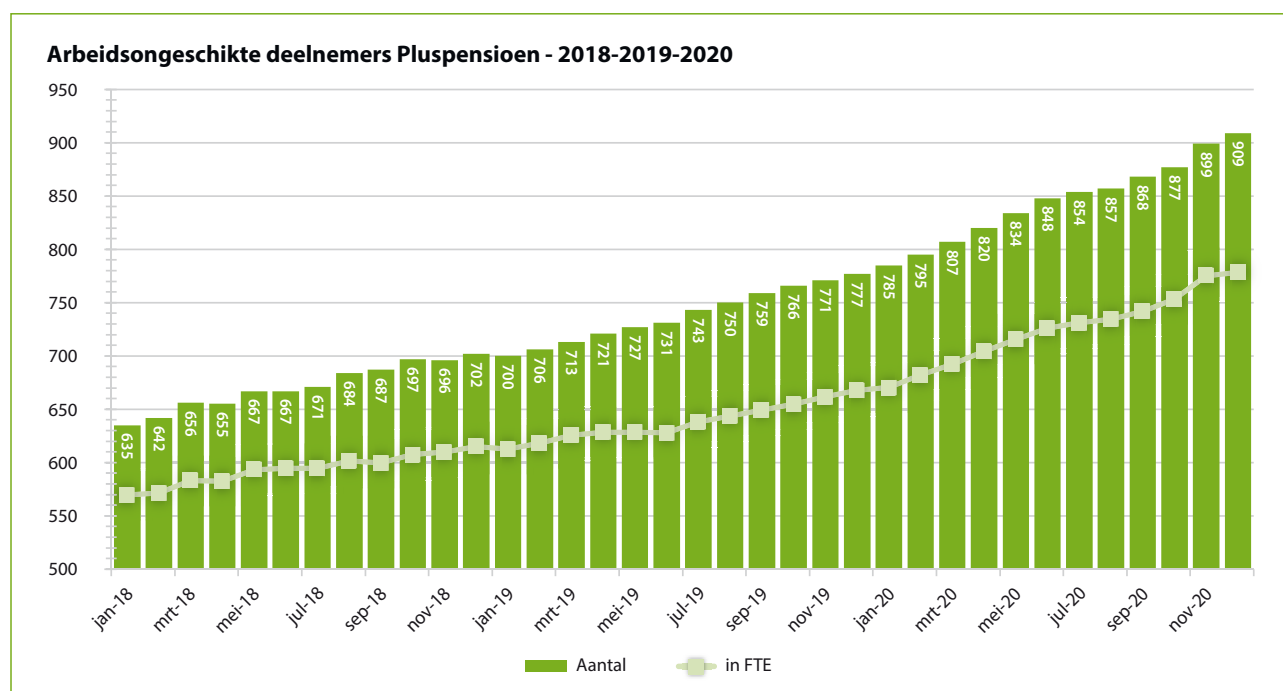
	Afkoop	Aankoop uitkering	Totaal
Partnerpensioen	136	13	149
Wezenpensioen	17	0	17

Ook de deelnemers met een ingaand partner- of wezenpensioen kunnen gebruik maken van de diensten van Apple Tree, als zij op grond van de hoogte van de uitkering een levenslange pensioenuitkering moeten aankopen.

Arbeidsongeschikte deelnemers

De Pluspensioenregeling omvat risicoverzekeringen voor overlijden en arbeidsongeschiktheid van actieve deelnemers. De risicoverzekering in geval van arbeidsongeschiktheid dekt de premievrije voortzetting van pensioenopbouw voor deelnemers die gedurende hun deelname aan het Pluspensioen ziek en aansluitend arbeidsongeschikt worden. Sinds 2018 draagt Flexsecurity de financiële gevolgen van deze verzekering in eigen beheer. Het fonds houdt een voorziening aan waaruit de kosten van de premievrije voortzetting worden gefinancierd. Als de voorziening niet toereikend is, gaat dit ten laste van het eigen vermogen van Flexsecurity. De ontwikkeling van de instroom van arbeidsongeschikten is daarom van groot belang voor het fonds. Onderstaand wordt ingegaan op de ontwikkeling van de arbeidsongeschiktheid in 2020 en de maatregelen die het fonds heeft genomen ter beheersing van de kosten.

Het aantal arbeidsongeschikte deelnemers nam in 2019 toe van 777 (ultimo 2019) naar 909 (ultimo 2020), een netto stijging van 132 ofwel 17%. In 2019 bedroeg deze netto stijging nog 77 personen. Onderstaande grafiek toont de ontwikkeling over in de periode van januari 2018 tot en met december 2020.

De instroom van nieuwe arbeidsongeschiktheidsgevallen bereikte met name in de tweede helft van 2020 ongekende piekhoogtes. Per maand kwamen er vrijwel zonder uitzondering meer dan 20 nieuwe gevallen bij. Over heel 2020 bedroeg de instroom van nieuwe gevallen 215 personen (2019: 139). Afgemeten aan het aantal actieve deelnemers in 2020 komt dat neer op een gemiddelde arbeidsongeschiktheidskans van 0,9% per jaar voor een overwegend jonge populatie met een gemiddelde leeftijd onder de 40 jaar. In 2020 vond in 83 gevallen een beëindiging van de arbeidsongeschiktheid plaats. Een beëindiging kan veroorzaakt worden door

een nieuwe beoordeling door het UWV, maar kan ook samenhangen met het bereiken van de AOW-leeftijd door de deelnemer of het overlijden van de deelnemer. De weergegeven aantallen hebben dus niet altijd een relatie met de financiële gevolgen voor het pensioenfonds. Daarop wordt nader ingegaan in het hoofdstuk 'Ontwikkeling van de financiële positie'.

Beleggingskeuzes

Anders dan veel andere uitvoerders van beschikbare premieregelingen biedt Flexsecurity aan haar (gewezen) deelnemers nauwelijks beleggingskeuzes. De reden hiervoor is dat het maken van beleggingskeuzes een complexe afweging is waarbij deelnemers vanwege de wettelijke zorgplicht zorgvuldig moeten worden ondersteund. Ook moet jaarlijks worden getoetst of de gemaakte keuzes nog steeds aansluiten bij het (mogelijk veranderende) profiel van de deelnemer. Gezien de overwegend korte actieve verblijfsduur van de meeste deelnemers, de geringe omvang van de pensioenkapitalen en de aanzienlijke kosten die gemoeid zijn met het aanbieden van beleggingskeuzes en het vervullen van de zorgplicht, heeft het bestuur besloten om beleggingskeuzes vooralsnog uitsluitend aan te bieden wanneer dat wettelijk verplicht is.

Sinds 2018 bestaat die verplichting. Deze hangt samen met de mogelijkheid van aankoop van een variabel pensioen op de pensioendatum. Iedere uitvoerder van beschikbare premieregelingen is verplicht om deelnemers die tien jaar of korter van hun pensioendatum verwijderd zijn de keuze te bieden voor een afwijkend (risicovoller) beleggingsbeleid. In het standaard beleggingsbeleid van Flexsecurity (zie voor een nadere uitleg het hoofdstuk 'Beleggingen en rendementen') worden de beleggingsrisico's afgebouwd naar een minimaal niveau op de pensioendatum. Dat beleid is gericht op de aankoop van een vaste uitkering op de pensioendatum, een keuze die vrijwel alle deelnemers met ingaande pensioenen op dit moment maken.

De afwijkende keuze voor het zogenaamde 'beleggingsalternatief' betekent dat vanaf 57-jarige leeftijd de risico's van beleggen in zakelijke waarden en het renterisico op een stabiel niveau worden gehandhaafd tot de pensioendatum. Dat zal naar verwachting op de langere termijn een hoger beleggingsresultaat opleveren, maar kan tevens op de korte termijn tot forse schommelingen van de pensioenkapitalen en minder voorspelbaarheid van het aan te kopen pensioen leiden. Deze keuze voor het 'beleggingsalternatief' is met name van belang voor deelnemers die mogelijk van plan zijn om op de pensioendatum een variabel pensioen aan te kopen. Het beleggingsprofiel sluit namelijk aan bij het beleggingsbeleid van de meeste variabele pensioenproducten die verzekeraars aanbieden. De keuze voor het 'beleggingsalternatief' staat open voor actieve en gewezen deelnemers.

Eind 2020 namen de volgende aantallen (gewezen) deelnemers van 57 jaar en ouder in het Basispensioen en Pluspensioen deel in het beleggingsalternatief:

	Keuze voor Beleggingsalternatief	Totale omvang groep 57 en ouder	Procentuele deelname Beleggingsalternatief
Basispensioen	41	16.018	0,26%
Pluspensioen	213	12.243	1,74%
Totaal	254	28.261	0,90%

Actieve en gewezen deelnemers die de leeftijd van 57 jaar bereiken en nieuw toetredende deelnemers van 57 jaar en ouder wordt de vraag voorgelegd of zij gebruik willen maken van het Beleggingsalternatief. In 2020 heeft 3,8% van deze bevraagde deelnemers aangegeven gebruik te willen maken van het beleggingsalternatief. Als deelnemers niet reageren, worden de beleggingen beheerd op basis van het standaard beleggingsbeleid waarin risico's worden afgebouwd naar de pensioendatum. Deelnemers kunnen een keuze voor het beleggingsalternatief te allen tijde herzien of alsnog overstappen als dat gewenst is.

De ontwikkeling van de financiële positie

Met betrekking tot de financiële positie van het pensioenfonds heeft het bestuur van Flexsecurity met name oog voor een aantal aandachtsgebieden: de beleggingen, de kostendekkendheid van de geheven premie, de ontwikkeling van de uitvoeringskosten en de ontwikkeling van de voorziening voor het arbeidsongeschiktheidsrisico. Verder stelt Flexsecurity maandelijks de dekkingsgraden vast. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de ontwikkelingen rond de verschillende aspecten van de financiële positie. De ontwikkeling van de uitvoeringskosten van het fonds wordt nader toegelicht in het hoofdstuk 'Uitvoeringskosten'.

Beleggingen

Omdat Flexsecurity alleen zuivere beschikbare premieregelingen uitvoert, is de hoogte van het pensioenkapitaal van de (gewezen) deelnemers direct afhankelijk van de waardeontwikkeling van de beleggingen. Deze laat zich het beste meten in de ontwikkeling van de waarde van de participaties in de beleggingsdepots van Flexsecurity. Sinds 1 april 2020 wordt voor zowel het Basispensioen als het Pluspensioen onderscheid gemaakt in beleggingen per leeftijdsgroep. Er zijn tien leeftijdsgroepen. Per leeftijdsgroep wordt maandelijks een participatiewaarde vastgesteld op basis van de behaalde beleggingsresultaten. Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling van de participatiewaarden in 2020 weer.

Ontwikkeling participatiewaarden

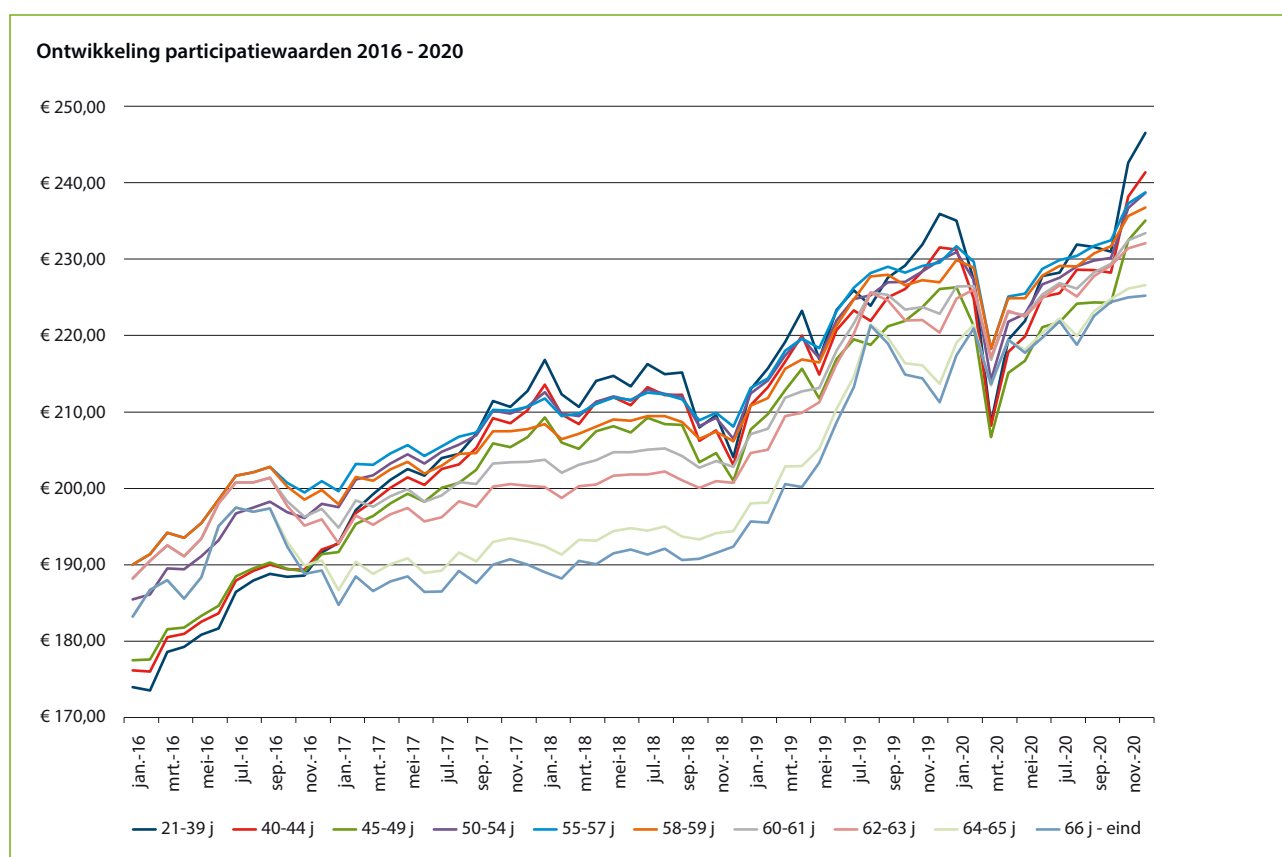
	Participatie waarde ultimo 2019	Participatie- waarde ultimo 2020	Waarde ontwikkeling 2020
	In €	In €	In €
Basispensioen			
– Alle leeftijden	1,8488	n.v.t.	n.v.t.
Pluspensioen			
– 21-39 jaar	235,91	246,55	+4,5%
– 40-44 jaar	231,56	241,38	+4,2%
– 45-49 jaar	226,08	235,03	+4,0%
– 50-54 jaar	229,84	238,67	+3,8%
– 55-57 jaar	229,54	238,72	+4,0%
– 58-59 jaar	226,97	236,75	+4,3%
– 60-61 jaar	222,83	233,38	+4,7%
– 62-63 jaar	220,38	232,09	+5,3%
– 64-65 jaar	213,70	226,62	+6,0%
– 66 jaar en ouder	211,27	225,23	+6,6%

Na een forse stijging van de participatiewaarden in 2019 was op basis van de situatie eind 2020 over de gehele linie sprake van een redelijke stijging. Gedurende het jaar was echter sprake van een forse daling van de waarden als gevolg van de Covid-19 pandemie, die vervolgens in de loop van het jaar weer werd gecompenseerd. In het hoofdstuk 'Beleggingen en rendementen' wordt ingegaan op de oorzaken en gevolgen van deze koersbewegingen.

De waardebepaling van de participaties van het Basispensioen is per eind maart 2020 beëindigd. In de eerste drie maanden van 2020 waarin de beleggingen van het Basispensioen nog separaat werden uitgevoerd, daalde de participatiewaarde van € 1,8488

naar € 1,7810, hetgeen een daling van 3,7% betekende. Per 1 april 2020 zijn alle participaties in het Basispensioen omgezet naar de tien leeftijdsgroepen zoals die ook voor het Pluspensioen gehanteerd worden. Deze wijziging hing samen met de beëindiging van de mogelijkheid voor tussentijdse afkoop en de introductie van de automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen. Achteraf gezien is de timing van deze omzetting gunstig gebleken voor de deelnemers. Doordat op het dieptepunt van de coronacrisis met de daarbij behorende lage beurskoersen werd overgestapt naar (met name voor jongere deelnemers) risicovollere beleggingen, hebben de meeste deelnemers uit het Basispensioen geprofiteerd van de timing van deze wijziging. Vanaf 1 april 2020 wordt voor alle deelnemers van Flexsecurity dezelfde systematiek van beleggingen aan de hand van tien leeftijdsgroepen gehanteerd.

De ontwikkeling van de participatiewaarden van de leeftijdsgroepen sinds 2016 is te zien in de grafiek 'Ontwikkeling participatiewaarden 2016 - 2020'.

Deze grafiek laat zien de dynamiek in de ontwikkeling van de participatiewaarden in 2020 zien. De scherpe daling in maart 2020 als gevolg van de coronacrisis is duidelijk zichtbaar, waarna eind 2020 vooral de waarden van de jongere leeftijdsgroepen weer de weg naar boven vonden. In het hoofdstuk 'Beleggingen en rendementen' wordt nader ingegaan op de achtergronden hiervan.

De rendementen voor de oudere leeftijdsgroepen lagen in 2020 hoger dan die van de jongere leeftijdsgroepen. Dat is niet conform de beoogde relatie tussen risico en rendement in de leeftijdsgroepen. De theorie zegt immers dat waar voor jongere deelnemers meer beleggingsrisico genomen wordt, op de lange termijn een hoger rendement zou moeten worden behaald. Door de combinatie van een aanzienlijke rentedaling en relatief beperkte resultaten op beleggingen in zakelijke waarden was daar in 2020 geen sprake van. Over de periode van 2016 tot en met 2020 is die relatie gemiddeld genomen wel aanwezig. Als gevolg van de stijgingen van alle participatiewaarden is het belegd vermogen voor risico van deelnemers in 2020 aanzienlijk toegenomen.

Kostendekkendheid pensioenpremie

De volumes van de pensioenpremies zijn in 2020 als gevolg van de Covid-19 pandemie gedaald ten opzichte van 2019. De sterke daling van het aantal actieve deelnemers werd daarbij deels gecompenseerd door een stijging van het aantal gewerkte uren per deelnemer en een stijging van de pensioengrondslagen waarover de pensioenpremie wordt berekend. Daarnaast werd de doorsneepremie van het Pluspensioen aan het begin van het jaar verhoogd van 11,7% naar 12,0% van de pensioengrondslag.

Alles bij elkaar daalden de door de deelnemers en de werkgever voor beide pensioenregelingen verschuldigde pensioenpremies van € 58,8 miljoen in 2019 naar € 53,3 miljoen in 2020. De omvang van de pensioenpremies is daarmee met bijna 10% afgenomen.

De zogeheten kostendekkende pensioenpremie bestaat bij Flexsecurity uit de ten behoeve van de pensioenkapitalen van de deelnemers in de beleggingsdepots gestorte premies plus de kosten voor risicodekkingen voor overlijden en arbeidsongeschiktheid, de uitvoeringskosten van het fonds en een opslag voor toekomstige uitvoeringskosten (à 2,5% van de gestorte premies). In de kosten voor risicodekkingen wordt rekening gehouden met de vrijval van pensioenkapitalen van overleden deelnemers zonder nabestaanden.

De kostendekkende premie bedroeg in 2020 € 51,7 miljoen (2019: € 54,3 miljoen). De kostendekkende premie is lager dan de ontvangen premie, er is dus sprake van een premieoverschot van € 1,6 miljoen (2019: overschot van € 4,5 miljoen). De geheven premie heeft in 2020 een positieve bijdrage geleverd aan de financiële positie van het fonds.

De kostendekkende premie is in 2020 met € 2,6 miljoen ofwel 4,7% gedaald ten opzichte van 2019 als gevolg van de opgetreden daling van het aantal actieve deelnemers. Het premieoverschot was kleiner dan in 2019. Gedurende de afgelopen twee jaren heeft het bestuur besloten tot een verhoging van de geheven premie voor het Pluspensioen, van 11,4% in 2018 via 11,7% in 2019 naar 12,0% in 2020. Met dit premieniveau van 12,0% is het premiepercentage bereikt dat is vastgelegd in de cao voor uitzendkrachten. Dat betekent dat verdere verhoging van het premieniveau niet mogelijk is.

Het overzicht van de premies is opgenomen in onderstaande tabel.

Pensioenpremies

In € 1.000

	2020	2019
Feitelijke (verschuldigde) premie	53.321	58.812
Kostendekkende premie	51.690	54.265
Premieoverschot/-tekort	1.631	4.547

De samenstellingen van genoemde feitelijke en kostendekkende premies zijn terug te vinden in de volgende tabel.

Feitelijke (verschuldigde) pensioenpremie

In € 1.000

	2020	2019
Premiebijdragen Basispensioen (door werkgever)	10.595	14.977
Premiebijdragen Pluspensioen (door werkgever en deelnemers)	42.257	43.778
Overige premies voor risico deelnemers	469	57
Totaal	53.321	58.812

De daling van het premievolume in 2020 kan grotendeels toegerekend worden aan de sterke afname van het aantal deelnemers in het Basispensioen. In 2020 vertegenwoordigde het Pluspensioen 79,5% van het totale premievolume (2019: 74,4%). Deze stijgende tendens is al enige jaren gaande.

Kostendeekkende pensioenpremie

In € 1.000

	2020	2019
Premiestortingen in pensioenkapitalen deelnemers	46.081	48.359
Risicopremies	2.896	3.468
Directe uitvoeringskosten	2.486	2.231
Solvabiliteitsopslag	227	207
Totaal	51.690	54.265

Uit de ontvangen premies worden de kosten voor het pensioenbeheer gefinancierd. Deze kosten daalden in 2020 licht naar € 3,2 miljoen (2019: € 3,3 miljoen). Het bestuur streeft ernaar om de uitvoeringskosten van Flexsecurity zo laag mogelijk te houden om een optimale benutting van de pensioenpremies mogelijk te maken. De uitvoeringskosten worden gefinancierd uit het verschil tussen de verschuldigde pensioenpremies en de in de pensioenkapitalen van de deelnemers te storten bedragen (te storten premies). Het grootste deel van dit bedrag betreft de kosten die administratieve uitvoerder AZL aan Flexsecurity in rekening brengt. Meer informatie over de uitvoeringskosten is te vinden in het gelijknamige hoofdstuk van dit verslag.

Ontwikkeling voorziening risico deelnemers

De technische voorziening voor risico deelnemers bestaat uit de optelsom van alle pensioenkapitalen van de individuele (gewezen) deelnemers. De ontwikkeling van deze voorziening is afhankelijk van de gerealiseerde beleggingsrendementen, de instroom van nieuwe premies en inkomende waardeoverdrachten verminder met de uitstroom van deelnemers als gevolg van pensioneringen, waardeoverdrachten en afkopen van kleine pensioenen. In 2020 heeft de voorziening zich als volgt ontwikkeld:

Ontwikkeling voorziening risico deelnemers

In € 1.000

	2020	2019
Voorziening primo	447.807	399.396
Premie	44.957	47.179
Premie arbeidsongeschikten	1.376	1.121
Rendement	24.818	44.283
Inkomende waardeoverdrachten regulier	143	745
Inkomende automatische waardeoverdrachten	23.131	5.663
Uitgaande waardeoverdrachten regulier	-5.669	-3.696
Uitgaande automatische waardeoverdrachten	-32.710	-17.976
Afkopen kleine pensioenen	-1.948	-21.145
Afkopen en uitkeringen op pensioendatum	-9.563	-6.708
Overlijden	-852	-681
Vervallen hele kleine pensioenen	-102	-319
Overige mutaties	35	-55
Voorziening ultimo	491.423	447.807

De belangrijkste bijdragen aan de toename van de voorziening werden gevormd door de ingekomen premies van € 45,1 miljoen, het gerealiseerde rendement van € 24,8 miljoen en de inkomende waardeoverdrachten van in totaal € 23,3 miljoen. Daar stond tegenover een afname van de voorziening als gevolg van uitgaande waardeoverdrachten van € 38,4 miljoen, afkopen en uitkeringen op pensioendatum van € 9,6 miljoen en een aantal kleinere posten. Per saldo is de voorziening, ondanks de daling van het aantal deelnemers, weer met € 43,6 miljoen gegroeid, hetgeen neerkomt op een stijging van 9,7%. Opvallend is verder de forse stijging van de post 'Afkopen en uitkeringen op de pensioendatum'. Zowel het aantal deelnemers dat de pensioendatum bereikt als het gemiddelde pensioenkapitaal van deze deelnemers stijgt jaarlijks aanzienlijk.

Ontwikkeling voorziening arbeidsongeschiktheid

Naast de belangstelling voor de beleggingen en de kostendekkendheid van de pensioenpremies is de ontwikkeling van de voorziening inzake arbeidsongeschiktheid van groot belang voor het fonds. Flexsecurity heeft dit risico in 2018 volledig in eigen beheer genomen. Voorheen werd dit risico financieel voornamelijk gedragen door een verzekeringsmaatschappij. Bij het aflopen van het voormalige verzekeringscontract bleek echter dat geen verzekeraar bereid was om het arbeidsongeschiktheidsrisico van Flexsecurity in dekking te nemen, gezien het zeer hoge arbeidsongeschiktheidsrisico binnen de deelnemerspopulatie van het fonds.

In de kostendekkende premie wordt door het fonds een bijdrage geheven voor de financiering van deze dekking. Deze premie moet toereikend zijn voor de financiering van de nieuwe schadegevallen. Daarnaast zijn er grondslagen voor de financiering van deze voorziening vastgesteld. Deze grondslagen hebben met name betrekking op de kansen op revalidering (herstel tot een lagere mate of beëindiging van arbeidsongeschiktheid) en overlijden. Aan de hand van de gerealiseerde resultaten wordt jaarlijks getoetst of de door het fonds gehanteerde premiestelling en grondslagen realistisch zijn. Is dat niet het geval, dan moeten deze worden aangepast. Als er sprake is van een stijging van de voorziening als gevolg van een aanpassing van de grondslagen of een te lage gehanteerde premiestelling, dan gaat dat ten laste van het eigen vermogen en dus van de financiële positie van het fonds.

In de onderstaande tabel wordt de ontwikkeling van de voorziening arbeidsongeschiktheid in 2020 weergegeven.

Ontwikkeling voorziening arbeidsongeschiktheid**In € 1.000**

	2020	2019
Voorziening primo	27.055	21.044
Invalidering	5.775	3.114
Revalidering	-1.197	-946
Overlijden	-108	-72
Risicopremie overlijden	104	23
Risicopremie arbeidsongeschiktheid	684	1.033
Benodigde intrest	-69	-36
Uitkeringen (vrijgestelde premies)	-1.331	-1.121
Vrijval overlijdensrisicopremie over uitkeringen	-166	-46
Wijziging rentetermijnstructuur	1.923	1.618
Wijziging sterftegrondslagen	-63	-1.151
Aanpassing voorziening uitlooprisico	630	204
Aanpassing revalideringskansen	0	1.371
Aanpassing opslag overlijdensrisico	-354	2.020
Voorziening ultimo	32.883	27.055

De omvang van de voorziening is in 2020 wederom enorm toegenomen, dit maal met € 5,8 miljoen ofwel 21,5%. Een jaar eerder bedroeg de stijging ruim € 6 miljoen ofwel 28,5%. De redenen voor de wederom grote stijging zijn wel iets anders dan een jaar eerder en worden onderstaand toegelicht:

- De instroom van nieuwe arbeidsongeschikte deelnemers blijkt veel groter dan een jaar eerder en dan tevoren werd ingeschat. De financiële last voor invalidering is gegroeid van € 2,2 miljoen in 2018 naar € 3,1 miljoen in 2019 en inmiddels naar € 5,8 miljoen in 2020. Dat is bijna een verdubbeling van de schade ten opzichte van een jaar eerder, terwijl de omvang van de actieve deelnemerspopulatie afgenomen is;
- De kansen op revalidering van arbeidsongeschikte deelnemers bleken, in tegenstelling tot eerdere jaren, in 2020 wel realistisch ingeschat. De voorziening nam als gevolg van revalideringen weliswaar met € 1,2 miljoen af, maar dat stond niet in verhouding tot de schade van de invalideringen. Omdat er in 2020 geen aanpassing van de revalideringskansen hoefde plaats te vinden, zijn hiervoor (anders dan in 2019) geen kosten gemaakt;
- De kansen op overlijden van arbeidsongeschikte deelnemers bleken in 2020 ook conform de inschattingen te zijn geweest. De overgang naar de aangepaste sterftetafels van het AG leidde in 2020 zelfs tot een kleine verlaging van de voorziening;
- Ook in 2020 is de rente weer fors gedaald. De wijziging van de rentetermijnstructuur leidde dit maal tot een nadeel van € 1,9 miljoen (in 2019 € 1,6 miljoen).

Het bestuur concludeert dat de enorme toename van instroom van nieuwe arbeidsongeschiktheidsgevallen in 2020 bevestigt dat dit onderdeel van de pensioenregeling een onbestuurbaar element in de financiële huishouding van het pensioenfonds vormt. De premies die Flexsecurity in 2020 heeft geheven voor arbeidsongeschiktheid waren, gezien de enorme instroom, bij lange niet toereikend voor de toename van de voorziening. De benodigde middelen voor het aanzuiveren van de voorziening arbeidsongeschiktheid zijn, net als in voorgaande jaren, wederom onttrokken aan het eigen vermogen van het fonds. In de hoofdstukken 'Beleid en uitvoering' en 'Risicobeheersing' wordt nader ingegaan op de gevolgen die deze ontwikkeling van de voorziening arbeidsongeschiktheid voor Flexsecurity heeft en tot welke besluitvorming en aanpassingen in de Pluspensioenregeling dit heeft geleid.

Voorziening toekomstige uitvoeringskosten

Het fonds kent ook een voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten. Deze voorziening is qua omvang gekoppeld aan de omvang van de voorziening voor risico deelnemers, ofwel de optelsom van de pensioenkapitalen van de (gewezen) deelnemers. De pensioenkapitalen zijn als gevolg van de nieuwe premies en positieve beleggingsrendementen gestegen en dus is de voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten meegegroeid. Als gevolg hiervan nam de voorziening toe van € 11,9 miljoen (2019) naar € 13,1 miljoen eind 2020.

Resultaat, eigen vermogen en dekkingsgraden

Vanwege de relatief eenvoudige opzet van het pensioenfonds en de beperkte relevantie van (actuariële) aannames bij het vaststellen van de financiële positie, kan het resultaat van Flexsecurity tamelijk eenvoudig in beeld worden gebracht. Waardeoverdrachten, afkopen en uitkeringen leiden nooit tot resultaten voor het fonds, omdat in alle gevallen de volledige waarde wordt aangewend en er geen aannames over aanspraken worden gehanteerd. In onderstaande tabel is de uitsplitsing over de verschillende resultaten inzichtelijk gemaakt.

Resultaatbepaling In € 1.000

	2020	2019
Beleggingsopbrengsten	266	1.025
Resultaat op premie	1.813	4.755
Resultaat op sterfte	511	1.447
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-3.373	-1.184
Aanpassing technische voorziening	-293	-3.125
Andere oorzaken	97	346
Totaal	-979	3.264

Per saldo resulteert er in 2020 een negatief resultaat van € 1,0 miljoen. Dit resultaat is volledig te herleiden tot de enorme schadelast op het onderdeel arbeidsongeschiktheid, die de hiervoor geheven premie ernstig overschreed. Op alle andere onderdelen is sprake van neutrale of licht positieve resultaten. Zoals vaker in dit verslag is vermeld, is de conclusie dat het onderdeel arbeidsongeschiktheid het resultaat en de financiële positie van het fonds in sterke mate bepaalt.

Onder de resultaten zoals vermeld onder de post Aanpassing technische voorziening zit ook een specifiek resultaat, dat nadere toelichting verdient. Het betreft een positief resultaat van € 0,1 miljoen dat voortvloeit uit het laten vervallen van hele kleine pensioenen (een jaarlijkse aanspraak onder € 2). In de wet is bepaald dat deze hele kleine pensioenen van rechtswege komen te vervallen bij einde deelneming. De middelen die zijn vrijgevallen als gevolg van het laten vervallen van deze hele kleine pensioenen zijn toegevoegd aan het eigen vermogen van het pensioenfonds.

Het negatieve resultaat van - € 1,0 miljoen (2019: € 3,3 miljoen positief) is onttrokken aan het eigen vermogen van het fonds, dat als gevolg hiervan afnam van € 13,2 miljoen naar € 12,2 miljoen. Het eigen vermogen, in de verslaggeving gepresenteerd als 'algemene reserve', is naast de voorziening toekomstige uitvoeringskosten bedoeld voor (mogelijke) toekomstige financiële verplichtingen en voor het opvangen van eventuele tekorten. Dat was in 2020 (net als in 2019) het geval omdat de AO-voorziening wederom ontoereikend bleek.

Flexsecurity moet op basis van het Financieel Toetsingskader (FTK) voor pensioenfondsen beschikken over een minimaal vereist eigen vermogen (MVEV). Dit MVEV bedraagt ultimo 2020 € 10,3 miljoen (2019: € 9,0 miljoen). In het MVEV is onder meer een buffer ten behoeve van het overlijdensrisico opgenomen. Deze buffer is gelijk aan 64% van het MVEV. Hoewel dit overlijdensrisico volledig herverzekerd is, schrijft het FTK voor dat hiervoor een financiële buffer bij het pensioenfonds aanwezig moet zijn, die daarmee dus drukt op de financiële positie van het fonds.

Het vereist eigen vermogen (VEV) dat Flexsecurity in het kader van het FTK op basis van het strategische beleid moet hebben, bedraagt € 4,7 miljoen (2019: € 3,5 miljoen). Het VEV is gestegen omdat het risicoprofiel van de beleggingen in het eigen vermogen in 2020 licht is verhoogd. Aangezien het VEV lager is dan het MVEV, wordt het VEV op basis van de vereisten van het FTK gelijkgesteld aan het MVEV. Het eigen vermogen van het fonds, de algemene reserve (of het eigen vermogen), is groter dan het MVEV en het VEV; de financiële positie van het fonds is daarmee toereikend op basis van de wettelijke regels van het FTK voor pensioenfondsen in Nederland.

Het verschil tussen de algemene reserve van het fonds en de hoogte van het MVEV is klein; het fonds verkeert niet in een tekortsituatie, maar dient consequent zijn financiële positie te monitoren en mogelijk maatregelen te nemen om een dergelijk tekort te voorkomen. Met name de ontwikkelingen rond de voorziening arbeidsongeschiktheid en de instroom van nieuwe arbeidsongeschiktheidsgevallen zijn daarbij bepalend. Om het effect van de arbeidsongeschiktheid op de financiële positie van het fonds te verminderen, is de regeling inzake premievrijstelling in het Pluspensioen met ingang van 1 januari 2021 aangepast. Dit heeft enerzijds geleid tot een verlaging van de benodigde premie voor arbeidsongeschiktheid in 2021, maar heeft tevens geleid tot een vrijval uit de voorziening arbeidsongeschiktheid, die ten goede is gekomen aan het eigen vermogen en daarmee aan de financiële positie van Flexsecurity. Dit effect is niet in de cijfers van dit jaarverslag verwerkt, aangezien dit pas vanaf 1 januari 2021 van toepassing is.

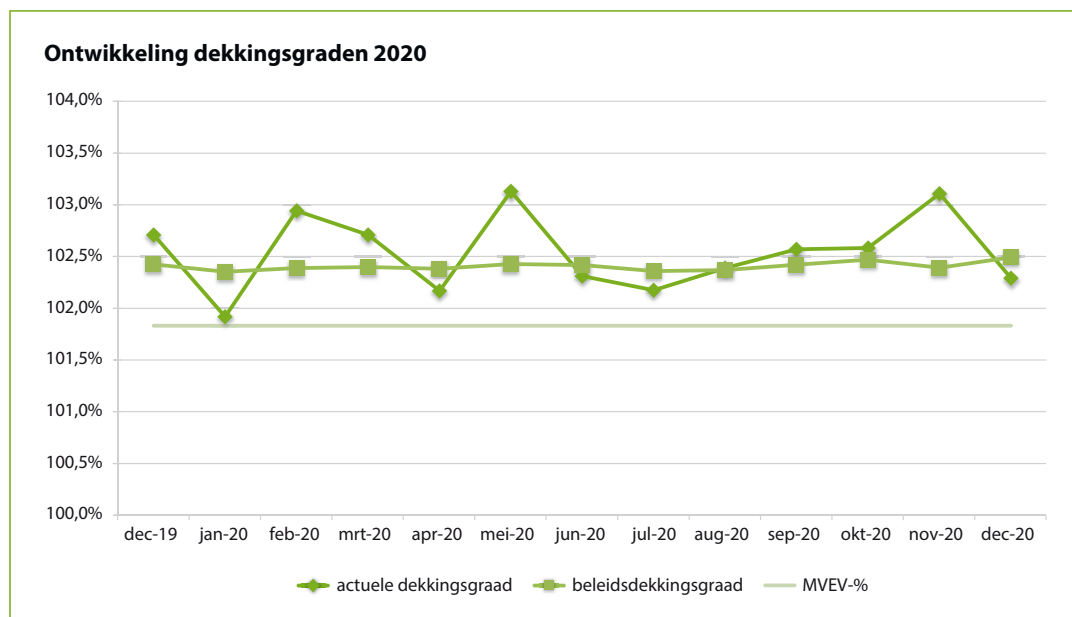
De dekkingsgraden van het fonds weerspiegelen de financiële positie van het fonds. Zie onderstaande tabel:

Dekkingsgraden Flexsecurity

Ultimo jaar

	2020	2019
Dekkingsgraad	102,28%	102,72%
Beleidsdekkingsgraad	102,53%	102,40%
Minimaal vereiste dekkingsgraad (o.b.v. MVEV)	101,92%	101,84%
Vereiste dekkingsgraad (o.b.v. VEV = MVEV)	101,92%	101,84%
Reële dekkingsgraad	100,85%	100,70%

De actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad hebben zich gedurende het jaar als volgt ontwikkeld:

De financiële positie van Flexsecurity is in 2020 min of meer stabiel gebleven. De aanwezige buffers zijn nog steeds beperkt van omvang. Enerzijds is dat positief, omdat hiermee vermeden wordt dat er veel premiegelden worden aangewend voor buffervorming. Anderzijds kunnen financiële tegenvallers een grote invloed hebben op de financiële positie. Het bestuur volgt de ontwikkelingen in de financiële positie daarom nauwgezet, om indien nodig tijdig te kunnen bijsturen.

Als gevolg van de versoering van de arbeidsongeschiktheidsdekking in het Pluspensioen per 1 januari 2021 is de dekkingsgraad van het fonds op die datum met circa 1,2%punt verhoogd. Dit komt tot uiting in de hogere dekkingsgraden die vanaf eind januari 2021 worden gerapporteerd.

Beleid en uitvoering

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van en verantwoording afgelegd over de activiteiten die door het bestuur van Flexsecurity in 2020 zijn ondernomen om de pensioenregelingen van Flexsecurity conform de missie, visie en strategie van het fonds uit te voeren. Daarbij staan de realisatie van de geformuleerde beleidsvoornemens en het inspelen op nieuwe ontwikkelingen centraal. Ook wordt ingegaan op specifieke aspecten van de pensioenuitvoering die in het verslagjaar de aandacht vroegen. Het bestuur geeft in de volgende paragrafen aan in hoeverre de beleidsvoornemens voor 2020 zijn gerealiseerd en welke andere activiteiten bestuurlijke betrokkenheid hebben gevraagd. Tot slot worden de beleidsdoelstellingen voor 2021 benoemd.

Wat waren de beleidsdoelstellingen voor 2020?

Jaarlijks formuleert het bestuur van Flexsecurity bij aanvang van het jaar een aantal beleidsdoelstellingen in het kader van de eigen besturing en verantwoording aan de belanghebbenden. Hierbij worden – los van alle zaken die het pensioenfonds moet doen of overkomen gedurende het jaar – de specifieke bestuurlijke aandachtspunten benoemd die voor het bestuur leidend waren. Dat waren in 2020 de volgende onderwerpen:

- Beheersen van de schadelast van de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid;
- Vaststellen definitieve inrichting houderschap en vervulling sleutelfuncties en benoemen functionarissen;
- Ontwikkelen van een aparte pensioenregeling voor payrollwerknemers;
- Implementeren van het nieuwe strategische beleggingsbeleid 2020-2022;
- Vaststellen van investment cases en beleidsbeschrijvingen op gebied van beleggingen;
- Opstellen van een nieuw risk framework en herinrichten risicobeheercyclus;
- Opstellen van een begrijpelijk pensioenreglement;
- Toepassen van data-analyse voor deelnemergerichte administratie en communicatie;
- Uitvoeren van structurele controles op correcte aanlevering van deelnemergegevens;
- Onderzoeken van toekomstscenario's voor de langere termijn.

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van de wijze waarop en de mate waarin het bestuur de genoemde beleidsdoelstellingen heeft gerealiseerd. Daarnaast zijn er in 2020 andere beleidsonderwerpen geweest die de aandacht van het bestuur hebben gevraagd en waarvan verslag wordt gedaan.

Beheersen van de schadelast van de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

De belangrijkste beleidsdoelstelling voor 2020 was om te komen tot een betere beheersing van de schadelast die voortvloeit uit de risicoverzekering voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. In 2019 was dat niet gelukt, maar in 2020 is het bestuur in samenwerking met de sociale partners bij de pensioenregeling erin geslaagd om te komen tot een versoering van dit onderdeel van de pensioenregeling. Ondanks de realisatie van deze belangrijke mijlpaal beschouwt het bestuur de ontwikkeling van de kosten voor arbeidsongeschiktheid nog steeds als een groot en moeilijk te beheersen probleem.

Sinds 2008 kent de Pluspensioenregeling een verzekering voor het premievrijstellingsrisico voor arbeidsongeschikte deelnemers. Dat houdt in dat een deelnemer in het Pluspensioen die gedurende de actieve deelnameperiode ziek wordt en aansluitend in de WIA belandt, recht heeft op voortzetting van pensioenopbouw ten laste van het fonds. Deze verzekering dekt ook het zogenaamde 'uitlooprisico', wat inhoudt dat ook de deelnemers die werkzaam zijn op basis van een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd, verzekerd zijn voor dit risico. In veel gevallen zijn deze personen al (geruime tijd) niet meer in dienst van de werkgever tegen de tijd dat de twee jaar wachttijd voor de WIA verstreken is. De pensioenregeling van Flexsecurity wijkt op dit punt af van de verplicht gestelde regeling van bedrijfstakpensioenfonds StiPP, waarin het uitlooprisico voor werknemers die ziek uit dienst gaan, niet verzekerd is. Een ander essentieel verschil met de regeling van StiPP is dat de arbeidsongeschikte deelnemers van Flexsecurity een premievrij pensioen opbouwen op basis van de leeftijdsstaffel, dus met oplopende premiepercentages. Bij StiPP behoudt de arbeidsongeschikte deelnemer het premiepercentage dat gold op het moment van aanvang van de arbeidsongeschiktheid.

Flexsecurity had het arbeidsongeschiktheidsrisico vanaf de aanvang van deze verzekering in 2008 tot en met 2017 volledig verzekerd. Sinds 2018 heeft het fonds het risico in eigen beheer genomen omdat verzekeraars op grond van de gerealiseerde schade cijfers niet langer bereid bleken om dit risico te dekken. Flexsecurity houdt sindsdien een voorziening aan voor de financiering van de bestaande en verwachte schadegevallen. Voor de vaststelling van deze voorziening hanteert het fonds actuariële grondslagen die betrekking hebben op de verwachte kansen van (gedeeltelijk) herstel en overlijden voor de pensioendatum.

Eind 2019 was gebleken dat de gehanteerde aannames omtrent de kansen op (gedeeltelijk) herstel nadrukkelijk moesten worden bijgesteld. De kansen op revalidering van arbeidsongeschikte deelnemers blijken in de praktijk een stuk lager te liggen dan tevoren op basis van algemene statistieken werd aangenomen, ondanks de inspanningen die Flexsecurity hiertoe, in samenwerking met de werkgever RGN verricht. Daarnaast bleek een noodzakelijke aanpassing van de sterftekansen eveneens tot een nadelig financieel resultaat te leiden.

Jaarlijks onderzoekt Flexsecurity de kansen op revalidering en overlijden. Het onderzoek dat is uitgevoerd op basis van de gegevens ultimo 2020 heeft uitgewezen dat de aangepaste kansen voor zowel revalidering als sterfte in 2020 realistisch waren. Eind 2020 was er daarom geen nieuwe bijstelling van deze kansen noodzakelijk. Het gevolg van de aanpassing van de kansen was wel dat de premie voor de arbeidsongeschiktheidsdekking in 2020 hoger uitviel dan in voorgaande jaren.

De inspanningen ten aanzien van de herbeoordelingen van arbeidsongeschikten worden inmiddels al enkele jaren uitgevoerd door het bedrijfsonderdeel Health@Work van Randstad Groep Nederland, dat gespecialiseerd is in re-integratie en beoordeling van arbeidsongeschiktheid. Er worden bij het UWV dossiers opgevraagd en aanvullende onderzoeken uitgevoerd om vast te stellen of (her)beoordelingen tijdig en terecht worden uitgevoerd. Indien nodig vraagt Health@Work uit naam van de voormalige werkgever bij het UWV herbeoordelingen aan. Deze inspanningen worden uitsluitend uitgevoerd ten aanzien van deelnemers die door het UWV een WGA-status is toegekend. Hun arbeidsongeschiktheid wordt door het UWV als gedeeltelijk en/of tijdelijk van aard ingeschat. Deelnemers met een IVA-status, van wie de kans op revalidatie op nihil wordt ingeschat, worden niet in de herbeoordelingen meegenomen.

In circa 25% van de gevallen leiden de aangevraagde herbeoordelingen tot een verlaging van het arbeidsongeschiktheidspercentage of een volledige revalidering. Dat zijn de positieve resultaten die de inspanningen en kosten op dit gebied rechtvaardigen. In circa 30% van de gevallen wordt na uitvoering van de herbeoordeling de mate van arbeidsongeschiktheid niet aangepast. In de resterende 50% van de gevallen wordt door het UWV geoordeeld dat er sprake is van een toename van de mate van arbeidsongeschiktheid of een verandering van de status WGA naar IVA. Met name de laatste categorie leidt tot extra financiële lasten voor Flexsecurity. De eerder ingeschatte revalidatiekans komt dan namelijk geheel te vervallen. Ondanks de wisselende resultaten van de herbeoordelingen heeft het bestuur besloten om de werkzaamheden rond de herbeoordelingen voort te zetten. De financiële gevolgen van de herbeoordelingen pakken per saldo positief uit voor het fonds. Daarnaast bieden de herbeoordelingen meer zekerheid ten aanzien van de juiste inschatting van de mate van arbeidsongeschiktheid van de deelnemers.

Het bestuur heeft al in de eerste maanden van 2020 moeten constateren dat de maatregelen die tot dat moment door het bestuur genomen waren om de risico's te beheersen, niet toereikend waren. Zoals in de vorige hoofdstukken reeds duidelijk is gemaakt, werden de problemen ten aanzien van arbeidsongeschiktheid in 2020 veroorzaakt door de spectaculair gestegen nieuwe instroom, die in aantallen 55% hoger en in geld gemeten 85% hoger uitviel dan het jaar ervoor. Deze trend was overigens al in de tweede helft van 2019 ingezet en blijkt ook in 2021 onverminderd door te gaan.

Anders dan in voorgaande jaren was er geen ruimte meer om de premie voor de arbeidsongeschiktheidsdekking verder te verhogen. Het bestuur heeft begin 2020 bewust de keuze gemaakt om in de premiestelling voor het Pluspensioen de kosten van de

arbeidsongeschiktheidsdekking afzonderlijk inzichtelijk te maken. Sinds 2020 bestaat de premie voor het Pluspensioen in plaats van één procentuele doorsneepremie uit twee componenten, te weten:

- Een premie van 11,1% van de pensioengrondslag voor de financiering van de Pluspensioenregeling, zoals die door cao-partijen is overeengekomen;
- Een premie van 0,9% van de pensioengrondslag voor de aanvullende arbeidsongeschiktheidsdekking, die verder gaat dan in de cao is overeengekomen.

De optelsom van deze premies is 12,0% van de pensioengrondslag, waarmee het totale premieniveau voor het Pluspensioen gelijk is aan het premieniveau dat het bedrijfstakpensioenfonds StiPP hanteert. Een verdere verhoging van de premie ter dekking van de stijgende kosten van arbeidsongeschiktheid behoorde daarom in 2021 niet tot de mogelijkheden.

Het bestuur heeft gedurende het verslagjaar, net als in voorgaande jaren, nadrukkelijk de aandacht gevraagd voor deze problematiek bij de werkgever Randstad Groep Nederland en de ondernemingsraad. Deze aandacht heeft erin geresulteerd dat de werkgever, de ondernemingsraad en Flexsecurity medio 2020 mogelijke alternatieven voor een versoering van de arbeidsongeschiktheidsdekking hebben onderzocht. De gevolgen voor de deelnemers en het fonds zijn beoordeeld en uiteindelijk zijn partijen tot de conclusie gekomen dat een afschaffing van het staffelvolgende karakter van de premievrije voortzetting de meest evenwichtige maatregel was om de financiële impact van de dekking te verkleinen. Eind 2020 is door de ondernemingsraad de benodigde instemming verleend aan de werkgever voor de aanpassing van de pensioenovereenkomst. In het reglement 2021 voor het Pluspensioen is de regeling inzake premievrije voortzetting daarop aangepast. Deelnemers die vanaf 1 januari 2021 in de WIA belanden en recht hebben op premievrije voortzetting, ontvangen vanaf de eerste WIA-dag het premiepercentage dat op dat moment gezien hun leeftijd van toepassing is. Voor alle reeds arbeidsongeschikte deelnemers van Flexsecurity wordt de premievrije pensioenopbouw vanaf 1 januari 2021 voortgezet op basis van het premiepercentage van de leeftijdsgroep waar men op dat moment toe behoorde. Wanneer arbeidsongeschikte deelnemers vanaf 1 januari 2021 een nieuwe leeftijdsgroep bereiken, wordt het premiepercentage dus niet langer aangepast aan het niveau van de nieuwe leeftijdsgroep.

Deze aanpassing heeft twee financiële effecten. In de eerste plaats daalt het premieniveau voor de AO-dekking structureel met circa 35%. Het effect van de stijgende staffel is immers niet langer van toepassing. Het tweede financiële effect zit in de vrijval uit de voorziening voor de bestaande 909 arbeidsongeschiktheidsgevallen. Het effect hiervan bedraagt € 7,1 miljoen per 1 januari 2021. Dit effect is niet meegenomen in de jaarcijfers van 2020. Deze eenmalige vrijval zal vanaf januari 2021 leiden tot een versterking van het eigen vermogen van het fonds en daarmee tot een verbetering van de dekkingsgraad.

Het bestuur is verheugd dat de aandacht die het de afgelopen jaren heeft gevraagd voor de toenemende kosten van arbeidsongeschiktheid, per 1 januari 2021 heeft geresulteerd in een concrete versoering van de regeling die rekening houdt met de belangen van alle betrokkenen. Anderzijds constateert het bestuur dat de ontwikkeling van de instroom van nieuwe gevallen in 2020 enorm is toegenomen, waardoor de kosten van de dekking naar verwachting wederom zullen gaan toenemen. Het bestuur beschouwt de belangrijkste beleidsdoelstelling in 2020 als gerealiseerd, maar spreekt tegelijkertijd grote zorgen uit over de impact die de arbeidsongeschiktheidsdekking ook in toekomstige jaren heeft op de financiering van de pensioenregeling en de financiële positie van het fonds.

Het bestuur van Flexsecurity zal daarom ook in 2021 en verder de blijvende aandacht vragen voor deze problematiek, onder andere aan de hand van rapportages. Ook in de cao-besprekingen die moeten leiden tot een nieuwe pensioenregeling voor uitzendkrachten wordt nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de ervaringen die Flexsecurity inmiddels heeft opgedaan met de dekking van arbeidsongeschiktheidsrisico's voor flexwerkers. Het bestuur zal de ontwikkeling van de instroom en de kosten van de regeling net als in voorgaande jaren nauwgezet volgen en zich inspannen om in samenwerking met de werkgever en de ondernemingsraad te komen tot meer inzicht in de redenen en ontwikkeling van arbeidsongeschiktheid in deze specifieke sector.

Vaststellen definitieve inrichting houderschap en vervulling sleutelfuncties en benoemen functionarissen

Een belangrijke beleidsdoelstelling was om in 2020 de inrichting van de sleutelfuncties binnen het pensioenfonds af te ronden, met inachtneming van de daartoe geldende regels en de schaalgrootte en mogelijkheden van het fonds. Omdat de duiding van de regels door de toezichthouder lang op zich liet wachten, kon dit doel in 2019 niet gerealiseerd worden. Begin 2020 is de vereiste duidelijkheid vanuit de toezichthouder verkregen en voor de gestelde deadline van 1 september 2020 is de doelstelling gerealiseerd.

Met de komst van de IORP II-regels in januari 2019 zijn een aantal nieuwe regels voor pensioenuitvoerders geïntroduceerd, met name ten aanzien van governance, communicatie, risicobeheersing en maatschappelijk verantwoord beleggen. Het overgrote deel van deze nieuwe regels is door Flexsecurity in 2019 in samenwerking met de uitbestedingspartijen zonder problemen geïmplementeerd. De meeste aandacht in de pensioensector ging uit naar de wijze waarop de invulling van de 'sleutelfuncties' zou moeten plaatsvinden, een nieuw begrip dat met de IORP II-regelgeving werd geïntroduceerd.

Voor Flexsecurity was vooral van belang dat bij de implementatie van deze sleutelfuncties rekening gehouden zou worden met de kenmerken van het pensioenfonds, dus met oog voor de omvang en de beschikbare middelen. Flexsecurity kreeg tot 1 september 2020 de tijd om te voorzien in de invulling van de sleutelfuncties.

DNB bleek gedurende het traject steeds meer belang toe te kennen aan de onafhankelijkheid en de specifieke deskundigheid van de sleutelfunctiehouders. Voor het bestuur van Flexsecurity werd daarmee duidelijk dat het niet realistisch was om, gelet op de smalle bestuurlijke bezetting en de specifieke deskundigheid van de bestuursleden, de sleutelfuncties binnen het bestuur te vervullen. De keuze was om ofwel het bestuur uit te breiden met twee bestuursleden die de sleutelfuncties zouden moeten vervullen, dan wel om externe sleutelfunctiehouders aan te trekken.

Mede gelet op de kosten en het gewenste behoud van de slagvaardigheid van het bestuur heeft het bestuur begin 2020 gekozen voor de invulling van de sleutelfuncties door middel van de variant van 'insourcing'. Dit houdt in dat voor de sleutelfuncties risicobeheer en interne audit externe deskundigen zijn aangetrokken die zich voor langere tijd aan het fonds verbinden en geen banden hebben met belanghebbenden, uitbestedingspartijen of andere betrokkenen bij het fonds. Naast deze sleutelfunctiehouders is de certificerende actuaire aangetrokken in de rol van sleutelfunctiehouder actuariële zaken. De beoogde sleutelfunctiehouders zijn vervolgens met goed gevolg getoetst door DNB. Daarmee waren de sleutelfuncties binnen Flexsecurity in 2020 als volgt georganiseerd:

Sleutelfunctie	Sleutelfunctiehouder	Vervuller
Actuarieel	Hamadi Zaghdoudi	Willis Towers Watson
Risicobeheer	Ronald Ganzeboom	Nader te bepalen
Interne audit	Hans Sieraad	KPMG

Vooruitlopend op de formele instelling van de sleutelfuncties was het fonds in 2019 al aan de slag gegaan met de meer praktische aspecten van de sleutelfuncties. De vervulling van de actuariële sleutelfunctie was al ondergebracht bij Willis Towers Watson. KPMG was in 2019 aangesteld als vervuller van de interne auditfunctie. KPMG heeft in die rol in 2020 een audit uitgevoerd naar de beheersing van de verschillende uitbestedingen door het pensioenfonds. De inzet van KPMG is eind 2020 echter beëindigd omdat Flexsecurity heeft besloten om met ingang van boekjaar 2020 gebruik te gaan maken van de diensten van KPMG als certificerend accountant. Interne regels bij KPMG maken het onmogelijk om de functies van accountant en vervuller van de interne auditfunctie te combineren. Eind 2020 heeft door het bestuur en de sleutelfunctiehouder interne audit een selectie voor een nieuwe vervuller van de interne auditfunctie plaatsgevonden. De keuze is daarbij gevallen op PwC, die vanaf 2021 deze rol op zich zal nemen.

De invoering van de sleutelfuncties leidt tot een intensivering van de besturing van het fonds, waardoor meer afstemming en onvermijdelijk ook meer formalisering aan de orde zal zijn. Het bestuur ziet het als zijn taak om een slagvaardige besturing van het fonds te behouden en de sleutelfuncties op een zo effectief mogelijke wijze in te zetten, ter verhoging van de kwaliteit van de besturing. De zorg van het bestuur zit vooral in de meerkosten die het fonds als gevolg van de invoering van de sleutelfuncties gaat maken. De kosten voor de inzet van de sleutelfunctiehouders, de werkzaamheden van de vervullers en de extra afstemming en overleg die hiertoe nodig zijn, zullen naar schatting leiden tot een structurele kostenstijging van circa € 100.000 per jaar. Op de beperkte begroting van een klein pensioenfonds als Flexsecurity betekent dat een forse verzwaring van de governancekosten. Zonder afbreuk te doen aan de toegevoegde waarde die de uitvoering van de sleutelfuncties kan krijgen, constateert het bestuur dat het in stand houden van een pensioenfonds van beperkte omvang een steeds grotere uitdaging gaat worden.

Ontwikkelen van een aparte pensioenregeling voor payrollwerknemers

De wetgever heeft in 2020 de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) ingevoerd. Onderdeel van deze regelgeving was de invoering van een wettelijk verplichte pensioenregeling voor payrollwerknemers. Vanwege de complexiteit van dit onderwerp werd de invoering van dit onderdeel van de regelgeving uitgesteld tot 2021. De werkgever heeft Flexsecurity verzocht om ten behoeve van de payrollwerknemers een specifieke pensioenregeling vast te stellen en te implementeren die per 1-1-2021 operationeel diende te zijn. Dit voornemen is volledig en tijdig gerealiseerd.

De regels in de WAB geven nieuwe kaders voor flexibele arbeidsrelaties. Een van de meest ingrijpende wijzigingen betreft de positie van payrollwerknemers. Met de WAB worden hun arbeidsvoorwaarden op vrijwel alle onderdelen gelijkgetrokken met die van vast personeel in dienst van de opdrachtgever, zo ook wat betreft pensioenen. Dat is een afwijking van de situatie voor 'normale' uitzendkrachten en gedetacheerden, die qua pensioen tot op heden een eigen regeling kennen en afwijkend worden behandeld van vast personeel.

Hoewel de regels voor payrollwerknemers al in januari 2020 van kracht werden, werd de invoering van de nieuwe pensioenregels voor deze groep uitgesteld tot 2021, vanwege de complexiteit van de uitvoering. De regels komen er in de kern op neer dat de payrollwerkgever vanaf 2021 de keuze heeft tussen het aanbieden van dezelfde pensioenregeling als de opdrachtgever (hetgeen in geval van een bedrijfstakpensioenregeling in veel gevallen ook daadwerkelijk mogelijk is) of het aanbieden van een eigen pensioenregeling die aan een aantal specifieke voorwaarden moet voldoen. Met ingang van 1 januari 2021 vallen payrollwerknemers en -ondernemingen daardoor niet langer onder de verplichtstelling van StiPP. De Pluspensioenregeling kwalificeert niet als een pensioenregeling die voldoet aan de eisen voor een eigen payrollpensioenregeling. Payrollwerkgevers die vanaf 2021 een eigen pensioenregeling willen hanteren die voldoet aan de eisen van de wet, zullen dus zelf een nieuwe pensioenregeling moeten opzetten.

De ondernemingen binnen Randstad Groep Nederland die zich bezighouden met payrolling hadden eind 2019 reeds besloten om alle payrollwerknemers vanaf 2020 deel te laten nemen in het Pluspensioen, zonder toepassing van een wachttermijn. Hiermee werd door de werkgever feitelijk een voorschot genomen op de totstandkoming en toepassing van de nieuwe regels. De werkgever heeft Flexsecurity in 2020 verzocht om een eigen payrollpensioenregeling in te richten die voldoet aan de wettelijke eisen, zodat de payrollwerknemers vanaf 2021 hierin kunnen gaan deelnemen.

Flexsecurity heeft deze opdracht in overleg met Randstad Groep Nederland en de ondernemingsraad opgepakt. Er is een pensioenregeling tot stand gebracht met de volgende belangrijkste kenmerken:

- Een beschikbare premieregeling met een leeftijdsonafhankelijke premie van 14,5% voor de werkgever en 1% voor de werknemer;
- Een leeftijdsonafhankelijke inleg van 13,2% van de pensioengrondslag;
- Toetredingsleeftijd 21 jaar en pensioenleeftijd 67 jaar;
- Geen wachttermijn;
- Risicoverzekeringen voor overlijden en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid;

- Alle bruto looncomponenten zijn pensioengevend tot het fiscale maximum.

De payrollpensioenregeling wijkt daarmee op een aantal inhoudelijke punten af van het Basis- en Pluspensioen. Wel is besloten om alle andere aspecten van de pensioenregeling, zoals het beleggingsbeleid, volledig te laten conformeren aan de andere regelingen binnen Flexsecurity. Deelnemers hebben, ook als ze aan meerdere regelingen hebben deelgenomen, één pensioenkapitaal waarin alle premies worden verzameld. Voor oudere payrollwerknemers die tevoren kapitaal hebben opgebouwd op basis van de leeftijdsafhankelijke inleg van het Pluspensioen, is een compensatieregeling van toepassing.

Het meest heikele punt bij de totstandkoming van de nieuwe regeling betrof de regeling voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Deze verzekering was geen onderdeel van de wettelijke eisen aan de regeling en gezien de slechte ervaringen met deze verzekering in het Pluspensioen hadden het bestuur en de werkgever de voorkeur om dit risico niet of slechts zeer beperkt te verzekeren. Intensief overleg met de ondernemingsraad heeft er uiteindelijk toe geleid dat het arbeidsongeschiktheidsrisico in de Payrollpensioenregeling wordt gedekt, inclusief het zogenaamde uitlooprisko van de payrollwerknemers die ziek uit dienst gaan en uiteindelijk in de WIA belanden. Wel is het niveau van de premievrije voortzetting beperkt tot 70% van de premie-inleg voor arbeidsgeschikte deelnemers, om de kosten en risico's van deze regeling enigszins te kunnen beheersen. Met de ondernemingsraad is afgesproken dat de resultaten van de WIA-instroom en de kosten van deze risicodekking de komende jaren nauwgezet zullen worden gemonitord.

Per 1 januari zijn circa 3.500 payrollwerknemers overgegaan van het Pluspensioen naar de Payrollpensioenregeling binnen Flexsecurity. Alle administratieve processen en de communicatie zijn tijdig aangepast en de deelnemers zijn geïnformeerd over de wijzigingen. Het bestuur beschouwt dit beleidsvoornemen hiermee als volledig en tijdig gerealiseerd.

Implementeren van het strategische beleggingsbeleid 2020-2022

Beleggingsbeleid is één van de drie kernelementen van de strategie van Flexsecurity. Na de uitvoering van een nieuwe ALM-studie zijn de conclusies hiervan in 2019 vertaald naar een nieuw strategisch beleggingsbeleid. Dit beleid is in de eerste maanden van 2020 geïmplementeerd. De coronacrisis veroorzaakte daarbij weliswaar enkele niet-voorzien complicaties, maar de doelstelling is volledig gerealiseerd.

Als gevolg van de invoering van de automatische overdracht van kleine pensioenen is vanaf 2020 voor een aanzienlijk deel van de (gewezen) deelnemers het karakter van de pensioenregeling van Flexsecurity gewijzigd. Tot en met 2019 werden jaarlijks tienduizenden kleine pensioenen van gewezen deelnemers afgekocht. De focus voor het beleggingsbeleid was daarom deels gericht op het behoud van de ingelegde premies, vooral in het Basispensioen. Door de komst van de automatische waardeoverdracht is vanaf begin 2020 een einde gekomen aan deze tussentijdse afkopen en behouden ook de kleine pensioenen hun bestemming als pensioengeld. Dat kan zijn na de overdracht van het kapitaal bij de nieuwe pensioenuitvoerder, dan wel bij Flexsecurity zelf als overdracht niet mogelijk blijkt. Daarnaast is er sprake van een toenemend aantal gewezen deelnemers met een pensioenkapitaal boven de afkoopgrens.

Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat vanaf 2020 voor alle (gewezen) deelnemers de focus in het beleggingsbeleid meer is komen te liggen op de 'blijvers' binnen het fonds. Op basis van de in 2018 en 2019 uitgevoerde ALM-studie is een nieuw strategisch beleggingsbeleid vastgesteld dat op onderstaande aspecten afwijkt van het tot begin 2020 gevoerde beleid:

- Voor deelnemers aan Basis- en Pluspensioen wordt hetzelfde beleggingsbeleid op basis van de lifecycle uitgevoerd;
- Om de beoogde rendementen op lange termijn te kunnen realiseren wordt voor de jongste leeftijdsgroepen de allocatie naar zakelijke waarden met maximaal 10% verhoogd.

Voorts is bepaald dat, gelet op de verwachte uitgaande geldstromen vanwege de automatische waardeoverdracht, voorlopig geen nieuwe categorieën van illiquide beleggingen zullen worden toegevoegd aan de portefeuille. Ook is ervoor gekozen om in het nieuwe beleid strategisch de afdekking van het valutarisico achterwege te laten.

De implementatie van het nieuwe strategische beleggingsbeleid was voorzien per 1 april 2020. Voor de administratieve uitvoering door AZL was een ingrijpende wijziging in de administratie noodzakelijk om de beleggingen van de deelnemers van het Basispensioen aan te passen aan de leeftijdsgroepen. Toen in maart 2020 de gevolgen van de coronacrisis en het effect op de beleggingen duidelijk werden, heeft het bestuur besloten om de overgang van het Basispensioen naar de leeftijdsgroepen per 1 april door te zetten, maar om overige wijzigingen binnen het beleggingsbeleid minimaal met een maand uit te stellen.

De reden om de overheveling van het Basispensioen ondanks de coronaproblematiek toch door te zetten, was dat de impact van deze operatie zodanig was dat uitstel grote administratieve problemen zou veroorzaken. Ook waren op dat moment in het kader van de voorbereiding al onomkeerbare processen in gang gezet. Er hoefden in het kader van deze transitie op dat moment alleen liquide middelen te worden omgezet in aandelenbeleggingen. Dat kon ook eind maart tegen de gebruikelijke kostenniveaus.

Het uitstel voor de andere aspecten van het beleggingsbeleid kwam voort uit de marktsituatie die eind maart van toepassing was voor met name de vastrentende beleggingen, zoals bedrijfsleningen en staatsobligaties van opkomende markten. De kosten voor het handelen in deze beleggingen namen in deze periode scherp toe en het bestuur vond het niet verantwoord om deze meerkosten te maken. Besloten werd om dit onderdeel van de wijzigingen pas door te voeren op het moment dat handelen tegen een acceptabel kostenniveau weer mogelijk was. Een maand later, dus per 1 mei 2020 is de beleggingsmix voor de vijf jongste leeftijdsgroepen alsnog en tegen acceptabele kosten aangepast aan het nieuwe strategische beleid.

Het bestuur constateert, met de kennis achteraf, dat de omzetting van het Basispensioen per 1 april voor de deelnemers tot een positief resultaat heeft geleid. De participatiewaarde van het Basispensioen daalde in de eerste drie maanden van 2020 dankzij het risicomijdende beleggingsbeleid slechts met 3,7%, terwijl de rendementen die vanaf april tot eind 2020 werden gerealiseerd in de leeftijdsgroepen opliepen tot ruim 18% voor de jongste leeftijdsgroep. Ook de overstap per 1 mei naar een risicovoller beleggingsbeleid voor de jongste leeftijdsgroepen heeft een positief effect gehad op de participatiewaarden van de deelnemers. Het bestuur beschouwt de implementatie van het nieuwe strategische beleggingsbeleid als volledig gerealiseerd.

Vaststellen van investment cases en beleidsbeschrijvingen op het gebied van beleggingen

In het spoor van het nieuwe strategische beleggingsbeleid was het voornemen om de resterende investment cases en beleidsbeschrijvingen van het beleggingsbeleid af te ronden. Hiertoe zijn in 2020 forse stappen gezet, maar de uiteindelijke afronding heeft tot begin 2021 in beslag genomen. De doelstelling is gedeeltelijk gerealiseerd.

Flexsecurity heeft de afgelopen jaren veel energie gestoken in een betere vastlegging van de beleidscyclus rond de beleggingen. Onderdeel daarvan vormen de zogenaamde ‘investment cases’ die per beleggingscategorie worden vastgesteld en de beleidsbeschrijvingen van specifieke beleggingsthema’s, zoals het liquiditeitsbeleid en het manager selectiebeleid. Begin 2020 was het voornemen om de vastlegging van deze onderdelen van het beleggingsbeleid af te ronden voor de afronding van het jaarwerk 2019.

Helaas is deze doelstelling in 2020 slechts deels gerealiseerd. De beleidsbeschrijvingen zijn tot stand gebracht, maar de afronding van de investment cases heeft lang op zich laten wachten. Begin 2021 zijn de investment cases alsnog afgerond.

Opstellen van een nieuw risk framework en herinrichten risicobeheercyclus

Flexsecurity hanteert een eigen integraal risicomanagementbeleid (IRM-beleid). De beschrijving van dit beleid dateert alweer van enkele jaren geleden en een aantal elementen van het beleid zijn voor verbetering vatbaar. Het voornemen was om in 2020 in overleg met de sleutelfunctiehouder risicobeheer tot een nieuw IRM-beleid te komen. Dit is niet gelukt. Het bestuur neemt dit voornemen mee naar 2021.

Flexsecurity hanteert sinds enkele jaren een beleid ten aanzien van risicobeheersing dat is beschreven in het hoofdstuk 'Risicobeheer'. Hoewel het onderwerp ruime aandacht krijgt in bestuursvergaderingen en het bestaande beleid goed toepasbaar is, is de afgelopen jaren gebleken dat de borging van het risicomanagement voor verbetering vatbaar is. Het bestuur heeft bewust gekozen om te wachten met de herziening van dit beleid om de aan te stellen sleutelfunctiehouder risicobeheer te zijner tijd actief te kunnen betrekken bij dit proces. Deze functionaris krijgt immers een belangrijke rol in het proces van de risicobeheersing en de beoordeling van de risico's en beheersmaatregelen.

Helaas heeft de definitieve aanstelling van de sleutelfunctiehouder langer op zich laten wachten dan voorzien en was het in 2020 niet meer mogelijk om dit voornemen te realiseren. In de eerste helft van 2021 zal het nieuwe IRM-beleid van Flexsecurity alsnog worden vastgesteld, waarbij tevens een herziening van de gehanteerde risico's en classificatie daarvan zal plaatsvinden.

Opstellen van een begrijpelijk pensioenreglement

Veel deelnemers van Flexsecurity zijn niet of nauwelijks bewust van hun deelname aan de pensioenregeling. De veronderstelde complexiteit van het onderwerp pensioen wordt als één van de redenen voor de beperkte interesse van de deelnemers beschouwd. De doelstelling voor 2020 was dan ook om een versie van het pensioenreglement te schrijven die voor alle deelnemers duidelijk en eenvoudig toegankelijk moest zijn. Het begrijpelijk pensioenreglement is sinds eind 2020 op de website te vinden, maar heeft nog niet de eindfase bereikt. De doelstelling is deels gerealiseerd.

De oorspronkelijke ambitie voor het door AZL uitgevoerde project rond het begrijpelijke pensioenreglement was om een nieuwe versie van het pensioenreglement in begrijpelijke taal te schrijven, ter vervanging van de bestaande pensioenreglementen. Gedurende de uitvoering van het project is gebleken dat deze ambitie iets te hoog gesteld was. Hoewel de pensioenregelingen van Flexsecurity eenvoudig van opzet zijn, bleken de details toch zodanig complex dat dit niet sluitend in een versie op het beoogde taalniveau B-1 te vatten bleek. Daarom is de ambitie bijgesteld naar het schrijven van een leesbare versie van de meest relevante onderdelen van de pensioenreglementen, die digitaal eenvoudig antwoord moet geven op de vragen die het meest leven bij de deelnemers. De navigatie van het begrijpelijke pensioenreglement op de website is daarmee een belangrijk aspect van de presentatie.

Eind 2020 is het eerste resultaat van de het begrijpelijke pensioenreglement op de website gepresenteerd. De relevante informatie is voor deelnemers beter toegankelijk gemaakt en de deelnemer moet in aanzienlijk minder 'muisklikken' bij het antwoord op de gestelde vraag kunnen komen. Het bestuur beschouwt het project nog niet als afgerond, omdat er diverse verbeteringen mogelijk zijn. Het begrijpelijke pensioenreglement zal in 2021 verder uitgebreid en verbeterd worden.

Toepassen van data-analyse voor deelnemergerichte administratie en communicatie

Het bestuur hecht sterk aan de inzet van voortdurende innovatie in de administratie en communicatie. Daarom is, na eerdere onderzoeken, besloten om in samenwerking met uitvoeringsorganisatie AZL in te zetten op toepassing van data-analyse ten behoeve van een verbetering van de communicatie en administratie. Hoewel er in 2020 veel inspanningen zijn gestoken in dit project, zijn er nog weinig concrete resultaten te melden. Daarmee beschouwt het bestuur deze doelstelling voorlopig als niet gerealiseerd. In 2021 zal verder onderzoek plaatsvinden naar de praktische toepasbaarheid van data-analyse.

Data-analyse is het verzamelen en analyseren van grote hoeveelheden gegevens. Flexsecurity heeft in de loop der jaren een enorme database opgebouwd met gegevens van deelnemers en kan met behulp van deze gegevens statistische informatie afleiden over zaken die relevant zijn voor de pensioenuitvoering. Door data-analyse kan vastgesteld worden of er voorspellende factoren zijn voor het gedrag en de keuzes van deelnemers. Daarmee kan weer geanticipeerd worden op mogelijke toekomstige ontwikkelingen.

Er zitten ook kritische kanten aan data-analyse. Zo kan het analyseren van deelnemersgegevens op gespannen voet komen te staan met de privacy van deelnemers, is het risico dat er onjuiste conclusies worden getrokken of kan er sprake zijn van stereotypering van deelnemers. Het bestuur van Flexsecurity is zich bewust van de risico's die data-analyse met zich meebrengt en gaat hier dus zorgvuldig mee om.

De overtuiging van het bestuur is dat, mits zorgvuldig ingezet, data-analyse kan helpen om gericht te communiceren en om deelnemers te helpen bij het maken van de juiste keuzes. Ook kan data-analyse helpen om de vindbaarheid en herkenbaarheid van het fonds voor de deelnemers te vergroten. Omdat Flexsecurity geen selectiebeleid kan en mag voeren ten aanzien van de toetreding van deelnemers, is er geen risico dat data-analyse kan leiden tot benadeling van betrokkenen.

Flexsecurity voert het project rond de data-analyse uit in samenwerking met AZL en een gespecialiseerde externe adviseur. In 2020 is met name gezocht naar mogelijkheden om de voorspelbaarheid van administratieve processen in kaart te brengen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de succeskans bij afkopen en tussentijdse waardeoverdrachten en het kunnen voorspellen van de verblijfsduur van de deelnemers in de pensioenregeling. De onderzoeken hebben als doel om de administratie en communicatie efficiënter in te richten.

Het bestuur heeft in 2020 ervaren dat data-analyse een proces van vallen en opstaan is waarbij op basis van de beschikbare gegevens gezocht moet worden naar mogelijke verbanden. Tot op heden heeft de data-analyse helaas nog weinig concrete resultaten opgeleverd die toepasbaar zijn in de administratie en communicatie. Wel zijn waardevolle inzichten opgedaan en daarom wordt het onderzoek in 2021 voortgezet.

Uitvoeren van structurele controles op correcte aanlevering van deelnemergegevens

Flexsecurity streeft naar een volledige en foutloze administratie. In het verleden is meerdere malen gebleken dat de aanlevering van deelnemersgegevens door de aangesloten werkgevers niet altijd juist en volledig was. Uitvoering van structurele controles op de correcte aanlevering van deelnemergegevens zou moeten leiden tot een betere beheersing van dit risico. Hiertoe zijn in samenwerking met de werkgever aanpassingen gedaan in de werkgeversadministratie en worden aanvullende controles uitgevoerd door het pensioenfonds. Desondanks is in 2020 gebleken dat de praktijk weerbarstig is en dat een 100% score niet realistisch is. Alleen met een vereenvoudiging van de complexe regelgeving kan er sprake zijn van een sluitend geheel. Het bestuur beschouwt deze doelstelling daarmee als deels gerealiseerd.

Dit onderwerp betreft het risico van 'geen premie wel recht', een situatie die kan ontstaan wanneer de door de werkgever aangeleverde deelnemersgegevens niet volledig of niet correct zijn en deelnemers daardoor niet de juiste pensioenaanspraken opbouwen. Hoewel het pensioenfonds niet verantwoordelijk is voor de volledigheid en juistheid van de aangeleverde premiebestanden, bepaalt de Pensioenwet dat het pensioenfonds in die situatie door de deelnemers wel aan te spreken is op de pensioenaanspraken die men had moeten verwerven. Flexsecurity kan in voorkomende gevallen de werkgever aanspreken op een volledige aanlevering en zal de kosten van eventuele correcties in rekening brengen bij de werkgever. Het is echter niet zeker of dat ook in de (verre) toekomst mogelijk zal zijn. Daarom spant het bestuur zich in om de kans op onjuiste of onvolledige aanmeldingen zo klein mogelijk te maken.

Nadat in 2019 uit onderzoek was gebleken dat in een beperkt aantal gevallen sprake was van een te late aanmelding of aanmelding van deelnemers in de verkeerde regeling (Basispensioen in plaats van Pluspensioen), zijn in samenwerking met een externe adviseur in 2020 controlemaatregelen ontworpen die de kans op dergelijke fouten moeten elimineren. Door een vergelijking van de aangeleverde deelnemersbestanden met eerder aangeleverde gegevens kunnen fouten in de aanlevering voor een deel gesignaleerd en gecorrigeerd worden. Daarnaast heeft de werkgever in 2020 ook zelf aanvullende maatregelen in de administratie getroffen om de kans op onjuistheden te verkleinen.

Uit de uitgevoerde controles is tegelijkertijd gebleken hoe weerbarstig de materie is. Ondanks de verfijning van de controles is de conclusie namelijk dat de toetredings- en terugvalregels voor de pensioenregeling zodanig complex zijn dat het uitvoeren van sluitende controles feitelijk onmogelijk is. Ook blijkt het exact uitzoeken van de individuele en soms zeer complexe cases zeer arbeidsintensief. Om die reden is besloten om de controles uitsluitend op hoofdlijnen uit te voeren en te beperken tot onderdelen waarvoor onomstotelijk kan worden vastgesteld dat er sprake is van een foutieve gegevensaanlevering.

Zoals bekend wordt er al enige jaren gedacht aan ingrijpende aanpassingen van de pensioenregeling in de uitzendsector. Daarbij zou het laten vervallen van het onderscheid tussen Basis- en Pluspensioen een belangrijke stap kunnen zijn waarmee veel van de huidige problematiek rond de aanlevering van deelnemergegevens kan worden voorkomen. Daarnaast kan de (inmiddels door de wetgever voorgenomen) verkorting van de wettelijke wachttermijn naar acht weken een belangrijke bijdrage leveren aan een correcte aanmelding van de deelnemers aan de pensioenregeling. Flexsecurity is mede afhankelijk van dergelijke ontwikkelingen om een volledig correcte toepassing van de pensioenregeling te kunnen waarborgen.

Onderzoeken van toekomstscenario's voor de langere termijn

De levensvatbaarheid van kleine pensioenfondsen komt steeds verder onder druk. Al jaren is er sprake van een afnemend aantal kleinere fondsen. De kosten voor uitvoering komen voor kleine pensioenfondsen relatief steeds hoger te liggen vanwege de toegenomen druk op governance en compliance. De aanzienlijke en jaarlijks toenemende kosten die in dit kader gemaakt worden, zijn vrijwel onafhankelijk van de omvang van het fonds en dreigen voor kleinere pensioenfondsen onacceptabel hoog te worden. Het bestuur van Flexsecurity heeft zichzelf ten doel gesteld om doorlopend te monitoren in hoeverre de kosten en 'moeite' voor het hebben van een eigen pensioenfonds opwegen tegen de voordelen die dit de belanghebbenden biedt. Eind 2020 hebben het bestuur en het verantwoordingsorgaan tegen die achtergrond een eerste verkenning van mogelijke toekomstscenario's gedaan. Dit zal in 2021 vervolgd moeten worden met een onderzoek naar mogelijke alternatieven voor de voortzetting van het pensioenfonds.

Flexsecurity is in 1999, tegelijk met het bedrijfstakpensioenfonds StiPP, opgericht en heeft vanaf het ontstaan van de pensioenregeling voor uitzendkrachten de uitvoering van de pensioenregelingen verzorgd voor de flexwerkers van Randstad Groep Nederland. In ruim twintig jaar tijd is er veel veranderd in de pensioenwereld en gesteld kan worden dat de motieven die destijds ten grondslag lagen aan de wens om een eigen pensioenfonds op te richten, inmiddels niet meer allemaal als doorslaggevend zouden worden beoordeeld. Ook zijn de mogelijke alternatieven voor de uitvoering danig veranderd met de komst van premiepensioeninstellingen en de ontwikkeling van StiPP, waarmee Flexsecurity goede en intensieve relaties onderhoudt.

Het bestuur vindt het van belang om de meerwaarde van de pensioenuitvoering binnen een eigen ondernemingspensioenfonds doorlopend te toetsen aan mogelijke alternatieven. De uiteindelijke doelstelling is om de uitvoering van de pensioenregelingen ten behoeve van de belanghebbenden op optimale wijze te verzorgen. Het bestaansrecht van Flexsecurity is in die zin afhankelijk van de vraag in hoeverre Flexsecurity nu en in de toekomst daar ook als beste toe in staat is. Daartoe moet een visie worden ontwikkeld op de mogelijke ontwikkelingen rond pensioenuitvoering in de flexsector en moet er zicht zijn op alternatieven voor de huidige uitvoeringsvorm. Daarbij moet in acht worden genomen dat, mocht er op enig moment besloten worden om de uitvoering door Flexsecurity te beëindigen, er ook een passende oplossing komt voor de opgebouwde pensioenen binnen het fonds.

Als eerste aanzet hebben het bestuur en het verantwoordingsorgaan eind 2020 in twee strategische sessies mogelijke scenario's voor de flexsector en de verwachte ontwikkelingen in de pensioensector besproken. Op basis hiervan zijn de 'hoeken van de tafel' verkend in de vorm van mogelijke toekomstbeelden waarin Flexsecurity op een termijn van vijf jaar in terecht zou kunnen komen. Daarbij spelen ontwikkelingen als de komst van een nieuwe vormgeving van pensioenregelingen, maar ook het toekomstperspectief van uitzendwerk een rol. Per toekomstbeeld is bekeken wat de implicaties kunnen zijn voor de inhoud van pensioenregelingen en de omvang van de uitvoering.

Op basis van deze analyse is een eerste indruk ontstaan van de wijze waarop Flexsecurity in de komende jaren meerwaarde kan (blijven) toevoegen aan de pensioenuitvoering en in welke situaties dat redelijkerwijze niet haalbaar is. De volgende stap is om in 2021 te onderzoeken welke mogelijke alternatieven er zijn met de uitvoering door andere partijen en wat de consequenties hiervan zouden zijn voor deelnemers, gewezen deelnemers en de werkgever. Het bestuur heeft de eerste stappen op dit pad in 2020 gezet, maar zal de komende jaren de nodige inspanningen moeten leveren om het beeld verder in te vullen en in overleg met de sociale partners uiteindelijk tot keuzes te komen.

Overige bestuurlijke aandachtspunten

Naast de realisatie van de voorgenomen beleidsdoelstellingen heeft het bestuur als taak om ook op andere terreinen te zorgen dat Flexsecurity voldoet aan alle gestelde voorwaarden en anticipeert op (mogelijke) komende wijzigingen in wet- en regelgeving en andere omstandigheden. Onderstaand worden de belangrijkste dossiers en acties uit 2020 toegelicht.

Uitvoering waardeoverdrachten kleine pensioenen

In september 2019 is Flexsecurity begonnen met de uitvoering van de automatische waardeoverdrachten van kleine pensioenen. In 2020 zijn de werkprocessen rond deze overdrachten verder uitgewerkt en zijn knelpunten in de uitvoering in overleg met uitvoeringsorganisatie AZL aangepakt. In 2020 zijn er 33.078 kleine pensioenen automatisch overgedragen aan nieuwe pensioenuitvoerders ten opzichte van 15.741 uitgaande overdrachten in 2019. Ook is in 2020 de verwerking van binnenkomende overdrachten geïntensiveerd; het aantal inkomende overdrachten is in 2020 meer dan verviervoudigd ten opzichte van het jaar ervoor. Deze inkomende en uitgaande overdrachten hadden uitsluitend betrekking op kleine pensioenen waarvan de deelneming vanaf 2018 was beëindigd.

Door het bestuur is binnen de Pensioenfederatie veel aandacht en inspanning gestoken in de voorbereiding van de sectorbrede overdrachten van de 'oude' kleine pensioenen van voor 2018. Hiertoe is door de sector in overleg met de wetgever en de toezichthouders een programma en een uitgebreide planning opgezet. Vanaf april 2021 zal de uitvoering van dit plan ter hand worden genomen, waarbij Flexsecurity als één van de eerste fondsen de uitvoering van de uitgaande overdrachten zal oppakken. In totaal betreft het voor Flexsecurity een kleine 100.000 kleine pensioenen van gewezen deelnemers die hiervoor in aanmerking komen. Op basis van een in 2020 uitgevoerde testuitvraag is de verwachting dat een kleine 50% van deze 'oude' kleine pensioenen in 2021 succesvol kan worden overgedragen.

Voor zowel de 'nieuwe' als de 'oude' kleine pensioenen geldt dat de succeskans voor overdracht rond de 50% ligt. Dat beeld komt overeen met de ervaringen bij andere grote pensioenuitvoerders. De voorlopige conclusie is dat dit percentage een stuk lager uitvalt dan tevoren bij de introductie van de regelgeving was aangenomen. Simpel gezegd blijven pensioenuitvoerders nog altijd met relatief grote aantallen kleine pensioenen zitten. Flexsecurity zal zich in 2021 in sectorverband inspannen om de oorzaken hiervan te achterhalen en mogelijkheden te verkennen om op een andere wijze overdracht of eventueel afkoop van deze kleine pensioenen mogelijk te maken.

Communicatie

In 2019 heeft Flexsecurity een nieuw strategisch communicatiebeleid vastgesteld. In dit beleid staat met name de bewustwording van de deelnemers centraal. Het beleid is erop gericht om deelnemers kennis te laten maken met het fonds, een connectie tot stand te brengen en deze band uiteindelijk ook in stand te houden. Deze doelstellingen worden gerealiseerd door het aanbieden van laagdrempelige communicatie, het zo eenvoudig mogelijk vindbaar maken van de relevante informatie en een optimale digitale aanwezigheid van het fonds, mede gezien het grote aantal jonge deelnemers. Flexsecurity maakt gebruik van diverse digitale hulpmiddelen, zoals MijnOverheid.nl, een persoonlijke pensioenportal en digitale nieuwsbrieven om de band met de deelnemers te versterken.

In 2020 heeft het nieuwe communicatiebeleid zich vertaald in het tot stand komen van het eerder genoemde begrijpelijke pensioenreglement. Daarnaast zijn er 'uitlegvideo's' gemaakt en verspreid, waarin op eenvoudige wijze toelichting wordt gegeven bij een aantal pensioenonderwerpen. Ook is er aandacht besteed aan het vergroten van de vindbaarheid van de website en het toegankelijk maken van de informatie daarop. Door analyse van zoekgedrag van deelnemers wordt getracht om de navigatie naar en binnen de website te verbeteren. In samenwerking met de aangesloten werkgevers wordt gewerkt aan het aanbieden van pensioeninformatie op de werknemersportalen van de werkgevers. Tot slot is eind 2020 in opdracht van Flexsecurity een onderzoek uitgevoerd naar de interesse en mogelijkheden voor een eigen 'pensioen-app', specifiek gericht op deelnemers tot 40 jaar. De resultaten van dit onderzoek zijn bemoedigend en geven aanleiding om ook in komende jaren doorlopend op zoek te blijven naar mogelijkheden om de deelnemers communicatief te binden aan het fonds.

Vaststelling risicohouding

Flexsecurity baseert het beleggingsbeleid op de risicohouding van de deelnemers. De mate waarin deelnemers risico's willen en kunnen lopen, bepaalt hoe risicovol het beleggingsbeleid kan zijn en welke risico's voor welke (leeftijds)groepen als aanvaardbaar worden beschouwd. De risicohouding wordt gebaseerd op onderzoek onder de deelnemers van het fonds. In 2019 heeft Flexsecurity voor het laatst een onderzoek onder de deelnemers uitgevoerd, waarin de risicohouding van de deelnemers is vastgesteld. Hieruit bleek dat de deelnemers van Flexsecurity gemiddeld genomen geneigd zijn om minder risico's te nemen dan deelnemers aan andere pensioenregelingen.

Eind 2019 heeft DNB een onderzoek uitgevoerd onder uitvoerders van beschikbare premieregelingen, waaronder Flexsecurity, naar de vaststelling van de risicohouding. Uit de terugkoppeling van dit onderzoek bleek dat DNB van mening was dat Flexsecurity niet volledig voldeed aan de vereisten van de regelgeving. DNB gaf aan dat bij de vaststelling van de risicohouding onvoldoende rekening was gehouden met de mate van risico die de deelnemer kan lopen (risicodraagvlak), naast het risico dat de deelnemer wil lopen (risicobereidheid). Dit zogenoemde risicodraagvlak was in het in 2019 uitgevoerde deelnemersonderzoek inderdaad niet onderzocht.

Het bestuur onderkent de toegevoegde waarde van een dergelijk onderzoek en had het voornemen geformuleerd om in 2020 (eventueel in samenwerking met StiPP) uitvoering te geven aan een onderzoek door een gespecialiseerde partij dat meer inzicht zou moeten bieden in beide aspecten van de risicohouding. Helaas bleek de voorgenomen fysieke uitvoering van het onderzoek als gevolg van de coronacrisis in 2020 niet mogelijk. In plaats daarvan wordt het onderzoek in de eerste helft van 2021 alsnog uitgevoerd, maar dan volledig digitaal. De conclusies van het onderzoek zullen meegenomen worden in de beleidscyclus voor de herijking van het strategische beleggingsbeleid.

Uitbesteding van werkzaamheden

Flexsecurity heeft – met uitzondering van de bestuurlijke werkzaamheden - alle uitvoerende taken van het fonds uitbesteed aan externe partijen. Dat stelt eisen aan de wijze waarop het fonds beslist over en toezicht houdt op de uitbesteding van werkzaamheden. In 2020 zijn er geen nieuwe uitbestedingen tot stand gekomen.

In 2020 zijn de bestaande uitbestedingsovereenkomst en Service Level Agreement (SLA) met AZL tussentijds vernieuwd. Een aantal bepalingen in de overeenkomst zijn aangepast aan de nieuwe eisen van wet- en regelgeving en de omschrijvingen in de SLA zijn aangepast aan de actuele stand van de werkprocessen. De looptijd van de overeenkomst is onveranderd gebleven tot eind 2022.

De bestaande overeenkomsten met fiduciair vermogensbeheerder Kempen Capital Management, beleggingsadministrateur AssetCare en custodian CACEIS zijn in 2020 niet inhoudelijk gewijzigd. Wel zijn in overleg met CACEIS voorbereidingen getroffen voor een migratie van de beleggingen naar het administratieve systeem van de Franse moederorganisatie. De daadwerkelijke migratie heeft plaatsgevonden in de eerste maanden van 2021. De voorbereidingen zijn met name gericht geweest op een onverstoorde doorgang van de werkprocessen van Flexsecurity, hetgeen ook daadwerkelijk gelukt is.

Onderdeel van het uitbestedingsbeleid is een structurele monitoring en evaluatie van de uitbestedingspartijen. Voor dit doel gebruikt het bestuur een gestandaardiseerde evaluatiemethodiek die jaarlijks gebruikt wordt. De uitkomsten van de evaluaties worden gedeeld met de betrokken partijen. Ten aanzien van alle uitbestedingspartijen hebben in 2020 de jaarlijkse evaluaties plaatsgevonden, deze hebben geen aanleiding gegeven voor verdere bestuurlijke acties.

Eind 2020 heeft onder de verantwoordelijkheid van de sleutelfunctiehouder interne audit een audit plaatsgevonden van de beheersing van de belangrijkste uitbestedingsrelaties door het pensioenfonds. Hierbij is een toetsing uitgevoerd aan de hand van de door DNB vastgestelde 'good practices' voor uitbesteding van werkzaamheden. De resultaten van de interne audit worden in 2021 meegenomen bij de aanpassing van overeenkomsten en SLA's en de samenwerking met de uitbestedingspartijen.

Nieuwe overeenkomst verzekering overlijdensrisico

In het Pluspensioen is een risicodekking in geval van overlijden van actieve deelnemers voor de pensioendatum opgenomen. Deze risicodekking biedt uitkeringen aan nabestaanden van deelnemers aan het Pluspensioen die overlijden tijdens de actieve deelname. Flexsecurity heeft dit risico vanaf de start van het Pluspensioen altijd ondergebracht bij een verzekeraar. De reden voor het in stand houden van deze verzekering is hoofdzakelijk gelegen in het feit dat Flexsecurity geen levenslange uitkeringen aan nabestaanden wenst te doen, vanwege de ingrijpende consequenties en kostentechnische gevolgen die dat voor het fonds zou hebben. In geval van overlijden van een actieve deelnemer van het Pluspensioen wordt de uitkering rechtstreeks door de verzekeraar aan de nabestaande(n) uitgekeerd.

Eind 2020 eindigde de driejarige verzekeringsovereenkomst tussen Flexsecurity en verzekeraar elipsLife voor het overlijdensrisico van actieve en arbeidsongeschikte deelnemers in het Pluspensioen. Deze overeenkomst kende een winstdelingsregeling, die over de looptijd van de overeenkomst tot een aanzienlijke winstdeling voor Flexsecurity heeft geleid. Hoewel de ervaringen met elipsLife ook in operationele zin uitstekend waren, heeft het bestuur conform het uitbestedings- en inkoopbeleid van het fonds besloten om medio 2020 te onderzoeken welke verzekeraars tegen welke voorwaarden bereid waren om het overlijdensrisico te verzekeren.

Na een uitgebreid selectietraject waarbij alle grote Nederlandse verzekeraars zijn gevraagd om een voorstel uit te brengen, is gebleken dat elipsLife zowel in financieel opzicht als qua operationele aspecten veruit het beste voorstel heeft gedaan. Op basis van de ervaringscijfers over de afgelopen verzekeringsperiode heeft elipsLife een verlaging van de tarieven in combinatie met een hogere mate van winstdeling aangeboden. De bestaande specifieke administratieve procedures kunnen hiermee probleemloos worden voortgezet. Het bestuur heeft eind 2020 dan ook besloten de verzekeringsovereenkomst met elipsLife te verlengen. In de nieuwe verzekeringsovereenkomst is tevens voorzien in mogelijke wijzigingen in wet- en regelgeving die zich tijdens de driejarige looptijd van deze verzekering kunnen voordoen.

Innovatie in pensioenuitvoering

Flexsecurity streeft naar een doorlopende verbetering en verhoging van de (kosten)efficiency van de administratieve uitvoering van de pensioenregeling. Hoewel de pensioenregelingen in de kern eenvoudig van opzet zijn, leiden de enorme aantallen mutaties soms tot complexe processen. Uitvoeringsorganisatie AZL en Flexsecurity proberen gezamenlijk om de administratieve werkprocessen in goede banen te leiden. Ook de communicatie met de deelnemers vormt daarbij een belangrijk aandachtspunt. Het fonds streeft naar een optimaal gebruik van digitale communicatie, het beschikbaar stellen van informatie aan deelnemers via een digitaal portal en het zoveel mogelijk automatiseren of robotiseren van de te verrichten administratieve handelingen.

Om het belang van innovatie duidelijk te maken hebben partijen gezamenlijk structurele ruimte in het jaarlijkse budget gecreëerd voor het uitvoeren van innovatieve projecten en ontwikkeling van nieuwe werkwijzen. Dit moet uiteindelijk leiden tot een hogere efficiency, hogere klanttevredenheid en verlaging van uitvoeringskosten.

In 2020 is het innovatiebudget met name ingezet voor de uitvoering van data-analyse, verbetering van de communicatie en het automatiseren van handmatige werkprocessen rond de ingang van nabestaandenpensioenen. Tegelijkertijd constateert het bestuur een onderbenutting van het innovatiebudget. De mogelijke overgang naar een nieuw administratiesysteem binnen AZL zal naar verwachting gevolgen hebben voor een intensievere benutting van het innovatiebudget. Met dit nieuwe systeem moeten geautomatiseerde werkprocessen, verbeterde klantbediening en meer gerichte deelnemerscommunicatie mogelijk worden. De mogelijkheden hiervoor en de gevolgen zullen in 2021 in overleg met AZL nader worden onderzocht.

Selectie nieuwe accountant

Flexsecurity evalueert jaarlijks het functioneren van de certificerend actuaire en de accountant na de afronding van het jaarwerkproces. Op basis van de evaluaties over het verleden heeft het bestuur besloten om eind 2020 een selectieprocedure te starten voor een nieuwe accountant. Daarbij werden onder andere de volgende criteria gehanteerd:

- Een acceptabel kostenniveau, bij voorkeur voor een langere periode;
- Goede pers' bij uitvoeringsorganisatie AZL, waar de accountant in het kader van de jaarwerkcontrole operationeel vooral mee te maken heeft;
- Een frisse blik op de uit te voeren jaarwerkcontrole.

Het bestuur heeft drie partijen uitgenodigd voor het doen van een voorstel. De selectie heeft uiteindelijk geleid tot de aanstelling van KPMG als accountant, te beginnen over boekjaar 2020. Op basis van de ervaringen in het eerste jaar zal bepaald worden of er een vastlegging van de relatie voor meerdere jaren zal plaatsvinden.

Beleidsvoornemens voor 2021

Het bestuur van Flexsecurity stelt jaarlijks in overleg met het verantwoordingsorgaan nieuwe beleidsvoornemens vast. Deze voornemens zijn vastgelegd in een beleidsplan, dat als onderlegger voor de bestuurlijke activiteiten en planning in het nieuwe jaar fungeert. Onderstaand worden de belangrijkste beleidsvoornemens van Flexsecurity voor 2021 opgesomd:

- Opstellen nieuw risk framework en herinrichten risicobeheercyclus;
- Vaststellen van risicobereidheid en risicodraagvlak van de deelnemers;
- Opstellen van een beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen;
- Afsluiten van een nieuwe uitvoeringsovereenkomst met de werkgever;
- Onderzoeken van benodigde omvang voorziening toekomstige uitvoeringskosten;
- Onderzoeken van aanbieden van keuzemogelijkheden op beleggingsgebied;
- Voorbereiden van impact nieuwe pensioenregelgeving, waaronder de overgang naar een kortere wachttermijn en wijziging nabestaandenpensioen;
- Onderzoeken gewenste vormgeving, inhoud en kostenniveau van risicoverzekeringen voor overlijden en arbeidsongeschiktheid;
- Voeren van lobby voor verruimen mogelijkheden afkoop kleine pensioenen buitenlandse gewezen deelnemers;
- Onderzoeken van opties voor mogelijke overdracht pensioenverplichtingen en liquidatie fonds op de langere termijn.

Enkele van deze beleidsvoornemens zijn 'meegenomen' uit de niet-gerealiseerde voornemens van 2020. Een deel van de beleidsvoornemens hangt samen met de visie op de mogelijkheden om de uitvoering van de pensioenregeling door Flexsecurity op de lange termijn voort te blijven zetten, in relatie tot mogelijke alternatieven. Het bestuur wil te allen tijde een kritische afweging kunnen maken van de toegevoegde waarde die de uitvoering van de pensioenregelingen door het pensioenfonds voor de deelnemers en de werkgever kan bieden ten opzichte van mogelijke alternatieven. De komende wijzigingen als gevolg van de Wet toekomst pensioenen spelen daarbij een belangrijke rol.

Bij de realisatie van de beleidsvoornemens is veelal de advisering en/of goedkeuring van het verantwoordingsorgaan op diverse onderdelen noodzakelijk. Het bestuur heeft voor 2021 een bestuurskalender opgesteld waarin de genoemde beleidsvoornemens en alle reguliere onderdelen van de bestuurlijke cyclus zijn vastgelegd. Hiermee wordt de voortgang van de werkzaamheden bewaakt en wordt er duidelijkheid gegeven over de samenwerking tussen bestuur en verantwoordingsorgaan.

Beleggingen en rendementen

Risicohouding en doelstellingen

Het beleggingsbeleid is één van de drie aspecten van de pensioenregeling waarmee Flexsecurity voor de deelnemers meetbare waarde kan toevoegen. Het fonds streeft naar een optimaal beleggingsbeleid voor alle (gewezen) deelnemers, dat rekening houdt met de kenmerken en wensen van die deelnemers. Het uitgangspunt voor het beleggingsbeleid wordt gevormd door de risicohouding van de deelnemers. Flexsecurity heeft aan de hand van onderzoeken onder deelnemers vastgesteld hoe de risicohouding van de deelnemers zich verhoudt tot die van deelnemers van andere pensioenfondsen. De onderzoeken tonen aan dat de deelnemers van Flexsecurity overwegend minder risicobereid zijn dan deelnemers van andere pensioenfondsen. Gelet op dit gegeven zijn de uitgangspunten van het beleggingsbeleid ten behoeve van de deelnemers als volgt bepaald:

- Het risicodraagvlak van deelnemers is beperkt;
- Jongere deelnemers zijn bereid om meer risico te nemen dan oudere deelnemers;
- Het beleggingsbeleid van Flexsecurity is opgebouwd volgens de lifecycle-systematiek waarbij risico's stapsgewijs worden opgebouwd naarmate de pensioendatum nadert.

Op grond van deze uitgangspunten zijn de volgende beleggingsdoelstellingen bepaald:

- Het behalen van een maximaal reëel rendement op de lange termijn voor jongere deelnemers tegen een aanvaardbaar risico;
- Het realiseren van een stabiel beleggingsresultaat voor oudere deelnemers;
- Behouden van de uiteindelijke 'pensioenwaarde' ofwel stabiliteit van het op de pensioendatum aan te kopen pensioen.

Het bestuur bepaalt welke risico's het fonds bereid is te nemen bij de realisatie van deze doelstellingen, met inachtneming van de opbouw van het deelnemersbestand, de vereiste solvabiliteit en de beschikbare premie. De uitwerking van de beleggingsdoelstellingen naar deelgroepen vindt plaats binnen het specifieke beleggingsbeleid dat per leeftijdsgroep is vastgesteld. Vanwege het karakter van de pensioenregelingen (beschikbare premie) zijn de beleggingen ten behoeve van de deelnemers volledig voor risico van de deelnemers. Ongeveer 90% van het belegde vermogen van het fonds is voor risico van de deelnemers.

De resterende 10% van de beleggingen betreft beleggingen die voor risico van het fonds komen. Dit betreft de beleggingen ten behoeve van de instandhouding van het eigen vermogen en de beleggingen ten behoeve van de afdekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico. De doelstellingen voor deze separate beleggingsportefeuilles zijn gericht op stabiliteit en voorspelbaarheid van de beleggingsresultaten.

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid heeft het pensioenfonds een externe, fiduciaire vermogensbeheerder aangesteld, te weten Kempen Capital Management N.V. (hierna: "KCM"¹⁾), die het beleggingsbeleid uitvoert binnen de door het bestuur gestelde richtlijnen en kaders. De fiduciaire vermogensbeheerder rapporteert maandelijks aan het bestuur over de uitvoering van het beleggingsbeleid. De bewaarneming van de beleggingen is ondergebracht bij een custodian (CACEIS). Beleggingsadministrateur Asset Care is verantwoordelijk voor het maandelijks administreren en vaststellen van de waarden van de deelportefeuilles van de beleggingen, de participatiewaarden van de verschillende leeftijdsgroepen en de beleggingsperformance van KCM.

Beleggingsbeleid

Bij het opstellen en uitvoeren van het beleggingsbeleid houdt Flexsecurity rekening met zogenaamde beleggingsovertuigingen. Deze overtuigingen geven aan welke principes het fonds hanteert bij de uitwerking van het beleggingsbeleid en de samenstelling van de beleggingsportefeuille. Voorbeelden van deze beleggingsovertuigingen zijn dat de portefeuille eenvoudig van opzet moet zijn, dat het nemen van beleggingsrisico op termijn moet lonen, dat het spreiden over verschillende soorten beleggingen toegevoegde waarde heeft, dat er in beginsel passief belegd wordt (niet proberen de markt te verslaan) en dat maatschappelijk verantwoord beleggen belangrijk is.

¹⁾ Kempen Capital Management N.V. is een 100%-dochteronderneming van Kempen & Co N.V. Kempen & Co is eigendom van Van Lanschot Bankiers N.V.

Het is niet altijd mogelijk om bij alle beleggingsbeslissingen rekening te houden met alle beleggingsovertuigingen. Voorafgaand aan het doen van beleggingen wordt kritisch gekeken of de belegging voldoet aan de overtuigingen van het fonds. Uiteraard is, zoals altijd, kostenbewustzijn daarbij ook een belangrijke factor.

Beleggingen voor risico deelnemers

Het beleggingsbeleid van Flexsecurity is gericht op de lange termijn, maar houdt ook rekening met de belangen van de deelnemers die op kortere termijn het fonds verlaten als gevolg van automatische waardeoverdracht of pensionering. Per leeftijdsgroep binnen het fonds wordt een verschillend beleggingsbeleid gevoerd dat rekening houdt met de specifieke kenmerken van de betreffende groep. Daarbij is de resterende duur van deelname tot de pensioendatum leidend. Voor jongere deelnemers wordt relatief veel risico genomen in zowel zakelijke waarden (aandelen, onroerend goed) als in vastrentende waarden (bedrijfsobligaties, obligaties van opkomende landen). Naarmate de pensioenleeftijd nadert worden deze risico's afgebouwd en wordt ook het risico van renteveranderingen stapsgewijs verlaagd.

De implementatie van dit leeftijdsafhankelijke beleggingsbeleid gebeurt met behulp van drie verschillende deelportefeuilles. Voor iedere leeftijdsgroep wordt gebruik gemaakt van wisselende mixen van dezelfde drie deelportefeuilles:

- de vastrentende portefeuille is gericht op een stabiel rendement en wordt ingevuld met een combinatie van staatsobligaties, bedrijfsobligaties en hypotheekleningen;
- de rendementsportefeuille bevat alle overige beleggingsmogelijkheden die het verwachte langetermijnrendement van het fonds kunnen vergroten, zoals aandelen, onroerend goed en hoogrentende leningen;
- de matchingportefeuille is gericht op het beheersen van het renterisico en bestaat uit staatsobligaties, liquide middelen en LDI¹⁾-fondsen.

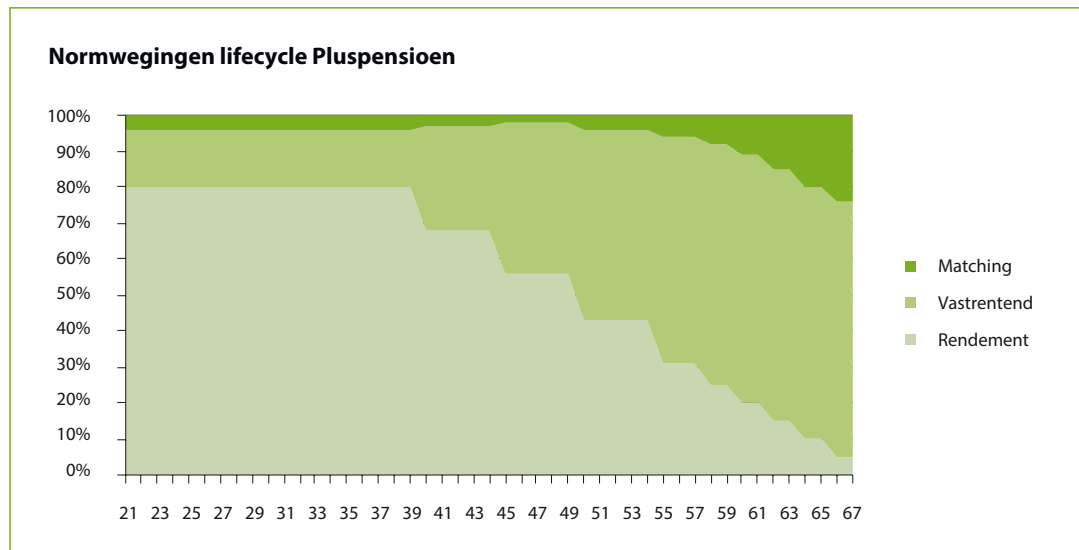
Tot 1 april 2020 werd voor de deelnemers van het Basispensioen ongeacht hun leeftijd in vaste verhoudingen belegd in de deelportefeuilles. Daarbij werd een risicomijdende aanpak gevolgd. Gezien de overwegend kleine pensioenkapitalen in deze pensioenregeling was er veelal sprake van een korte tijdshorizon van de beleggingen. Tot begin 2020 werden de meeste kleine pensioenen na twee jaar eenzijdig afgekocht. Het beleggingsbeleid in het Basispensioen was daarom tot dat moment hoofdzakelijk gericht op het behoud van de ingelegde premies.

Als gevolg van de introductie van de automatische waardeoverdracht werd de mogelijkheid van tussentijdse afkoop begin 2020 beëindigd en was het niet langer noodzakelijk om een apart beleggingsbeleid in stand te houden voor het Basispensioen. Vanaf 1 april 2020 wordt er voor alle deelnemers van Flexsecurity een uniform beleggingsbeleid gehanteerd.

Dit uniforme beleggingsbeleid gaat uit van het zogenaamde lifecycle-principe. Per leeftijdsgroep wordt een verschillende beleggingsmix gehanteerd. Er worden tien leeftijdsgroepen onderscheiden die alle in andere, vaste verhoudingen in de drie deelportefeuilles participeren. De leeftijdsgroepen zijn bepaald op basis van de tijdshorizon waarop de pensioenkapitalen waarschijnlijk in uitkeringen zullen worden omgezet. Bij een lange tijdshorizon – van toepassing op de jongere deelnemers – wordt risicovoller belegd dan bij een korte horizon (van toepassing op oudere deelnemers).

1) LDI = liability driven investment

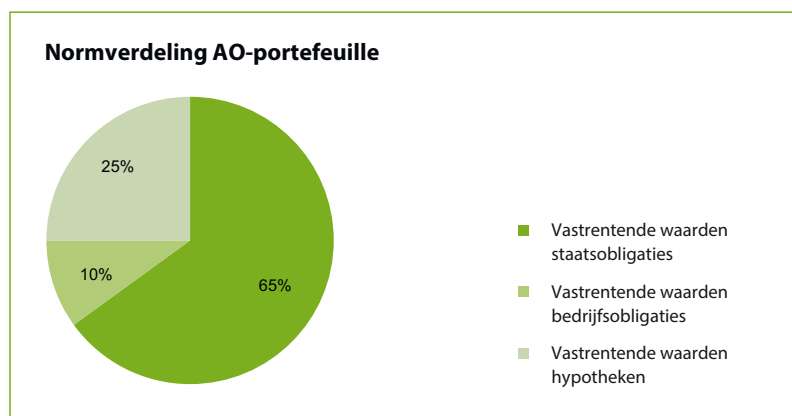
Het verloop van de lifecycle over de tien leeftijdsgroepen is met ingang van mei 2020 aangepast naar aanleiding van de inzichten die zijn opgedaan in de in 2019 uitgevoerde ALM-studie. Voor de jongere leeftijdsgroepen heeft een verhoging van de weging naar de rendementsportefeuille plaatsgevonden en is de weging naar de vastrentende portefeuille verlaagd. Voor de leeftijdsgroepen vanaf 55 jaar is de lifecycle ongewijzigd gebleven. Onderstaande grafiek geeft de normwegingen van de lifecycle vanaf mei 2020 weer.

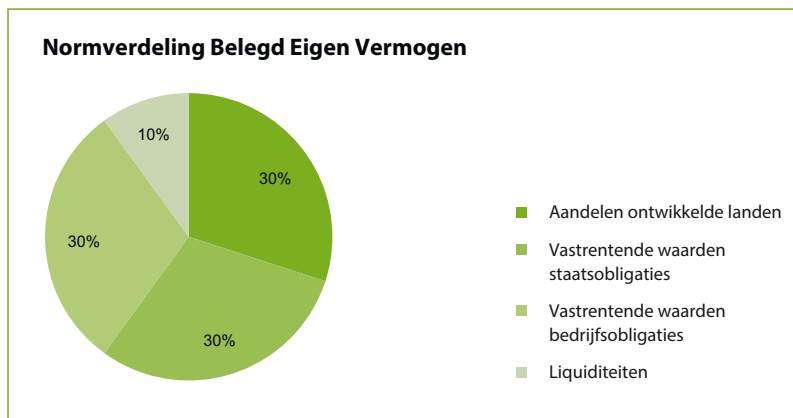
Met het oog op een variabele pensioenuitkering, zoals deze sinds de invoering van de Wet verbeterde premieregeling mogelijk is, is het voor deelnemers van 57 jaar en ouder mogelijk om in het beleggingsbeleid te anticiperen op de aankoop van een variabele uitkering. Zij kunnen beleggen in het zogeheten 'beleggingsalternatief' van het fonds, wat betekent dat zij tot aan de pensioendatum een beleggingsmix houden die normaliter hoort bij de leeftijdsgroep 55-57 jaar. Deze beleggingsmix is dus risicovoller dan de standaard afbouw van risico die normaal voor deze leeftijdsgroepen gevolgd wordt.

Beleggingen voor risico fonds

Flexsecurity kent sinds 2018 een apart beleggingsdepot voor arbeidsongeschiktheid. Hieruit worden de premies voor de arbeidsongeschikte deelnemers gefinancierd. De beleggingen in dit depot zijn erop gericht om hetzelfde 'rendement' te behalen als de verplichtingen die het fonds in dit kader heeft. Deze beleggingen zijn zodoende voornamelijk gericht op de afdekking van het renterisico op de AO-verplichtingen van het fonds en kende eind 2020 de volgende samenstelling:

Tot slot kent Flexsecurity pensioen een belegd eigen vermogen. Omdat dit vermogen voor risico van het fonds wordt belegd, wordt dit geld niet vermengd met de drie deelportefeuilles die voor risico van de deelnemers beleggen. Het eigen vermogen wordt conform de volgende verhoudingen belegd:

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Maatschappelijk verantwoord beleggen ('MVB') neemt een steeds belangrijker rol in binnen het beleggingsbeleid van pensioenfondsen. Ook Flexsecurity heeft in 2020 verdere stappen gezet om dit beleid verder vorm te geven en te implementeren. Flexsecurity is geen voorloper op het gebied van MVB, maar onderkent de voordelen van de uitvoering van een doordacht beleid.

Het MVB-beleid van Flexsecurity is gebaseerd op drie overtuigingen:

- Maatschappelijk verantwoord beleggen is een belangrijk uitgangspunt vanwege de maatschappelijke functie van pensioen en pensioenfondsen;
- Maatschappelijk verantwoord beleggen loont. Duurzame ontwikkeling en bedrijfsvoering kunnen een positieve invloed hebben op de rendement-risico verhouding;
- Een goed en stabiel rendement op de lange termijn vereist voldoende aandacht voor milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur.

De MVB-ambitie van Flexsecurity is om een positief maatschappelijk rendement te behalen zonder dat dit ten koste gaat van het financieel rendement en/of leidt tot een onaanvaardbaar hoger risico, gelet op de beleggingsovertuigingen van het fonds. Het fonds sluit zich op het gebied van haar MVB-beleid aan bij bestaande ontwikkelingen die als passend worden beoordeeld zonder hierbij als voor(op)loper te fungeren. Daarbij is het belangrijk dat de deelnemers en andere belanghebbenden zich comfortabel voelen bij het gevoerde beleggingsbeleid en dat het reputatierisico wordt beperkt.

De doelstellingen met betrekking tot het MVB-beleid zijn:

- Verbetering/bestending van de rendement-risico verhouding op lange termijn;
- Beperking van reputatierisico;
- Realisatie van een positief maatschappelijk rendement zonder negatieve gevolgen voor het financiële rendement.

Binnen de doelstellingen van het MVB-beleid krijgt het thema klimaat specifieke aandacht. Klimaatverandering vormt voor de maatschappij wereldwijd een ongekende uitdaging. De wetenschappelijke consensus is dat de groeiende hoeveelheid broeikasgassen in de atmosfeer van de aarde aan menselijk handelen toegeschreven kan worden en dat dit broeikaseffect leidt tot klimaatverandering.

Hierdoor ontstaan negatieve maatschappelijke effecten, die steeds vaker ook als beleggingsrisico's worden gezien. Flexsecurity tracht in de uitvoering van het MVB-beleid deze risico's zo effectief mogelijk te beheersen en mogelijke kansen te benutten.

Flexsecurity geeft op verschillende manieren uitvoering aan het MVB-beleid:

Uitsluiting

Flexsecurity kiest ervoor om ondernemingen uit te sluiten indien de activiteiten van deze ondernemingen afwijken van de MVB-overtuigingen van het fonds. De lijst van uitsluitingen wordt actief onderhouden en gepubliceerd op de website van het pensioenfonds en is onderdeel van het MVB-jaarverslag. De naleving van de uitsluitingslijst is onderdeel van de monitoring van de beheerders. Per kwartaal worden de resultaten gerapporteerd aan het bestuur.

ESG-integratie

In de beleggingsprocessen van Flexsecurity – met name bij de selectie en monitoring van vermogensbeheerders en het in kaart brengen van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren – wordt het effect van ESG-factoren op de beleggingsrisico's en het rendement expliciet meegewogen. Flexsecurity verwacht van de vermogensbeheerders dat zij een MVB-beleid hebben en toepassen dat ten minste overeenstemt met het MVB-beleid van het fonds en dat niet leidt tot te hoge risico's. Flexsecurity laat haar fiduciair vermogensbeheerder de onderliggende managers beoordelen op MVB-beleid. De ESG-beoordeling door de fiduciair vermogensbeheerder is een vast onderdeel van de due diligence die wordt uitgevoerd bij de selectie van een manager en tevens is dit onderdeel van de monitoring.

Betrokkenheidsbeleid

Flexsecurity heeft op hoofdlijnen een aantal uitgangspunten voor het stembeleid bepaald. Dit wil zeggen dat het pensioenfonds bij het stemmen goede governance (verantwoording en transparantie), mitigatie van klimaatrisico's en goede arbeidsomstandigheden belangrijk vindt. Als het sociale en milieukwesties betreft, ondersteunt Flexsecurity in het algemeen op standaarden gebaseerde ESG-voorstellen die voor aandeelhouders en belanghebbenden op de lange termijn waarde vergroten en tegelijkertijd de belangen van de onderneming en de maatschappij op een lijn brengen.

Daarnaast streeft Flexsecurity naar een constructieve dialoog ('engagement') met de bedrijven waarin zij belegt op het gebied van milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur. Het belangrijkste doel van deze dialoog is om een bijdrage te leveren aan de plicht en reputatie van het fonds als pensioenuitvoerder die zich specifiek inzet voor ESG. Vanwege de omvang van het pensioenfonds voert Flexsecurity deze gesprekken niet zelf, maar worden deze door de fiduciaire vermogensbeheerder namens het pensioenfonds gevoerd.

Inzet van 'groene' obligaties

Flexsecurity heeft de ambitie om binnen de allocatie naar hoogwaardige Europese staatsobligaties te beleggen in groene (staats) obligaties. Uitgangspunt hierbij is dat de risico/rendementsverhouding minimaal gelijkwaardig moet zijn aan die van 'reguliere' staatsobligaties.

Niet-genoteerd onroerend goed

Binnen de categorie niet-genoteerd onroerend goed is de ambitie van het fonds om de objecten waarin via beleggingsfondsen wordt geïnvesteerd energiezuinig te krijgen. Dit kan worden bereikt door het bouwen met milieubesparende maatregelen zoals zonne-energie, isolatie, zonnepanelen (voor warm water) en warmte-/koudeopslag in de grond. Een andere mogelijkheid is verbeteringen aanbrengen binnen bestaande bouw om deze te verduurzamen. Ten aanzien van de beleggingen in niet-genoteerd onroerend goed streeft het fonds naar inzet van beheerders die op duurzaamheidsgebied een outperformance ten opzichte van de peer group weten te realiseren.

Monitoring en evaluatie

De fiduciaire vermogensbeheerder draagt zorg voor de uitvoering van het MVB-beleid en rapporteert hierover per kwartaal aan het bestuur. Hierbij wordt inzicht gegeven in de uitgevoerde activiteiten, de effectiviteit daarvan, evenals de invloed op de beleggingskosten, -rendementen en risico's. Per jaar wordt bij de evaluatie van de beleggingscategorieën vastgesteld in hoeverre de gestelde doelen op MVB-gebied zijn gerealiseerd en welke aanpassingen er in het beleid en de toepassing ervan binnen de beleggingsportefeuille nodig zijn om de gestelde doelen te kunnen bereiken. Flexsecurity rapporteert jaarlijks over de realisatie van het MVB-beleid in een apart jaarverslag dat op de website wordt gepubliceerd.

De ontwikkelingen op het gebied van MVB gaan onverminderd voort, mede onder invloed van Europese regelgeving op dit vlak. Dat zal ertoe leiden dat pensioenfondsen meer verantwoording zullen moeten afleggen over het gevoerde beleid en de gevolgen ervan.

Er komen meer beleggingsfondsen in verschillende categorieën beschikbaar die toepassing van MVB mogelijk maken en het kostenniveau van deze fondsen wijkt niet of nauwelijks af van fondsen die geen MVB toepassen. Als gevolg hiervan wordt MVB steeds breder toepasbaar binnen de beleggingsportefeuille van Flexsecurity. In 2020 is een deel van de aandelenbeleggingen in Europa en Noord-Amerika aangepast naar beleggingsfondsen die meer rekening houden met de MVB-doelstellingen. Inmiddels wordt een groot deel van de portefeuille beheerd in beleggingsfondsen die in meerdere of mindere mate rekening houden met deze doelstellingen. Niet in elke categorie is MVB echter inzetbaar, met name in de minder liquide categorieën zoals hypotheek, niet-beursgenoteerd vastgoed en direct lending is het lastig om het MVB-beleid te vertalen naar de portefeuilles.

De prestaties van de MVB-fondsen blijken in 2020 in veel gevallen hoger te liggen dan de algemene benchmarks die Flexsecurity hanteert voor de resultaatmeting. Zowel qua kosten als qua rendement heeft de keuze voor maatschappelijk verantwoord beleggen daarmee vruchten afgeworpen. Ook op de langere termijn bekeken is de conclusie van het bestuur dat een verdere focus op MVB zeker geen rendement hoeft te kosten. Sterker nog, bedrijven die goed scoren op MVB-criteria (zoals rekening houden met milieueffecten) zijn vaak innovatief en presteren daardoor beter. De verwachting is dat dit effect naar de toekomst toe steeds beter zichtbaar zal worden,

Marktentwikkelingen in 2020

De ontwikkelingen op financiële markten werden in 2020 gedomineerd door het coronavirus. Het jaar begon nog positief, met de verwachting dat de economische groei weer enigszins zou kunnen aantrekken. Hoopgevend was ook het 'fase 1' handelsakkoord dat de VS en China sloten, waarmee een tijdelijke wapenstilstand in de handelsoorlog werd beklonken. Maar al snel werden de enorme gevolgen van Covid-19 voor de samenleving duidelijk. Opvallend was vooral de snelheid waarmee de crisis zich aandeed, met de snelste 30% daling van de aandelenbeurzen ooit, de enorme stijging van de werkloosheid in de Verenigde Staten, waarbij in een tijdsbestek van slechts twee weken liefst tien miljoen mensen hun baan verloren, de snelste afname van economische groei en de grootste daling van de olieprijs tot zelfs een negatief niveau.

In de loop van 2020 zijn de markten, in sommige gevallen zelfs meer dan volledig, hersteld. Wel was er sprake van grote verschillen tussen beleggingscategorieën, regio's en sectoren. De spreiding van de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds heeft in 2020 duidelijk waarde toegevoegd.

De Amerikaanse dollar daalde gedurende het jaar circa 9% in waarde versus de euro. Dit was het gevolg van de onrust rond de presidentsverkiezingen en de gebrekkige aanpak van de coronacrisis. De koers van het Britse pond daalde met bijna 6% ten opzichte van de euro als gevolg van de oplopende spanningen rond de Brexit. De Japanse yen daalde met 3,5% ten opzichte van de euro.

Aandelen ontwikkelde markten

Aandelenmarkten kenden een grillig verloop in 2020. Na een dramatisch eerste kwartaal trad in het tweede kwartaal een sterk herstel op. Doorbraken in de ontwikkeling van een effectief coronavaccin gaven de markten in het vierde kwartaal nog verdere steun. Hierdoor sloot de wereldwijde aandelenindex 2020 uiteindelijk met een winst van ruim 13% af.

Toch waren verschillen in markten groot. Zo hadden vooral sectoren als energie en financials (veelal waarde-aandelen) en vastgoed het moeilijk door de economische recessie. Andere sectoren als technologie en duurzame consumentengoederen kenden juist een bijzonder goed jaar door sterke consumentenbestedingen en een versnelde digitaliseringstrend. Regionaal gezien presteerden de opkomende markten en Amerikaanse aandelen het best. Britse aandelen bleven duidelijk achter, mede ook als gevolg van de Brexit.

Aandelen opkomende markten

Aandelen in opkomende markten noteerden in 2020 een positief rendement van maar liefst 19%. Daarentegen daalden de waarden van de valuta's van opkomende landen ten opzichte van de euro aanzienlijk, waardoor het rendement in euro's gemeten op 9% uitkwam. Chinese (+28%) en Koreaanse (+36%) aandelen presteerden sterk en profiteerden van de controle in deze landen over de verspreiding van het coronavirus. De Zuid-Amerikaanse aandelenmarkten hadden het moeilijker.

Vastrentende waarden

In 2020 hebben de centrale banken hun opkoopprogramma's verder uitgebreid. Naast staatsobligaties worden nu ook investment grade bedrijfsobligaties op grote schaal opgekocht. Ook de centrale banken in Canada, Australië en enkele opkomende markten als Polen, Chili en Zuid Afrika doen inmiddels mee aan deze kwantitatieve verruiming. De lage rentes hebben een hernieuwde 'search for yield' door beleggers in gang gezet. Van de investment grade obligatiemarkt had eind 2020 ruim een kwart een negatief effectief rendement.

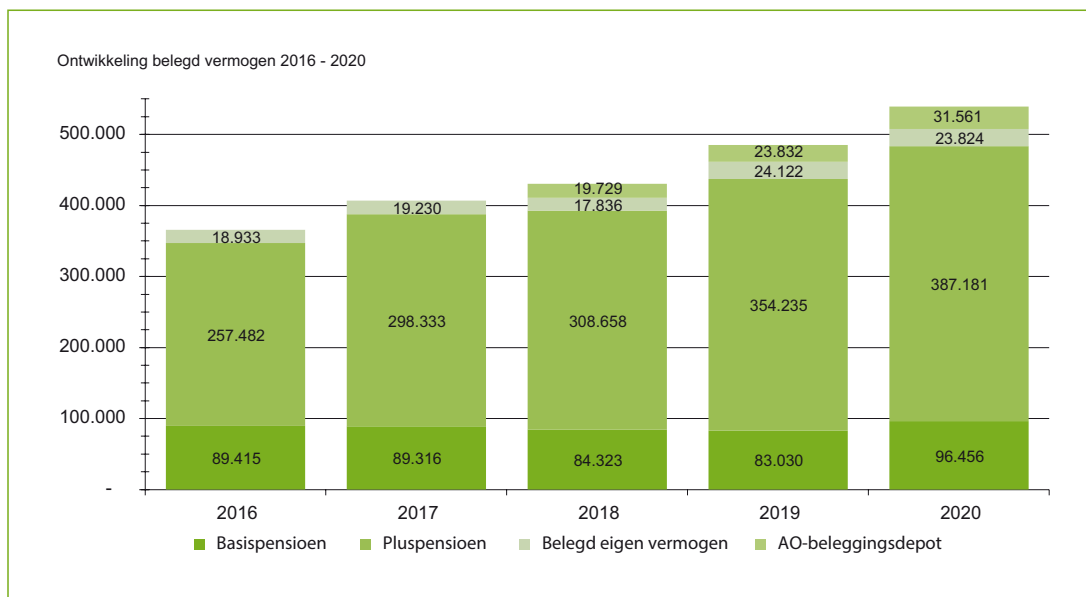
De Duitse 10-jaars rente daalde in 2020 van -0,19% naar -0,57%. De Europese staatsleningenindex liet een rendement van 3,1% zien. Kredietopslagen lieten een vergelijkbaar beeld als de aandelenmarkt zien. In het eerste kwartaal liepen de opslagen als gevolg van de coronacrisis sterk uit, maar in het restant van het jaar trad herstel op. Hierdoor boekten Europese bedrijfsobligaties uiteindelijk een rendement van 2,6%. Ook high yield obligaties en obligaties uit opkomende markten kenden uiteindelijk een goed jaar. Ook hier speelde de zoektocht naar rendement van beleggers een belangrijke rol.

Onroerend goed

Onroerend goed was afgelopen jaar de categorie die, zeker in bepaalde sectoren, het hardst door de virusontwikkelingen werd getroffen. De gedwongen sluiting van winkels en het grootschalige thuiswerken zetten een groot deel van de vastgoedsector (winkels, kantoren) onder druk. Logistieke centra en datacenters konden wel profiteren van de toegenomen internetverkoop en het thuiswerken. Woningprijzen stegen onverminderd door en beleggingen in woningen lieten, ondanks de economische recessie, nog steeds goede rendementen zien. De lastige omstandigheden waren goed te zien in de rendementsontwikkeling van beursgenoteerd vastgoed. Wereldwijd liet deze categorie een daling zien van 17%, in Europa was dat een daling van 13%. Bij niet-beursgenoteerd vastgoed waren de rendementen wat stabiel, maar ook hier was met name voor winkelbeleggingen sprake van negatieve rendementen.

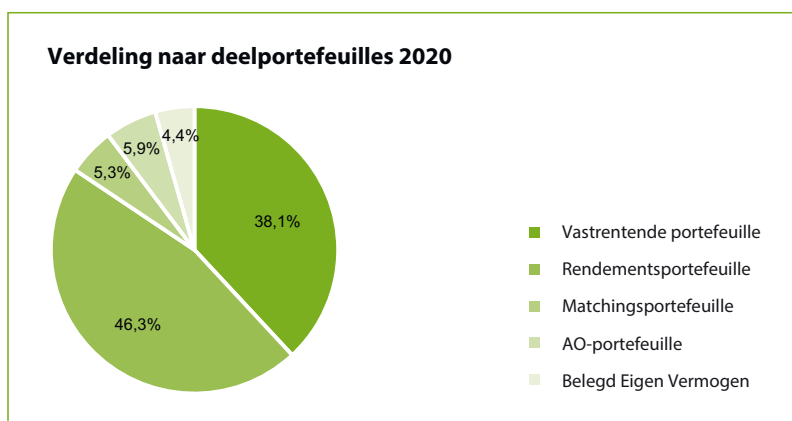
Ontwikkeling belegd vermogen

De marktontwikkelingen en de gerealiseerde rendementen in 2020 hebben tot gevolg gehad dat het totaal belegde vermogen van Flexsecurity wederom fors is toegenomen. Afgerond bedraagt de waarde van alle beleggingen per einde van het jaar € 539 miljoen, tegen € 485 miljoen eind 2019. De groei van het belegde vermogen werd in 2020 enigszins afgeremd door de afkoop van kleine pensioenen en de uitgevoerde automatische waardeoverdrachten, die samen goed waren voor een uitstroom van bijna € 50 miljoen. Daar stond echter een instroom van ruim € 23 miljoen aan inkomende (automatische) waardeoverdrachten tegenover.

Uit de grafiek blijkt dat het volume van de bij het Pluspensioen behorende beleggingen jaarlijks blijft toenemen, terwijl die van het Basispensioen min of meer stabiel blijft. Het Pluspensioen groeit door de relatief hoge premie-inleg van deze regeling, de omvang van het Basispensioen blijft redelijk stabiel als gevolg van de vele kleine pensioenen die in deze regeling worden overgedragen. Ook worden bij overgang van deelname aan het Basispensioen naar het Pluspensioen de bij het Basispensioen opgebouwde pensioenkapitalen overgeheveld naar het Pluspensioen. Verder valt op dat de omvang van het Belegd eigen vermogen relatief stabiel is, maar de omvang van het AO-beleggingsdepot jaarlijks sterk toeneemt. Dit is het directe gevolg van de sterke stijging van de voorziening waar dit beleggingsdepot aan gekoppeld is.

De verdeling van het belegd vermogen over de verschillende deelportefeuilles van het fonds was eind 2020 als volgt:

Als gevolg van de wijzigingen in het strategische beleggingsbeleid is de omvang van de rendementsportefeuille in 2020 fors toegenomen, ten laste van de vastrentende portefeuille en de liquiditeitenportefeuille, die bij de overgang naar het nieuwe beleid is opgeheven. Eind 2020 bedroegen de beleggingen voor risico fonds ruim 10% van het totaal belegde vermogen van Flexsecurity.

Totaalrendement van het fonds

Omdat de beleggingen verdeeld zijn over meerdere leeftijdsgroepen met ieder een eigen behaald rendement, is de vaststelling van een totaalrendement op fondsniveau voor Flexsecurity weinig relevant. Iedere deelnemer zal immers vooral geïnteresseerd zijn in het rendement dat in zijn leeftijdsgroep is gerealiseerd. Omdat in vergelijkingen met andere pensioenfondsen wel wordt gerefereerd aan het totaalrendement, wordt het wel opgenomen in dit hoofdstuk. Het totaalrendement van Flexsecurity bedroeg in 2020 5,4% ten opzichte van 11,2% in 2019. Hoewel de rendementen per leeftijdsgroep verschillen, zijn de onderlinge verschillen tussen de groepen kleiner dan in sommige voorgaande jaren.

Rendementen per deelportefeuille

In de volgende tabellen staan de behaalde rendementen van de drie verschillende deelportefeuilles waarin de (leeftijds)groepen een aandeel hebben. Hierbij wordt opgemerkt dat de weergegeven rendementen netto zijn, wat betekent dat de beleggingskosten hierop al in mindering zijn gebracht. Voor een zuivere vergelijking met de benchmark moet dus rekening gehouden worden met deze kosten.

Rendementsportefeuille

De rendementsportefeuille leverde in 2020 een rendement van 3,3% op (2019: 20,4%), waarmee de portefeuille op totaalniveau achterbleef bij de benchmark die een rendement van 3,8% scoorde.

Rendementsportefeuille	Weging	Rendement Portefeuille	Rendement Benchmark	Relatief Rendement
Aandelen ontwikkeld Europa	22,5%	-1,2%	-1,7%	0,5%
Aandelen ontwikkeld Noord-Amerika	22,5%	6,7%	10,6%	-3,9%
Aandelen Azië / Pacific	2,5%	2,8%	2,7%	0,1%
Aandelen opkomende landen	20,1%	9,8%	8,5%	1,3%
Onroerend goed genoteerd	3,3%	-16,1%	-16,6%	0,4%
Onroerend goed niet-genoteerd	19,1%	6,5%	6,5%	0,0%
Vastrentende waarden hoogrentende landen	10,0%	-3,9%	-4,6%	0,6%
Totaal	100,0%	3,3%	3,8%	-0,6%

De absolute performance van de rendementsportefeuille is licht teleurstellend te noemen. Dat is met name te wijten aan de Europese aandelen, de beursgenoteerde vastgoedaandelen en de obligaties van opkomende landen. Hoewel de relatieve performance op de meeste categorieën licht positief is, wordt het uiteindelijke resultaat vooral bepaald door de aanzienlijke underperformance van Amerikaanse aandelen ten opzichte van de benchmark. In 2019 was hier ook al sprake van, en deze trend heeft zich in 2020 versterkt doorgezet. De reden voor deze underperformance is dat een deel van de aandelenbeleggingen in Europa en Noord-Amerika werd beheerd op basis van een zogenaamde 'value-aanpak', hetgeen inhoudt dat met name aandelen met een aantrekkelijk waarderingsniveau worden geselecteerd. Deze aanpak heeft de laatste jaren structureel tot lagere rendementen geleid dan de marktgewogen index. Dit was vooral in Noord-Amerika, maar deels ook in Europa aan de orde. De coronacrisis, waarin met name aandelen van de zogenaamde 'tech-bedrijven' het uitstekend deden, heeft dit effect nog eens versterkt. Dit is voor het bestuur reden geweest om in november 2020 afscheid te nemen van de beleggingen met deze 'value-aanpak'. Flexsecurity heeft in dit verband dus zijn 'verlies genomen' en de beleggingen ondergebracht in de passieve regiofondsen waarin de overige aandelenbeleggingen al waren ondergebracht.

Het lage rendement op de beleggingen in beursgenoteerd onroerend goed hing sterk samen met de gevolgen van de coronacrisis. Omdat de weging naar deze categorie vrij beperkt is, is de invloed op het totale resultaat gering. De categorie 'niet-genoteerd

onroerend goed' liet een positief rendement zien van 6,5%, wat vooral te danken was aan de goede rendementen in de woningsector. De rendementen op beleggingen in winkels en kantoren die een veel kleinere omvang in de portefeuille hebben, lagen op een lager niveau. Het bestuur signaleert dat de vooruitzichten voor beleggingen in winkelpanden ook de komende jaren niet bijzonder gunstig zijn en kijkt daarom naar mogelijkheden om deze beleggingen tegen acceptabele voorwaarden van de hand te doen.

Hoogrentende vastrentende waarden – ofwel beleggingen in schulden van opkomende landen - behaalden een negatief rendement van -3,9%. Dat was minder slecht dan de benchmark, maar droeg nog altijd negatief bij aan het totaalrendement.

De Amerikaanse dollar daalde in 2020 met bijna 9% in waarde ten opzichte van de euro. Op grond van het nieuwe strategische beleid dat in 2020 is ingevoerd, dekt Flexsecurity het valutarisico niet langer af. Deze strategische keuze leidde in 2020 tot een negatief resultaat, want de positieve rendementen die op Amerikaanse aandelen werden gerealiseerd, werden deels weer teniet gedaan door de koersontwikkeling van de dollar. De timing van deze beslissing heeft in 2020 dus negatief uitgepakt.

De strategische beleidskeuze om in het nieuwe beleid de weging van Amerikaanse aandelen te verhogen ten opzichte van opkomende markten en Europa bleek, gezien de hogere gerealiseerde rendementen in de VS, een positieve uitwerking te hebben gehad.

Vastrentende portefeuille

De totale vastrentende portefeuille behaalde een rendement van 2,7% (2019: 4,9%) tegenover een benchmarkrendement van 2,8%. Binnen de vastrentende portefeuille rendeerden alle beleggingscategorieën redelijk in lijn met de benchmark (na aftrek van kosten).

Vastrentende portefeuille

	Weging	Rendement Portefeuille	Rendement Benchmark	Relatief Rendement
Staatsobligaties	50,2%	3,0%	3,3%	-0,3%
Bedrijfsobligaties	19,6%	2,8%	2,7%	0,0%
Hypotheke	19,5%	1,7%	1,7%	0,0%
Direct lending	5,5%	4,9%	4,9%	0,0%
Liquiditeiten	5,2%	0,0%	-0,5%	0,5%
Totaal	100,0%	2,7%	2,8%	-0,1%

De rendementen op vastrentende waarden waren in 2020 bescheiden. Als gevolg van de rentedaling lagen vooral de rendementen op staatsobligaties met langere looptijden nog op een behoorlijk niveau. Daarnaast leverde de categorie direct lending (ook na aftrek van de relatief hoge beheerkosten) net als in 2019 een uitstekend resultaat. De resultaten op hypotheke waren fors minder dan in de voorgaande jaren.

Matchingportefeuille

Door de wederom gedaalde rente behaalde de (relatief kleine) matchingportefeuille een rendement van 18,9% (2019: 22,1%). Dat was iets lager dan de benchmark van de matchingportefeuille (na kosten) die een rendement van 19,0% haalde. Vooral de oudere leeftijdsgroepen met een relatief grote allocatie naar de matchingportefeuille profiteerden in 2020 van dit resultaat.

Matchingportefeuille

	Weging	Rendement Portefeuille	Rendement Benchmark	Relatief Rendement
Staatsobligaties	59,8%	13,2%	N.v.t.	N.v.t.
LDI-fondsen	34,6%	29,5%	N.v.t.	N.v.t.
Liquiditeiten	5,6%	0,0%	N.v.t.	N.v.t.
Totaal	100,0%	18,9%	19,0%	-0,1%

Belegd eigen vermogen

De beleggingen in het belegd eigen vermogen rendeerden in 2020 met 5,0% (2019: 6,5%) vrijwel gelijk aan de benchmark die 4,9% scoorde.

Belegd eigen vermogen

	Weging	Rendement Portefeuille	Rendement Benchmark	Relatief Rendement
Staatsobligaties	28,2%	3,6%	3,9%	-0,3%
Bedrijfsobligaties	29,5%	2,4%	2,7%	-0,3%
Aandelen ontwikkelde landen	33,3%	4,2%	2,3%	1,9%
Liquiditeiten	9,0%	-0,8%	-0,5%	-0,3%
Totaal	100,0%	5,0%	4,9%	0,1%

Met de implementatie van het nieuwe strategische beleggingsbeleid is ook de allocatie van het belegd eigen vermogen aangepast. In het verleden werd er in deze deelportefeuille relatief defensief belegd met een grote weging voor liquiditeiten. De negatieve rendementen op liquiditeiten en het risicomijdende profiel van de overige categorieën leidde er echter toe dat de performanceverschillen tussen de beleggingen voor risico deelnemers en het eigen vermogen aanzienlijk werden. Daardoor daalde in goede beleggingsjaren zoals 2019 de dekkingsgraad van het fonds, die met name bepaald wordt door de relatieve omvang van het eigen vermogen, aanzienlijk. In het nieuwe beleggingsbeleid wordt het eigen vermogen meer in lijn belegd met de beleggingen voor risico deelnemers. De wegingen van aandelen en bedrijfsobligaties zijn verhoogd ten laste van liquiditeiten.

In 2020 heeft deze wijziging tot een positief resultaat geleid, mede vanwege de timing van de overgang naar dit risicovollere beleid per 1 mei 2020. Het totaalrendement op het eigen vermogen was met 5,0% vrijwel gelijk aan het totaalrendement van het fonds dat 5,4% bedroeg. De performance werd met name gerealiseerd in het aandelenfonds, waarin een aanzienlijk outperformance ten opzichte van de benchmark werd gerealiseerd. Dat compenseerde voor de underperformance op de andere onderdelen van deze deelportefeuille.

AO-portefeuille

De AO-portefeuille bestaat volledig uit vastrentende waarden en heeft als doel om de renteontwikkeling van de verplichtingen die het fonds heeft vanwege arbeidsongeschiktheid zo goed mogelijk te volgen. In 2020 bedroeg het rendement van deze portefeuille 3,7%. Dat was echter niet voldoende om de benchmark (die bepaald wordt door de verplichtingen van het fonds) bij te houden, want die steeg met 5,6%.

AO-portefeuille	Weging	Rendement Portefeuille	Rendement Benchmark	Relatief Rendement
Staatsobligaties	58,3%	6,0%	N.v.t.	N.v.t.
Bedrijfsobligaties	10,0%	2,5%	N.v.t.	N.v.t.
Hypotheken	24,4%	1,9%	N.v.t.	N.v.t.
Liquiditeiten	7,3%	-0,7%	N.v.t.	N.v.t.
Totaal	100,0%	3,7%	5,6%	-1,9%

In de AO-portefeuille zijn geen benchmarks per categorie van toepassing, omdat de ontwikkeling van de verplichtingen op AO-gebied de benchmark voor het geheel vormt. De rente is daarbij de bepalende factor. Per kwartaal wordt de portefeuille aangepast aan de ontwikkeling van de AO-verplichtingen.

De achterstand van de portefeuille ten opzichte van de verplichtingen is volledig ontstaan in het eerste kwartaal van 2020. De coronacrisis leidde ertoe dat de waarde van de bedrijfsobligaties (die op dat moment een gewicht van 25% in de portefeuille hadden) sterk negatief beïnvloed werd. Door de oplopende onzekerheden in de markt namen de kredietopslagen in korte tijd sterk toe, waardoor er een forse achterstand ontstond ten opzichte van de waardeontwikkeling van de verplichtingen, die op basis van de risicoloze swaprente wordt vastgesteld. In de daaropvolgende drie kwartalen hebben de beleggingen zich deels hiervan hersteld, maar de rendementen op zowel bedrijfsobligaties als hypotheeklen waren niet toereikend om de ontstane schade weer in te halen. Naar aanleiding van deze constatering heeft het bestuur halverwege 2020 de strategische allocatie in deze deelportefeuille aangepast. De weging naar bedrijfsobligaties is verlaagd van 25% naar 10% ten gunste van hoogwaardige staatsobligaties, die minder risico ten opzichte van de verplichtingen zouden moeten kennen.

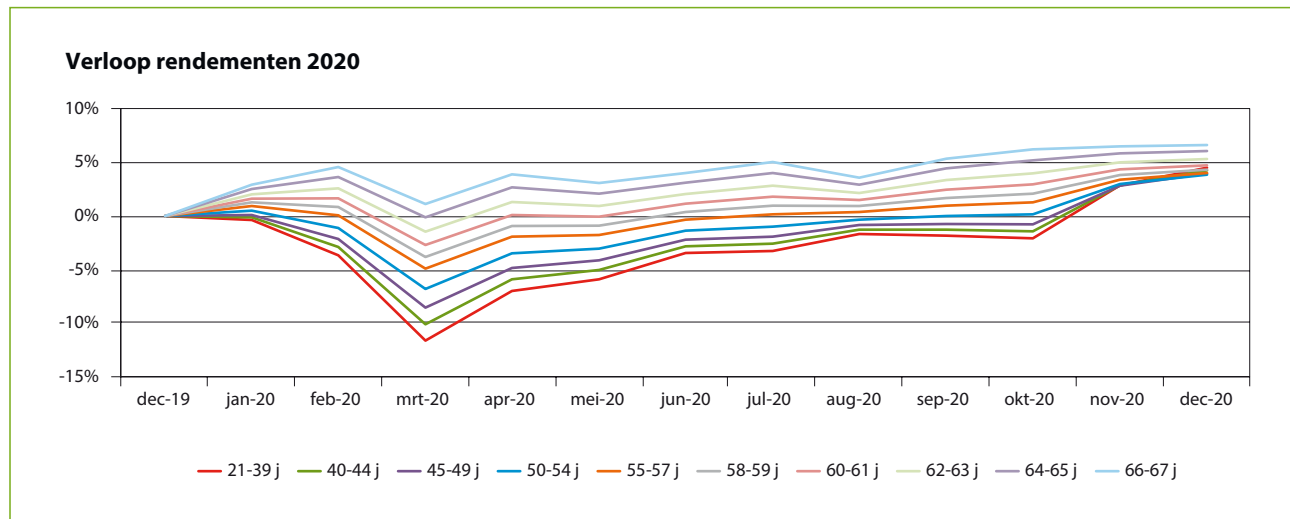
Algemeen beeld en conclusies

De in 2020 behaalde beleggingsrendementen liggen in de meeste beleggingscategorieën min of meer in lijn met de langetermijnaanname die in de ALM-studie van Flexsecurity gebruikt zijn. Negatieve uitzonderingen waren Europese aandelen, beursgenoteerd onroerend goed en staatsobligaties van hoogrentende landen. Risico nemen werd in 2020 dus niet in alle gevallen beloond. Wanneer we de ongekend hoge rendementen van 2019 in acht nemen, ziet het bestuur geen aanleiding om de aanname voor de lange termijn te herzien of om het strategische beleid aan te passen. Wel zijn gedurende 2020 op basis van voortschrijdend inzicht enkele kleinere aanpassingen in het strategische beleid doorgevoerd. Het beleid wordt in 2021 in beginsel ongewijzigd voortgezet.

Rendementen per leeftijdsgroep

Op basis van de rendementen die in de deelportefeuilles zijn behaald en de beleggingsmix die per leeftijdsgroep wordt gehanteerd, worden de rendementen per leeftijdsgroep vastgesteld. In 2020 was voor alle groepen sprake van een positief rendement. De verschillen tussen de leeftijdsgroepen waren beperkt, alleen de oudste deelnemers profiteerden sterk van de opgetreden rentedaling. Dankzij de hoge mate van afdekking van renterisico in deze groep, waren hun rendementen in 2020 het hoogst.

In onderstaande grafiek is het verloop van de rendementen in 2020 per leeftijdsgroep weergegeven.

Uit de grafiek kan worden afgeleid dat in 2020 de hoogste en meest stabiele rendementen werden gerealiseerd in de oudste leeftijdsgroepen. Deze hadden het minst te lijden van de sterke daling van de aandelenkoersen in februari en maart. Het herstel ging vervolgens geleidelijk, maar dankzij een eindsprint van de risicovollere beleggingen in de maanden november en december eindigden alle rendementen op jaarbasis min of meer op een vergelijkbaar niveau. Daarmee heeft de lifecycle in beginsel naar behoren gefunctioneerd; voor jonge deelnemers wordt relatief veel risico genomen, hetgeen kan leiden tot forse stijgingen en dalingen, terwijl voor oudere deelnemers een relatief stabiel, maar op de lange termijn lager resultaat wordt gerealiseerd.

Onderstaande tabel geeft per leeftijdsgroep de rendementen van 2020 en de gemiddelde jaarrendementen voor de perioden 2018-2020 en 2016-2020 weer.

	2020	2018-2020	2016-2020
21-39	4,51%	5,34%	6,78%
40-44	4,24%	4,96%	6,16%
45-49	3,96%	4,55%	5,53%
50-54	3,85%	4,38%	5,05%
55-57	4,00%	4,37%	4,70%
58-59	4,31%	4,53%	4,52%
60-61	4,73%	4,76%	4,66%
62-63	5,31%	5,10%	4,54%
64-65	6,04%	5,55%	4,87%
66-67	6,61%	5,88%	4,75%

Uit de gemiddelde rendementen van de afgelopen vijf jaren lijkt een redelijk consistent beeld af te leiden, waaruit blijkt dat de lifecycle op hoofdlijnen doet waarvoor deze is ingesteld. De rendementen op jaarbasis waren in 2020 min of meer in lijn met de gemiddelden, maar kunnen in andere jaren daarvan aanzienlijk afwijken. Wel moet worden opgemerkt dat de voortgaande rentedaling die de afgelopen jaren is opgetreden een grote invloed heeft gehad op de gerealiseerde absolute rendementen van de oudste leeftijdsgroepen. Deze relatief hoge rendementen waren nodig om de 'pensioenwaarde' van de uiteindelijk aan te kopen levenslange uitkeringen op peil te houden.

Flexsecurity peilt maandelijks hoe de ontwikkeling van de rendementen in de oudste leeftijdsgroepen zich verhoudt tot de tariefstelling van verzekeraars die direct ingaande vaste pensioenen aanbieden. Daarbij wordt uitgegaan van een vaste koopsom die wordt omgezet in een levenslange uitkering. Eind 2020 bleek het aan te kopen levenslange pensioen met 8,66% te zijn gedaald ten opzichte van het niveau van eind december 2019. De opgetreden rentedaling is hiervan de belangrijkste oorzaak. Het beleggingsrendement van 6,61% in de oudste leeftijdsgroep heeft deze daling van de pensioenwaarde dus niet volledig kunnen compenseren. De compensatie bedroeg 76%. Het streven van Flexsecurity is om in de oudste leeftijdsgroep 85% van het renterisico af te dekken. Dat is dus niet volledig gelukt. Hierbij wordt wel opgemerkt dat ook andere factoren zoals de ontwikkeling van de levensverwachting en concurrentie tussen verschillende verzekeraars invloed kunnen hebben op het aan te kopen pensioen.

Het bestuur van Flexsecurity is voornemens om in 2021 in samenwerking met een adviseur een studie uit te voeren naar de doeltreffendheid van de lifecycle. Deze studie kan mogelijk tot nieuwe inzichten leiden die gebruikt kunnen worden voor de vormgeving van het toekomstige beleggingsbeleid.

Vergelijking met andere aanbieders van premieregelingen

Los van de vergelijking met de benchmarks die Flexsecurity zelf per beleggingscategorie hanteert, is het ook interessant om de resultaten te vergelijken met die van andere pensioenuitvoerders. Zoals eerder aangegeven is een vergelijking met totaalrendementen van andere pensioenfondsen daarvoor weinig relevant, gezien de afwijkende opzet van het pensioenfonds.

Daarom vergelijkt Flexsecurity de beleggingsresultaten bij voorkeur met andere uitvoerders van beschikbare premieregelingen. Dat zijn een enkel pensioenfonds (zoals StiPP), maar vooral verzekeraars en premiepensioeninstellingen. Adviesbureau Lane Clark & Peacock publiceert jaarlijks een onderzoek naar kosten, rendement en risico in collectieve DC-producten. Helaas was dit onderzoek over 2020 niet tijdig beschikbaar om de resultaten mee te kunnen nemen in dit jaarverslag.

In 2019 bleken de rendementen van Flexsecurity nog ver achter te blijven bij die van de commerciële aanbieders, met name in de jongere leeftijdsgroepen, vanwege een aantal structurele verschillen tussen de samenstelling van de lifecycle van Flexsecurity ten opzichte van de andere aanbieders. De aanpassingen die in april 2020 zijn doorgevoerd in het strategische beleggingsbeleid hebben ertoe geleid dat de verschillen in beleid ten opzichte van de commerciële marktpartijen kleiner zijn geworden. Voor de jongere leeftijdsgroepen wordt een groter risico in zakelijke waarden genomen, het relatieve belang van aandelen in de rendementsportefeuille is vergroot en de afdekking van het valutarisico is beëindigd. De beleggingen in de rendementsportefeuille zijn bij Flexsecurity nog altijd een stuk diverser, maar dat zal zeker in tijden van lagere aandelenrendementen het resultaat positief beïnvloeden. De verwachting is dat de resultaten van Flexsecurity in 2020 zich goed zullen verhouden tot die van de andere aanbieders.

Vooruitblik 2021

Op basis van de evaluatie van het beleggingsbeleid in 2020 zijn er nauwelijks wijzigingen doorgevoerd in het beleggingsplan voor 2021. Wel is duidelijk dat thema's als maatschappelijk verantwoord beleggen en klimaatrisico steeds meer aandacht zullen vragen binnen het beleggingsbeleid. Het fonds onderzoekt of het mogelijk is om de selectie van de beleggingsfondsen aan te passen naar beleggingen met een nadrukkelijker MVB-positionering. Op grond van nieuwe regelgeving zal Flexsecurity meer inzicht geven in het

beleid en de realisatie van maatschappelijk verantwoord beleggen. Ook de rol van het pensioenfonds als betrokken aandeelhouder zal daarbij steeds belangrijker worden.

Uitvoeringskosten

Kostenbewustzijn is één van de belangrijkste onderdelen van de strategie van Flexsecurity. Het fonds voert pensioenregelingen uit voor deelnemers die meestal een beperkte premie-inleg en kleine pensioenkapitalen hebben. De kosten die gemaakt worden voor de uitvoering van de pensioenregeling worden onttrokken aan deze premies en aan het belegde vermogen. Daardoor bestaat er een direct verband tussen het kostenniveau en het uiteindelijke pensioenresultaat. Dat wil niet zeggen dat het bestuur altijd streeft naar een minimalisering van de kosten. Het bestuur probeert altijd een afweging te maken tussen de kosten en de kwaliteit van de uitvoering. Als het bestuur een hoger kostenniveau acceptabel vindt om te komen tot betere dienstverlening, betere informatievoorziening of hogere beleggingsrendementen, dan kan er bewust gekozen worden voor de hogere kosten die daarmee gemoeid zijn. Het bestuur toetst vervolgens kritisch en doorlopend of de veronderstelde meerwaarde ook gerealiseerd wordt. Is dat niet het geval, dan worden de keuzes bijgesteld. Het bestuur ziet het als haar taak om een strakke kostenbeheersing na te streven en bij iedere beleidsbeslissing de kosten nadrukkelijk mee te wegen.

Sinds een aantal jaren worden de uitvoeringskosten van pensioenfondsen op een uniforme manier in jaarverslagen gepresenteerd. Dat maakt een vergelijking van het kostenniveau met andere fondsen mogelijk. In die vergelijkingen komt Flexsecurity stevast als één van de pensioenfondsen met de laagste kosten voor pensioenbeheer per deelnemer uit de bus. Dat is een heuglijk feit, maar tegelijkertijd zit de zorg van het bestuur in de relatieve hoogte van diezelfde kosten. Als de kosten voor pensioenbeheer worden uitgedrukt in de procentuele hoogte van deze kosten ten opzichte van de betaalde premies is het beeld namelijk een stuk minder positief. Door de over het algemeen lage pensioenpremies en de zeer grote aantallen (gewezen) deelnemers is er bij Flexsecurity procentueel gezien sprake van een fors kostenniveau dat hoger ligt dan bij het gemiddelde pensioenfonds. Deze constatering geldt vooral voor het Basispensioen. Het bestuur probeert om dit kostenpercentage kritisch te bewaken en streeft ernaar om de uitvoeringskosten – voor zover mogelijk – in de hand te houden door efficiënte werkprocessen en het vermijden van onnodige werkzaamheden. In de volgende paragrafen wordt aangegeven hoe de uitvoeringskosten van Flexsecurity zich in 2020 in absolute en relatieve zin hebben ontwikkeld. Alle kosten in dit hoofdstuk worden vermeld in euro's.

In het voorjaar van 2021 heeft de AFM een onderzoek gepubliceerd naar de wijze waarop pensioenfondsen verslag doen over de uitvoeringskosten. Hierin is onderzocht of pensioenfondsen alle wettelijk verplichte kengetallen op de juiste wijze in de verslagen over boekjaar 2019 hadden opgenomen en of de toelichting daarbij voldoende inzichtelijk was. De conclusie van de AFM was dat in de verslaglegging van Flexsecurity over 2019 de vereiste informatie was opgenomen, maar dat de wijze van vermelding niet voldeed aan de gestelde eisen. De geconstateerde tekortkoming was dat de vermogensbeheer- en transactiekosten niet in procenten, maar in basispunten van procenten waren weergegeven. Om ieder misverstand te vermijden volgen onderstaand de wettelijk vereiste bedragen en percentages voor 2020 in de voorgeschreven notering. In het vervolg van dit hoofdstuk worden deze getallen en percentages nader toegelicht.

Kengetal	2020	2019
Totale kosten voor pensioenbeheer in euro	€ 3.151.000	3.309.000
Kosten voor pensioenbeheer in euro per deelnemer	€ 64,77	€ 53,40
Totale kosten voor vermogensbeheer in euro	€ 2.075.537	€ 2.114.000
Totale transactiekosten in euro	€ 666.257	€ 346.000
Kosten van vermogensbeheer als percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,42%	0,47%
Transactiekosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,13%	0,08%

Kosten voor pensioenbeheer

De kosten voor pensioenbeheer bestaan hoofdzakelijk uit de kosten die het fonds maakt voor administratie en communicatie. In de berekening van de kostendeekkende premie is (bovenop de kosten voor de premie-inleg in de pensioenkapitalen van de deelnemers) een procentuele opslag opgenomen voor de kosten van pensioenbeheer. Deze kosten worden daarmee gefinancierd vanuit de door de werkgever en deelnemers verschuldigde pensioenpremies. De kosten voor pensioenbeheer bepalen daarmee dus voor een deel de hoogte van de geheven premies.

De kosten van het pensioenbeheer bedroegen in 2020 € 3.151.000 (2019: € 3.309.000). Er is dus sprake geweest van een bescheiden verlaging van deze kosten. Het grootste deel van deze kosten wordt bepaald door de kosten die uitvoeringsorganisatie AZL in rekening brengt voor alle administratieve en communicatieprocessen. Daarnaast zijn hierin opgenomen de kosten die ten behoeve van Flexsecurity gemaakt worden door Randstad Groep Nederland, de kostenvergoedingen voor de bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan plus alle 'verplichte' kosten zoals de wettelijk verplichte bijdragen voor De Nederlandsche Bank, de AFM en het Pensioenregister, de inhuur van de accountant en de certificerende actuaris. Ook de kosten voor de sleutelfunctiehouders zijn in 2020 hieraan toegevoegd, met de opmerking dat deze betrekking hadden op een deel van het jaar. Onderstaande tabel geeft een inzicht in de samenstelling en ontwikkeling van de kosten voor pensioenbeheer.

Kosten pensioenbeheer

	2020	2019
Kosten administratieve uitvoering en communicatie	2.626.000	2.783.000
Bestuurskosten	94.000	91.000
Kosten toezichthouders (AFM / DNB)	60.000	56.000
Kosten accountant en actuaris	97.000	126.000
Overige kosten (o.m. Pensioenregister en visitatiecie)	274.000	253.000
Totaal	3.151.000	3.309.000

Op totaalniveau is er sprake van een kostendaling van 4,8% ten opzichte van 2019. Deze kostendaling is met name te herleiden tot de lagere kosten van de administratieve uitvoering door AZL, minder inzet van consultants en lagere kosten voor de accountantscontrole. Toen in maart 2020 de gevolgen van de coronacrisis duidelijk werden, heeft het bestuur nadrukkelijk gekeken naar de mogelijkheden om de kosten van pensioenbeheer te verlagen. De conclusie van deze exercitie was dat het vrijwel onmogelijk bleek om tot substantiële bezuinigingen te komen omdat het overgrote deel van de kosten vast ligt, ongeacht het aantal actieve deelnemers. Wel is besloten om de inzet van externe adviseurs tot een minimum te beperken. Deze maatregelen hebben geleid tot een bescheiden daling van de kosten van pensioenbeheer.

De definitie die door de Pensioenfederatie wordt gehanteerd als het gaat om de berekening van de pensioenbeheerkosten bepaalt dat deze jaarlijkse kosten worden gedeeld door het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden per einde jaar. Flexsecurity had eind 2020 48.651 actieve deelnemers (2019: 61.967). Het fonds kent geen pensioengerechtigden. Dat betekent dat de kosten voor pensioenbeheer in 2020 € 64,77 per actieve deelnemer bedroegen (2019: € 53,40). Dat is een stijging van 21,3%, terwijl de totale kosten daalden. Deze stijging van de kosten per actieve deelnemer wordt volledig veroorzaakt door het sterk gedaalde aantal actieve deelnemers (21,4% daling). Ook in 2019 was er sprake van een stijging van de kosten per actieve deelnemer.

Als alle deelnemers, dus zowel actieve als gewezen deelnemers, betrokken worden in de berekening van de gemiddelde kosten per deelnemer, dan worden de pensioenbeheerkosten in 2020 verdeeld over 227.675 personen (2019: 249.445). Volgens die definitie bedroegen de kosten van pensioenbeheer in 2020 gemiddeld € 13,84 per deelnemer (2019: € 13,27). Ook dat is een stijging van 4,3%, en ook deze stijging laat zich verklaren uit de afname van het aantal actieve en gewezen deelnemers. Als gevolg van de in 2021 uit te voeren automatische waardeoverdrachten van circa 50.000 oude kleine pensioenen en het doorlopend laten vervallen van nieuwe hele kleine pensioenen zal met name het aantal gewezen deelnemers de komende tijd naar verwachting verder dalen. Dit biedt kansen om de absolute uitvoeringskosten te verlagen, maar zal tevens leiden tot hogere uitvoeringskosten per deelnemer.

Zoals eerder aangegeven zijn de pensioenbeheerkosten van Flexsecurity per deelnemer als relatief laag te beschouwen in vergelijking met andere pensioenfondsen. Ten opzichte van de geheven premie is het kostenbeslag echter aanzienlijk en vormt het een voortdurende bron van aandacht voor het bestuur. Als we de kosten voor pensioenbeheer uitdrukken als een percentage van de ontvangen premie (waaruit de pensioenbeheerkosten worden gefinancierd), dan bedraagt het percentage voor de kosten van pensioenbeheer in 2020 5,93% (2019: 5,62%). Deze stijging laat zich verklaren door het gedaalde premievolume in 2020. De procentuele pensioenbeheerkosten van Flexsecurity zijn aanzienlijk hoger dan de percentages bij de meeste pensioenfondsen, die meestal rond de 3% liggen. De discrepantie met de lage kosten per deelnemer laat zich verklaren vanuit de relatief lage premies die per deelnemer worden ingelegd.

Een specifiek aspect van de pensioenbeheerkosten betreft de kosten van het externe toezicht. Als financiële instelling staat Flexsecurity onder toezicht van twee externe partijen, te weten De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten. Aan beide toezichthouders is Flexsecurity een jaarlijkse toezichtbijdrage verschuldigd, die door de betreffende toezichthouder op basis van de geldende wet- en regelgeving wordt bepaald. Deze bijdragen hebben zich de afgelopen vijf jaren bij Flexsecurity als volgt ontwikkeld:

Kosten extern toezicht

In €	2020	2019	2018	2017	2016
DNB	€ 24.497	€ 22.945	€ 19.786	€ 18.846	€ 18.582
AFM	€ 34.833	€ 32.886	€ 32.945	€ 31.932	€ 28.412

De stijging van de toezichtkosten van DNB bedroeg 6,8% ten opzichte van het jaar ervoor, de kosten van de AFM namen met 5,9% toe. De weergegeven kosten hebben uitsluitend betrekking op de directe toezichtkosten. Naast deze directe kosten worden er ook indirecte toezichtkosten gemaakt, bijvoorbeeld de kosten die gemaakt moeten worden om aan rapportageverplichtingen te kunnen voldoen of voorgeschreven onderzoeken uit te voeren. Deze kosten worden verantwoord onder de algemene bestuurskosten.

Kosten voor vermogensbeheer

De kosten van het vermogensbeheer worden verantwoord in de jaarrekening. De vermogensbeheerkosten die in de jaarrekening vermeld worden, zijn de zogenaamde 'out-of-pocket-kosten', ofwel de kosten die Flexsecurity feitelijk direct betaalt aan de partijen die betrokken zijn bij het vermogensbeheer, zoals de fiduciaire vermogensbeheerder, de beleggingsadministrateur en de custodian. Deze kosten worden verrekend in de participatiewaardes (ofwel de beleggingsrendementen) die het fonds maandelijks vaststelt.

Naast deze zichtbare kosten zijn er ook meer 'verborgen' kosten. Dit zijn de vermogensbeheerkosten die direct verrekend worden met de waarde van de beleggingen van de beleggingsfondsen waarin Flexsecurity participeert. Deze kosten zijn niet zichtbaar in de

jaarrekening, maar vormen in feite wel de grootste post als het om kosten van het vermogensbeheer van het pensioenfonds gaat. Vermogensbeheerder KCM en Flexsecurity spannen zich voortdurend in om deze kosten zo objectief mogelijk 'boven water' te krijgen.

Het betreft met name de transactiekosten die voortkomen uit aan- en verkopen van beleggingen binnen beleggingsfondsen. Deze kosten worden zo nauwkeurig mogelijk ingeschat. Bij het maken van deze schattingen zijn de kosten per transactie en de 'omloopsnelheden' binnen de beleggingsfondsen als maatstaf gebruikt – onder de aanname dat de toe- en uittredingskosten van een beleggingsfonds kostendekkend zijn voor de bijbehorende transacties binnen het beleggingsfonds. Als de beheerder van het beleggingsfonds wel een opgave van de transactiekosten van het fonds doet, is uiteraard deze opgave gehanteerd.

Als maatstaf voor de beheerkosten is de ongoing charges figure (OCF) gebruikt van de beleggingsfondsen waarin belegd wordt. De OCF bevat de beheervergoeding plus de administratiekosten, accountantskosten, bewaarkosten en overige relevante kosten van het beleggingsfonds. Beleggingsfondsen publiceren de OCF in hun jaarverslagen. Aangezien het boekjaar van beleggingsfondsen per fonds verschilt en de jaarverslagen niet altijd tijdig voor de afronding van het jaarwerk van Flexsecurity beschikbaar zijn, is de meest recent gepubliceerde OCF van het betreffende beleggingsfonds gebruikt. Als een beleggingsfonds geen OCF, maar het minder omvattende kengetal van de TER (total expense ratio) rapporteert, dan is deze maatstaf gebruikt.

Voor de vermelde performancegerelateerde kosten is de werkelijk gerekende prestatiebonus over het voorliggende kalenderjaar – voor zover van toepassing – gerapporteerd. Zogenaamde 'performance fees' worden door Flexsecurity zoveel mogelijk vermeden, aangezien deze niet stroken met het beloningsbeleid van het fonds. Alleen in de categorie 'direct lending' ofwel onderhandse bedrijfsleningen wordt een dergelijke performancegerelateerde beloning gehanteerd. Deze waren in 2020 beperkt van omvang.

De vermogensbeheerkosten worden uitgedrukt als een percentage van het gemiddeld belegd vermogen in 2020. Dit gemiddeld belegd vermogen bedroeg € 496.819.000.

De schatting van de vermogensbeheerkosten over 2020 is opgenomen in onderstaande tabel:

Geschatte kosten van vermogensbeheer (in € 1.000)

Beleggingscategorie	Performance			Totaal
	Beheer- kosten	gerelateerde -kosten	Transactie- kosten	
Vastgoed	193.133	-	17.925	211.058
Aandelen	201.755	-	505.902	707.657
Vastrentende waarden	490.969	324	134.032	625.326
Overige beleggingen	17.900	-	3.390	21.291
Kosten overlaybeleggingen	13.824	-	5.008	18.832
Totale kosten toe te wijzen aan categorieën	917.582	324	666.257	1.584.163
Kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau	-	-	-	-
Kosten fiduciair beheer	895.955	-	-	895.955
Bewaarloon	83.000	-	-	83.000
Beleggingsadministratie	179.000	-	-	179.000
Overige kosten		-	-	
Totaal overige vermogensbeheerkosten	1.157.955	-	-	1.157.955
Totale kosten vermogensbeheer	2.075.537	324	666.257	2.742.118
In procenten van het gemiddeld belegde vermogen	0,42%	0,00%	0,13%	0,55%

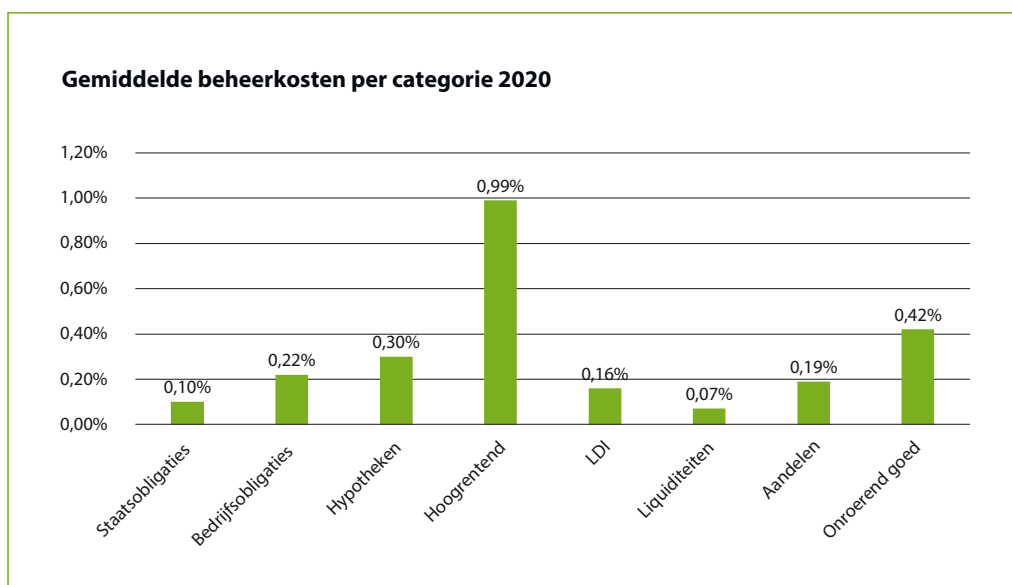
Anders dan veel andere pensioenfondsen belast Flexsecurity geen bestuurskosten door naar het vermogensbeheer. De kosten die samenhangen met de beleggingen in 2020 worden in onderstaande tabel vergeleken met de kosten in 2019:

Vergelijking kosten vermogensbeheer 2020 - 2019

	2020	2019
Beheerkosten (€)	€ 2.075.537	€ 2.114.000
Performancegerelateerde kosten (€)	€ 324	57.000
Transactiekosten (€)	€ 666.257	346.000
Totale kosten (€)	€ 2.742.118	2.517.000
Beheerkosten (%)	0,42%	0,46%
Performancegerelateerde kosten (%)	0,00%	0,01%
Transactiekosten (%)	0,13%	0,08%
Totale kosten (%)	0,55%	0,55%

Het totaal van de kosten die samenhangen met het beheer van het belegd vermogen is in 2020 met 8,9% gestegen ten opzichte van 2019. Door een vergelijkbare groei van het belegd vermogen komen de totale procentuele kosten op hetzelfde percentage van 0,55% uit. Als we kijken naar de verschillende componenten, dan is de constatering dat de procentuele beheerkosten en performancegerelateerde kosten in 2020 verlaagd zijn. Dit hangt samen met een verlaging van de tarieven van de fiduciaire vermogensbeheerder. Daar staat tegenover dat de procentuele transactiekosten in 2020 fors gestegen zijn van 0,08% naar 0,13%. Deze stijging is het gevolg van de aanpassing van het strategisch beleid in de maanden april en mei, de gestegen kosten voor aan- en verkoop van effecten gedurende de eerste maanden van de coronacrisis en de transitie van de aandelen in de 'waardefondsen' naar de passieve ESG-aandelenfondsen, die in november 2020 is doorgevoerd. Een aanzienlijk deel van deze transactiekosten wordt als incidenteel beschouwd.

De vermogensbeheerkosten zijn afhankelijk van de beleidskeuzes van Flexsecurity en gerelateerd aan onder meer het risicoprofiel van Flexsecurity en de hieruit voortvloeiende beleggingsmix. Per beleggingscategorie worden de beheerkosten in 2020 als volgt ingeschat:

Met name opvallend zijn de relatief hoge kosten voor de hoogrentende beleggingen, ofwel de staatsobligaties van opkomende markten en vooral 'direct lending'. Het kostenniveau voor de laatste categorie, waarin ook performancegerelateerde vergoedingen aan de orde zijn, staat op gespannen voet met de uitgangspunten van Flexsecurity. Anderzijds is gebleken dat gedurende de laatste jaren de netto bijdrage van deze categorie (na aftrek van de hoge kosten) nog steeds een stuk hoger ligt dan die van andere vastrentende waarden. Die afweging leidt ertoe dat Flexsecurity er bewust voor kiest om deze relatief dure beleggingen in portefeuille te houden.

De toelichting op de kosten van vermogensbeheer in dit bestuursverslag wijkt af van de kosten zoals gepresenteerd in de jaarrekening. Deze toelichting in het bestuursverslag is gebaseerd op de Aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie. In de jaarrekening zijn de kosten verantwoord overeenkomstig de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. In de jaarrekening betreft het de kosten die direct voor rekening van het fonds zijn gekomen. In onderstaande tabel is de aansluiting tussen de kosten van vermogensbeheer zoals gepresenteerd in het bestuursverslag en in de jaarrekening weergegeven.

Kosten vermogensbeheer: aansluiting met jaarrekening (in €)

Beheervergoedingen	Performance gerelateerde		Transactie- kosten	Totaal
	Beheerkosten	kosten		
Kosten fiduciair beheer	809.000	-	-	809.000
Bewaarloon	83.000	-	-	83.000
Overige kosten	179.000	-	-	179.000
Kosten opgenomen in de jaarrekening	1.071.000	-	-	1.071.000
Kosten gesaldeerd met indirecte beleggingsopbrengsten	1.004.537	324	666.257	1.671.118
Totale kosten vermogensbeheer	2.075.537	324	666.257	2.742.118

Oordeel van het bestuur over ontwikkeling van de uitvoeringskosten

Een essentieel onderdeel van de visie van Flexsecurity is dat alle inspanningen kostenbewust en op basis van een zorgvuldige afweging worden uitgevoerd. Kostenbeheersing vormt een wezenlijk uitgangspunt van de strategie van het fonds.

Bij de kosten die betrekking hebben op het pensioenbeheer kiest Flexsecurity er bewust voor om op korte termijn (extra) kosten te maken waardoor op de langere termijn hogere kosten vermeden kunnen worden. Deze kosten hebben vooral betrekking op de kleine pensioenen van gewezen deelnemers. Investerings in efficiënte processen voor de uitvoering van automatische waardeoverdrachten en de digitalisering van de deelnemerscommunicatie dragen bij aan een efficiëntere uitvoering. De kosten die gemaakt worden voor de optimalisering van de administratie en verdere innovatie in de werkprocessen zijn noodzakelijk om de pensioenbeheerkosten op de lange termijn beheersbaar te houden.

In 2020 is sprake geweest van een lichte daling van de kosten van pensioenbeheer, die mede het gevolg is van een terughoudend gebruik van externe adviseurs. Ook de kosten voor de administratieve uitvoering vielen in 2020 lager uit als gevolg van het wegvallen van de tussentijdse afkopen van kleine pensioenen. Tegenover deze kostenverlagingen stonden de meerkosten die in 2021 voor het eerst veroorzaakt werden door de aanstelling van de sleutelfunctionarissen en –vervullers. Omdat deze personen slechts een deel van 2020 werkzaam waren ten behoeve van het fonds, was de impact van deze meerkosten in het verslagjaar nog relatief beperkt.

Het bestuur beschouwt de ontwikkeling van de kosten van pensioenbeheer als verantwoord. De geleverde inspanningen om in 2020 de kosten van pensioenbeheer zoveel als mogelijk te beperken, hebben resultaat opgeleverd. De kosten voor de administratieve uitvoering zijn aanzienlijk, maar worden doorlopend kritisch gemonitord. Bij iedere aanpassing van werkprocessen wordt een kosten-/batenanalyse gemaakt en het werkelijke verloop van de kosten wordt zorgvuldig bewaakt.

In 2021 zullen de kosten van pensioenbeheer eenmalig toenemen als gevolg van de omvangrijke operatie van de uitgaande automatische waardeoverdrachten van voor 2018 en de voorziene overgang naar een nieuw administratiesysteem bij uitvoeringsorganisatie AZL. Vanaf 2022 zullen de administratieve lasten naar verwachting stabiliseren op een lager niveau. Het bestuur laat zich niet leiden door het feit dat de kosten van Flexsecurity per deelnemer tot de laagste van alle pensioenfondsen in Nederland behoren. De ontwikkeling van de absolute kosten en de relatieve kosten ten opzichte van de geheven premie zullen ook de komende jaren de belangrijkste kengetallen voor het bestuur vormen.

Ten aanzien van de kosten voor vermogensbeheer constateert het bestuur dat de totale kosten die ten laste van de deelnemers worden gebracht, in 2020 met 0,55% gelijk gebleven zijn ten opzichte van 2019. Binnen deze kosten is een verschuiving zichtbaar van lagere beheerkosten naar hogere transactiekosten. De verlaging van de beheerkosten was beoogd en hangt samen met een eerder doorgevoerde verlaging van de vergoeding voor de fiduciaire vermogensbeheerder en een kritische houding ten aanzien van de hoogte van de beheervergoedingen van de beleggingsfondsen. De hogere transactiekosten zijn in 2020 veroorzaakt door de aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid, een transitie van de aandelenbeleggingen en hogere transactiekosten dan gebruikelijk als gevolg van de onrust die in de periode maart tot en met mei in de markten optrad. Vanwege dat laatste effect is in 2020 ook binnen de beleggingsfondsen sprake geweest van hogere transactiekosten.

Het bestuur heeft als streven om te komen tot een verlaging van de totale kosten voor vermogensbeheer en richt zich daarbij op een streefpercentage van 0,50%. De deels onvoorziene ontwikkeling van de transactiekosten in 2020 heeft de realisatie van dit streven verhinderd. Het bestuur zal daarom in 2021 met name de transactiekosten kritisch monitoren en verwacht in 2021 tot de beoogde verlaging van de totale kosten te kunnen komen.

Binnen de beleggingsportefeuille is sprake van relatief hoge beheerkosten voor enkele categorieën zoals 'direct lending' en niet-genoteerd vastgoed. Het bestuur beoordeelt jaarlijks in hoeverre deze hogere beheerkosten gerechtvaardigd worden door de bijdrage aan het rendement en het risico die door deze categorieën geleverd wordt. De conclusie is dat ook in 2020 aan dit criterium is voldaan. Tegelijkertijd waakt het bestuur voor opnemingen van andere categorieën met hoge kosten en/of performancegerelateerde vergoedingen. Het kostenniveau zal ook de komende jaren een belangrijke afweging blijven vormen bij besluitvorming omtrent de inrichting van de beleggingsportefeuille.

Los van de richting waarin de kosten voor vermogensbeheer zich ontwikkelen, constateert het bestuur dat het niveau van de kosten hoog is en blijft ten opzichte van andere pensioenfondsen van vergelijkbare omvang. Het bestuur hecht eraan te benadrukken dat dit verschil mede wordt veroorzaakt door de kosten die gemaakt worden voor de complexe administratieve processen tussen de fiduciaire vermogensbeheerder en de administratieve uitvoerder. De afstemming van de participatiewaarden per leeftijdsgroep vergt extra handelingen die bij een 'traditioneel' pensioenfonds niet aan de orde zijn. Dit maakt een goede vergelijking met de kosten van andere pensioenfondsen lastig.

De Code Pensioenfondsen vraagt om inzichtelijk te maken wat de relatie tussen vermogensbeheerkosten en rendement op langere termijn is. Uit vergelijkingen met de cijfers van andere fondsen wordt duidelijk dat de rendementen en kosten per beleggingscategorie vergelijkbaar zijn met die van andere pensioenfondsen. De wezenlijke verschillen over de afgelopen jaren worden veroorzaakt door de bij Flexsecurity aanzienlijk lagere afdekking van het renterisico. Als gevolg van de sterk gedaalde rente zijn de rendementen van 'traditionele' fondsen met een hoge mate van rente-afdekking onvergelijkbaar met die van Flexsecurity. Op grond van de vergelijking van rendementen en kosten per beleggingscategorie stemmen de prestaties van Flexsecurity overeen met die van vergelijkbare fondsen.

Risicobeheersing

Risicobeheersing is één van de meest abstracte verantwoordelijkheden van het bestuur van pensioenfondsen. Het beheersen van risico's is het doorlopend proberen om het onvoorspelbare voorspelbaar te maken, om vervolgens te bepalen op welke wijze de gevolgen van onvoorspelbare ontwikkelingen het beste beheerst kunnen worden. Risicobeheersing is geen absolute wetenschap, ongeacht de hoeveelheid rekensommen en modellen die gebruikt worden om risico's beter inzichtelijk en meetbaar te maken. Het bestuur heeft als taak om, op basis van de beschikbare kennis en inzichten, de risicobeheersing zodanig vorm te geven dat de realisatie van de doelstellingen van het fonds zo min mogelijk bedreigd wordt.

In 2020 heeft de coronacrisis wederom duidelijk gemaakt dat risicobeheersing en de daaruit voortvloeiende maatregelen altijd betrekkelijk zijn. Het risico van een wereldwijde pandemie was niet opgenomen in de risicoset van Flexsecurity, maar bleek in 2020 wel veruit de meeste impact te hebben op het fonds. Terugkijkend in de geschiedenis kan dan ook gesteld worden dat de risico's met de meeste impact vaak de risico's zijn die zich het minste lieten voorspellen. De toegevoegde waarde van risicomangement is dan ook vooral gelegen in de denkoefening en het voorbereid zijn op onvoorziene omstandigheden, waarin vervolgens snel en adequaat moet worden gehandeld. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de wijze waarop Flexsecurity de risicobeheersing vormgeeft en welke ontwikkelingen zich op dat vlak in 2020 hebben voorgedaan.

Uitgangspunten van integraal risicomangement

Het bestuur stelt voor alle activiteiten en werkzaamheden van het fonds beleid vast, waarbij de risicohouding van de belanghebbenden het vertrekpunt vormt. Het pensioenfonds stelt vast welke mate van onzekerheid als gewenst of acceptabel wordt beschouwd en welke risico's bewust worden opgezocht of aanvaard. Dat geldt voor risico's op beleggingsgebied, maar ook op andere terreinen. Risico's nemen kan zowel positieve als negatieve gevolgen hebben, voor het fonds en voor de deelnemers. Een belangrijke taak van het bestuur is om mogelijke risico's zo volledig mogelijk in beeld te brengen en vast te stellen welke risico's gewenst, acceptabel of niet acceptabel zijn. Vervolgens wordt vastgesteld welke maatregelen getroffen kunnen worden om risico's te beheersen en wat de verwachte effecten van deze maatregelen zijn. Het bestuur monitort de risico's doorlopend, stelt vast of de beheersingsmaatregelen effectief zijn en bepaalt welke aanpassingen in beleid en uitvoering noodzakelijk zijn om de risicobeheersing te optimaliseren.

Om doorlopend de risico's inzichtelijk te maken en zoveel als mogelijk te beheersen hanteert het pensioenfonds een systeem van integraal risicomangement. Hiermee kan het bestuur op een efficiënte en effectieve wijze met onzekerheden en de hieraan verbonden risico's en kansen omgaan. Bij integraal risicomangement wordt zowel aandacht besteed aan financiële risico's als aan niet-financiële risico's.

Het belangrijkste uitgangspunt voor het integraal risicomangement wordt gevormd door de missie, visie en strategie van het pensioenfonds. Deze dienen als uitgangspunt bij het formuleren van de doelstellingen op het gebied van strategie, operatie, rapportage, compliance en vermogensbeheer. Risico's zijn voor Flexsecurity alleen relevant als zij een materiële invloed uitoefenen op het realiseren van de doelstellingen die het fonds bepaald heeft.

Bij het uitvoeren van de risicobeheersing is de risicobereidheid van groot belang. De risicobereidheid geeft aan in welke mate Flexsecurity bereid is op om geaggregeerd niveau risico's te accepteren bij het nastreven van de strategische doelstellingen. De risicobereidheid bepaalt daarmee de grenzen waarbinnen de strategie van het fonds uitgevoerd kan worden. De integrale risicomangementaanpak richt zich op alle denkbare financiële en niet-financiële risico's die kunnen bijdragen aan de doelstellingen van het fonds, en daarmee die van de belanghebbenden, of die de doelstellingen juist in gevaar kunnen brengen.

Gelet op de specifieke kenmerken van het pensioenfonds (beleggingen grotendeels voor risico van de deelnemers, geen verstrekking van pensioenuitkeringen) zijn de financiële risico's die het fonds als stichting zelf loopt, gering. Anders dan bij traditionele pensioenfondsen die moeten trachten om 'harde' aanspraken en uitkeringen te waarborgen, speelt het risicobeheer in dat opzicht

een beperkte rol. Flexsecurity kent dan ook relatief gezien kleine buffers om risico's op te vangen, omdat het fonds zelf een beperkt (beleggings)risico loopt. Vanuit een breder risicoperspectief acht het bestuur het echter van groot belang dat de risico's die op het bord van de deelnemer liggen, minstens zo zorgvuldig worden bewaakt als de risico's die het fonds loopt. Daarom wordt bij de bepaling van het beleggingsbeleid zorgvuldig gekeken welke risico's (mede op basis van onderzoek onder deelnemers) als gewenst worden beschouwd, welke beleggingen daarbij passend zijn en wordt doorlopend getoetst of de doelstellingen behaald kunnen worden.

Financiële risicobereidheid

In financiële termen is de risicobereidheid als volgt geformuleerd:

- De uitvoeringskosten mogen niet meer dan 10% van het premievolume bedragen;
- De kosten voor de risicodekkingen voor arbeidsongeschiktheid en overlijden mogen niet meer dan 15% van het premievolume bedragen;
- De beleggingskosten moeten marktconform zijn;
- Inkoop van een 'acceptabel' pensioen op pensioendatum tegen gepaste risico's is uitgangspunt voor het nemen van beleggingsrisico's.

Binnen het beleggingsbeleid vertaalt de risicohouding zich in een specifieke risicobereidheid per afgebakende groep deelnemers, die afhankelijk is van de leeftijd van de betreffende doelgroep.

Niet-financiële risicobereidheid

De risicobereidheid in niet-financiële termen is als volgt omschreven:

- Complexiteit in de administratieve uitvoering van de regeling wordt zoveel als mogelijk beperkt door administratieve processen uit te voeren op basis van 'straight through processing' (STP). Hierdoor zijn uitzonderingen op de gestandaardiseerde werkprocessen beperkt of niet mogelijk, waardoor de kans op fouten verkleind wordt;
- Het volledig mitigeren van operationele risico's in de uitvoering is (te) kostbaar en daarom accepteert het pensioenfonds een beperkt (rest)risico;
- Regelgeving is tot zekere hoogte beïnvloedbaar; Flexsecurity treedt indien nodig en mogelijk actief in overleg met de regelgever en de toezichthouders over verplichtingen die voor het fonds onuitvoerbaar zijn of waarvan de kosten onevenredig hoog zijn. Dit hangt samen met de veelal beperkte hoogte van de pensioenkapitalen, het streven naar beheersing van uitvoeringskosten en de doelstelling om de premie zoveel als mogelijk ten goede te laten komen aan de pensioenopbouw van de deelnemers;
- Flexsecurity streeft naar een herkenbaar en betrouwbaar imago. Fouten in de pensioenuitvoering horen daar niet bij.

Bij de niet-financiële risico's is het lastig om vast te stellen welke impact bepaalde risico's kunnen hebben. Risico's die betrekking hebben op het imago van het fonds of risico's die bepaald worden door ontwikkelingen in de omgeving (denk aan veranderende wet- en regelgeving) zijn moeilijk in cijfers uit te drukken, maar kunnen veelal grotere gevolgen hebben dan de direct meetbare gevolgen van financiële risico's. De vaststelling van de niet-financiële risicobereidheid vindt dan ook meestal plaats op basis van een subjectieve inschatting van de kans en impact van het risico.

Systematiek van risicoanalyse

De basis van de systematiek van risicoanalyse en –beheersing wordt gevormd door een gestructureerde weergave van de risico's die door het bestuur als relevant worden beschouwd voor Flexsecurity en de belanghebbenden. Deze risico's zijn zo concreet mogelijk omschreven.

De eerste stap in de systematiek betreft een inschatting van de kans dat een omschreven risico zich voordoet. Hiervoor hanteert Flexsecurity een indeling die gebaseerd is op de periode waarbinnen het risico zich redelijkerwijs zou kunnen voordoen. Deze kansen

worden op een vijfpuntschaal gerangschikt van 'zeer onwaarschijnlijk' voor een risico dat zich naar verwachting de komende drie jaar niet zal voordoen tot 'zeer waarschijnlijk' voor een risico dat vrijwel zeker in het komende jaar zal optreden.

Na de bepaling van de kans wordt de impact van het risico vastgesteld. Met deze inschatting wordt getracht de (financiële) consequenties van het risico tot uitdrukking te brengen, waarbij wederom een verdeling in vijf klassen wordt aangehouden. Deze indeling varieert van 'minimaal' tot 'maximaal'. Een minimale score geeft aan dat de gevolgen voor het fonds verwaarloosbaar zijn, een maximale score betekent dat de impact van het risico zodanig kan zijn dat de activiteiten van het fonds niet kunnen worden voortgezet.

De vermenigvuldiging van kans en impact bepaalt het uiteindelijke risicoprofiel. Daarvoor worden vier verschillende kwalificaties gehanteerd:

Risicoprofiel:		
1-3	acceptabel	Vergt normale bestuurlijke aandacht
4-5	toelaatbaar	Risico acceptabel, maar bewaking vereist
6-10	behoeft aandacht	Risico zorgwekkend, verdere beheersing vereist
>10	zorgelijk	Risico onacceptabel, directe beheersing nodig

Het doel van de periodieke risicoanalyse is om per risico de (mogelijke) beheersmaatregelen te benoemen, te evalueren hoe effectief de genomen maatregelen om het risico te beheersen zijn geweest, om uiteindelijk vast te stellen welke gevolgen het netto risico kan hebben voor het fonds.

Flexsecurity onderkent in totaal 29 relevante risico's. Hierbij is een verdeling van de risico's gemaakt naar drie hoofdcategorieën:

1. Financiële risico's voor risico deelnemer (11 stuks);
2. Financiële risico's voor risico fonds (6 stuks);
3. Niet-financiële risico's (12 stuks).

Bestuurlijk proces van risicobeheersing

Het proces van integraal risicomanagement is een continu bestuurlijk proces. Vanwege de wisselende omstandigheden waarin het pensioenfonds zich bevindt, is het van belang dat de risico's periodiek worden beoordeeld en dat wordt vastgesteld of de beheersingsmaatregelen nog steeds effectief zijn. Ook is het relevant om mogelijke nieuwe risico's te signaleren en in te schatten. Daarnaast vraagt de inzet van mogelijke nieuwe of alternatieve beheersmaatregelen aandacht.

Om het integraal risicomanagement organisatorisch te kunnen borgen, heeft het bestuur een vaste werkwijze vastgesteld voor een periodieke bespreking van de risico's. Het bestuur heeft zeven van de in totaal 29 vastgelegde risico's benoemd die voor het fonds van het grootste belang zijn. Dit betreft de zeven 'top-risico's' die in dit hoofdstuk nader beschreven worden. Deze zeven belangrijkste risico's worden minimaal vier maal per jaar door het bestuur besproken en gewaardeerd. Als er nieuwe inzichten zijn of als er mogelijke nieuwe beheersmaatregelen aan de orde zijn, dan worden de effecten hiervan meegenomen in het model en worden op grond hiervan mogelijke besluiten genomen en acties ingezet.

De overige 22 risico's worden in beginsel één maal per jaar besproken. Ieder bestuurslid is op basis van de binnen het bestuur afgesproken verdeling van aandachtsgebieden primair verantwoordelijk voor de daarbij behorende risico's. Het betreffende bestuurslid bereidt ten behoeve van de jaarlijkse bespreking in de bestuursvergadering deze risico's voor, waarna plenaire bespreking en eventuele besluitvorming plaatsvindt. Dergelijke sessies vinden vier maal per jaar plaats, waarmee jaarlijks de gehele cyclus doorlopen wordt.

Naast de periodieke monitoring van de risico's vindt bij besluitvorming een expliciete afweging van de relevante risico's plaats. Indien de besluitvorming onderwerpen betreft waarbij het verantwoordingsorgaan een adviserende of goedkeurende rol heeft, wordt de invloed van het voorgenomen besluit op de relevante risico's toegelicht bij de voorlegging aan het verantwoordingsorgaan.

De zeven belangrijkste risico's krijgen permanente aandacht

De 'top-7' van belangrijkste risico's voor Flexsecurity is vastgesteld op basis van de inschattingen van de netto-impact die deze risico's kunnen hebben en de mate waarin beheersingsmaatregelen effectief zijn. Voor een aanzienlijk deel betreft dit niet-financiële risico's die voor het bestuur moeilijk beheersbaar zijn en veelal als 'omgevingsrisico's' kunnen worden aangemerkt. Enkele van deze risico's worden met de kwalificatie 'zorgelijk' bestempeld. Het bestuur tracht doorlopend om maatregelen te treffen om tot een betere beheersing te komen. Onderstaand wordt de stand van zaken voor de zeven belangrijkste risico's weergegeven op basis van de situatie eind 2020.

Risico 1: Vervallen verplichtstelling / beëindiging uitvoeringsovereenkomst

Dit is het risico dat continuïteit van Flexsecurity in gevaar komt door het wegvallen van nieuwe premies, waardoor het fonds in een 'afwikkelingscenario' terecht zou komen. Dat wegvallen van nieuwe premies kan meerdere oorzaken hebben, zoals de situatie dat de verplichtstelling voor bedrijfstakpensioenfondsen StiPP komt te vervallen met als gevolg dat ook het bestaansrecht van Flexsecurity in gevaar zou kunnen komen. Of de situatie dat de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever niet voortgezet zou worden. Beide situaties zouden naar de mening van het bestuur tot een ernstige bedreiging voor de continuïteit van het pensioenfonds kunnen leiden.

Het bestuur constateert dat de kans op het eindigen van de verplichtstelling op de korte termijn gering is. Cao-partijen hebben in 2020 druk overleg gevoerd over mogelijke aanpassingen in de pensioenregeling. Naar verwachting zal dit met ingang van 2022 gaan leiden tot wijzigingen in de pensioenregelingen, zoals het verkorten van de wachttermijn en het verbeteren van het Basispensioen. Ook in het kader van de besprekingen rond de uitwerking van het Pensioenakkoord is duidelijk dat sociale partners alles in het werk zullen stellen om het instrument van de verplichtstelling in stand te houden.

Voor Flexsecurity is voor de continuïteit van het pensioenfonds ook de vastlegging van de relatie met de werkgever van groot belang. De huidige uitvoeringsovereenkomst met Randstad Groep Nederland loopt eind 2021 af. Het bestuur spant zich in om zo snel als mogelijk in 2021 zekerheid te verkrijgen over een nieuwe overeenkomst voor een periode van meerdere jaren. Bij de bepaling van de duur van een nieuwe uitvoeringsovereenkomst speelt de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel een belangrijke rol. Zolang er geen nieuwe uitvoeringsovereenkomst voor een langere periode is afgesloten, stijgt het risico naarmate de einddatum van de uitvoeringsovereenkomst nadert.

De grootste bedreiging voor de voortzetting van de pensioenuitvoering wordt gevormd door de ontwikkeling van de kosten van de arbeidsongeschiktheidsdekking in het Pluspensioen. De kosten van de aanvullende dekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico (die in de StiPP-regeling niet wordt geboden) blijken zich sinds 2018 zodanig te ontwikkelen dat de uitvoering van de Pluspensioenregeling voor de werkgever duurder dreigt te worden dan de uitvoering van het Pluspensioen door StiPP.

Om dit risico te beheersen heeft het bestuur zich in 2020 met succes ingespannen om te komen tot een beheersing van de arbeidsongeschiktheidslasten. Door een versoering van de regeling die met ingang van 2021 is doorgevoerd, tracht het bestuur de lasten op een aanvaardbaar niveau te houden. Anderzijds roept de sterk gestegen instroom van nieuwe

arbeidsongeschiktheidsgevallen de vraag op in hoeverre dit risico daadwerkelijk beheersbaar is. Naast de kosten van arbeidsongeschiktheid zijn er ook andere ontwikkelingen die kostenverhogend werken voor het pensioenfonds, zoals de toenemende eisen ten aanzien van governance, risicobeheersing en compliance. Ook deze factoren hebben een invloed op de levensvatbaarheid van het pensioenfonds op de langere termijn.

Zolang er nog geen nieuwe uitvoeringsovereenkomst met de werkgever is vastgelegd, hanteert het bestuur ten aanzien van dit risico de kwalificatie 'zorgelijk'.

Risico 2: Geen premie wel recht

Dit betreft het risico dat de aanmelding van deelnemers en de betaling van verschuldigde premies niet of onvolledig plaatsvinden, waarna er in de (verre) toekomst mogelijk wel pensioenclaims worden ingediend bij het fonds. Deelnemers hebben op de grond van de Pensioenwet het recht om bij het pensioenfonds pensioenopbouw over het verleden te claimen indien zij onterecht in het verleden geen pensioen blijken te hebben opgebouwd.

Ondanks een verregaande mate van automatisering van de 'toetredingsregels' voor de pensioenregeling in de administratieve systemen van de werkgever, blijft dit risico voor Flexsecurity relevant. De regels rondom toetreding tot Basis- en Pluspensioen zijn complex en houden rekening met elders opgebouwd arbeidsverleden en pensioendeelname. Daardoor is het onmogelijk om alle mogelijke situaties van recht op pensioendeelname door middel van automatisering te ondervangen. In de praktijk blijkt met name de tijdige overgang van Basispensioen naar Pluspensioen de grootste uitdaging in de administratieve processen. In voorkomende gevallen waarin ten onrechte geen pensioen blijkt te zijn toegekend, is de werkgever verantwoordelijk om alsnog de verschuldigde premies af te dragen, inclusief een compensatie voor eventueel gemist rendement. Het bestuur ziet dit echter niet als een beheersingsmaatregel en streeft daarom naar een betere controle op de juiste aanmelding.

Ook in 2020 heeft het bestuur actie ondernomen om dit risico te verkleinen. Er zijn op verzoek van Flexsecurity door de werkgever verdere verfijningen aangebracht in de 'telsystematiek' waarmee de werkgever de verplichting tot deelname aan de pensioenregeling registreert. Daarnaast voert Flexsecurity controles uit de op de door de werkgever aangeleverde premiebestanden, waarmee mogelijke fouten in de aanmelding door de werkgever kunnen worden gesignaleerd. Beide verbeteringen blijken te leiden tot een verlaging van het aantal onjuiste aanmeldingen.

Naast deze praktische maatregelen zullen naar verwachting de door de wetgever aangekondigde verkorting van de wachttermijn en de mogelijke toekomstige uniformering van de pensioenregelingen de kans op fouten in de toekomst kunnen verkleinen. Ondanks de positieve ontwikkelingen en vooruitzichten op dit dossier hanteert het bestuur voor dit risico de kwalificatie 'behoeft aandacht'.

Risico 3: IT-risico

Het IT-risico betreft het risico dat de informatievoorziening onvoldoende continuïteit heeft, evenals het risico dat de IT-processen onvoldoende integer of onvoldoende beveiligd zijn. Deze risico's worden meegenomen in de selectie, aansturing en beoordeling van externe uitvoerders. Ten aanzien van vitale taken worden met de externe uitvoerders afspraken gemaakt inzake beveiliging van gegevens, bedrijfszekerheid, back-up-procedures en uitwijkmogelijkheden.

Op het terrein van IT-risico is de afgelopen jaren de nodige actie ondernomen. In 2018 heeft het bestuur een eigen IT-beleid vastgesteld. In 2019 is met externe ondersteuning een inventarisatie bij de uitbestedingspartijen uitgevoerd in hoeverre hun IT-beleid en de uitvoering daarvan conformeren aan de uitgangspunten van het pensioenfonds. In 2020 is er verdere aandacht gegeven aan de verantwoording die door de uitbestedingspartijen wordt afgelegd ten aanzien van de beheersing van hun niet-financiële risico's, met name op het gebied van IT.

De coronacrisis heeft in 2020 aangetoond hoe afhankelijk de pensioenuitvoering is van de kwaliteit van de IT-voorzieningen. Het werken op afstand, zowel door het bestuur als bij de uitbestedingspartijen, de toegenomen aanvallen op de beveiliging van IT-systemen en de toenemende automatisering van werkprocessen maken het beheersingsniveau van de IT-risico's tot een hoge prioriteit. Omdat de potentiële impact van IT-risico's alleen maar groter wordt, behoudt het IT-risico de kwalificatie 'behoeft aandacht'.

Risico 4: Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat de voorzieningen voor arbeidsongeschiktheid of nabestaandenpensioen op enig moment niet toereikend zijn, met als gevolg een financieel nadeel voor het fonds. Aangezien het overlijdensrisico door Flexsecurity volledig is verzekerd, is dit risico verwaarloosbaar. Het verzekeringstechnisch risico is echter des te groter ten aanzien van arbeidsongeschiktheid. Sinds Flexsecurity in 2018 het risico van arbeidsongeschiktheid in eigen beheer heeft genomen blijken de aannames ten aanzien van het verzekeringstechnisch risico van arbeidsongeschiktheid telkens te moeten worden bijgesteld. Flexsecurity heeft inmiddels diverse beheersmaatregelen getroffen, zoals een verhoging van de premie voor het arbeidsongeschiktheidsrisico, het nemen van maatregelen die zich richten op het realiseren van uitstroom uit arbeidsongeschiktheid en het versoberen van de pensioenregeling op dit punt. Desondanks blijkt dit verzekeringstechnisch risico jaarlijks tot miljoenen aan negatieve resultaten te leiden.

Vanwege de nog steeds toenemende instroom van arbeidsongeschikten vanaf medio 2019 houdt het bestuur de beoordeling van het verzekeringstechnisch risico op 'zorgelijk'.

Risico 5: Uitvoeringskosten in relatie tot pensioenkapitaal

De uitvoeringskosten van Flexsecurity behoren (gerekend per deelnemer) al jaren tot de laagste van alle pensioenfondsen in Nederland. Tegelijkertijd moet worden geconstateerd dat de uitvoeringskosten van Flexsecurity relatief hoog zijn in verhouding tot het premievolume, een relatie die door het bestuur als relevanter wordt beschouwd. Het risico is dat hierdoor onvoldoende draagvlak onder belanghebbenden kan ontstaan, met als gevolg dat het imago van het fonds negatief wordt beïnvloed en dat mogelijk het bestaansrecht van Flexsecurity op enig moment in gevaar komt.

De uitvoeringskosten als percentage van de geheven premie vertonen de laatste jaren een stijgende tendens. Voor de langere termijn verwacht het bestuur dat de automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen er toe zal leiden dat kosten voor pensioenuitvoering zullen dalen, met name als ook de kleine pensioenen uit het verleden zijn overgedragen. Dat zal na 2021 het geval zijn.

Daar staat tegenover dat de kosten voor besturing van het fonds en het voldoen aan nieuwe verplichtingen naar verwachting in de toekomst zullen stijgen. Een voorbeeld hiervan betreft de instelling van de sleutelfuncties. Het risico bestaat dat de winst die door middel van efficiënte pensioenuitvoering wordt gerealiseerd, als gevolg van toenemende besturingskosten weer teniet wordt gedaan.

Het bestuur streeft naar een relatief kostenpercentage van maximaal 5%. In 2020 lag de realisatie op bijna 6%. Het bestuur zal zich ook de komende jaren inspannen om de 'regeldruk' voor Flexsecurity zoveel als mogelijk te beperken en nieuwe verplichtingen zo efficiënt mogelijk uit te voeren, rekening houdend met de kenmerken van de deelnemerspopulatie en gebruik makend van alle beschikbare middelen en technieken. De kwalificatie van dit risico is, gezien het huidige procentuele kostenniveau, bepaald op 'behoeft aandacht'.

Risico 6: Veranderende wet- en regelgeving

Dit betreft het risico dat het fonds of de deelnemers financieel of ander nadeel ondervinden vanwege veranderende wet- en regelgeving dan wel uit het niet (kunnen) voldoen aan verplichtingen uit overeenkomsten. Het bestuur tracht dit risico te beheersen door vroegtijdig betrokken te zijn bij komst van nieuwe wetten en regels en het onderhouden van goede relaties met regelgevende,

uitvoerende en toezichhoudende partijen binnen de pensioensector. Daarnaast wordt twee maal per jaar een controle uitgevoerd of het fonds 'compliant' is met alle van toepassing zijnde en komende regelgeving.

In 2020 heeft Flexsecurity binnen een werkgroep van de Pensioenfederatie invloed uitgeoefend op de vormgeving van het proces van de automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen. Verder kwam de langverwachte uitwerking van het Pensioenakkoord tot stand en verscheen een eerste consultatieversie van de komende nieuwe regelgeving. In samenwerking met StiPP heeft Flexsecurity een reactie ingediend op deze concept-wetgeving. Daarbij is de nadruk gelegd op de uitvoerbaarheid van de voorziene regelgeving, met name ten aanzien van het nabestaandenpensioen. Gedurende het verdere traject van de totstandkoming van de nieuwe regels zal de aandacht gericht zijn op de uitvoerbaarheid ervan, specifiek voor fondsen met kleine pensioenen en korte perioden van deelname.

Het risico van veranderende wet- en regelgeving wordt door het bestuur als 'toelaatbaar' beoordeeld.

Risico 7: Bestuursrisico

Dit is het risico dat door de samenstelling van het bestuur de bestuurlijke continuïteit onvoldoende geborgd is. Flexsecurity heeft een klein bestuur, bestaande uit vier personen. Dat zorgt voor een slagvaardige en praktisch ingestelde aansturing van het fonds. Het nadeel is echter dat een vertrek van een bestuurslid op korte termijn ingrijpende gevolgen kan hebben voor de bestuurbaarheid van het fonds. Impliciet geldt hetzelfde overigens voor het verantwoordingsorgaan, dat ook uit vier leden bestaat.

In het voorjaar van 2020 werd als gevolg van de coronacrisis duidelijk dat vanwege de combinatie van een klein bestuur en aanvullende eisen ten aanzien van besluitvorming, het fonds mogelijk kwetsbaar kan zijn voor het tijdelijk uitvallen van bestuursleden. Om dit risico enigszins te ondervangen heeft eind 2020 een statutenwijziging plaatsgevonden die het in crisissituaties mogelijk maakt om het fonds te blijven besturen.

Het bestuur is zich bewust van het bestuursrisico, maar beschouwt het risico met de genomen maatregelen als 'toelaatbaar'.

Overige risico's

Voor de andere 22 onderkende risico's geldt dat er gedurende het verslagjaar geen grote wijzigingen zijn geweest. Deze risico's zijn samengevat in de onderstaande tabel. Voor 21 van de risico's geldt dat deze worden ingeschat met de kwalificaties 'toelaatbaar' of 'acceptabel'. Alleen het risico van de kostendekkendheid van de doorsneepremie wordt als 'zorgelijk' gekwalificeerd. Onderstaand worden de risico's per hoofdcategorie besproken.

	Risico	Categorie	Kans	Impact	Risicoprofiel
8	RISICO EVENWICHTIGE BELANGENAFWEGING	Niet-financiële risico's	onwaarschijnlijk	klein	toelaatbaar
9	INTEGRITEITSRISICO	Niet-financiële risico's	onwaarschijnlijk	klein	toelaatbaar
10	UITBESTEDINGSRISICO	Niet-financiële risico's	zeer onwaarschijnlijk	middelmatig	acceptabel
11	OPERATIONEEL RISICO	Niet-financiële risico's	onwaarschijnlijk	klein	toelaatbaar
12	COMMUNICATIERISICO	Niet-financiële risico's	mogelijk	minimaal	acceptabel
13	MANAGEMENT-INFORMATIERISICO	Niet-financiële risico's	mogelijk	minimaal	acceptabel
14	CRISISCOMMUNICATIERISICO	Niet-financiële risico's	mogelijk	minimaal	acceptabel
15	BELEGGINGSBELEIDRISICO	Financiële risico's deelnemers	mogelijk	minimaal	acceptabel
16	RENTERISICO (voor in te kopen uitkeringen)	Financiële risico's deelnemers	onwaarschijnlijk	klein	toelaatbaar
17	CURVERISICO	Financiële risico's deelnemers	mogelijk	minimaal	acceptabel
18	AANDELENPRIJSRISICO	Financiële risico's deelnemers	onwaarschijnlijk	klein	toelaatbaar
19	VALUTARISICO	Financiële risico's deelnemers	onwaarschijnlijk	klein	toelaatbaar
20	KREDIETRISICO	Financiële risico's deelnemers	onwaarschijnlijk	klein	toelaatbaar
21	LEVERAGERISICO	Financiële risico's deelnemers	zeer onwaarschijnlijk	minimaal	acceptabel
22	ONDERPANDRISICO	Financiële risico's deelnemers	zeer onwaarschijnlijk	klein	acceptabel
23	MARKTLIQUIDITEITSRISICO	Financiële risico's fonds	zeer onwaarschijnlijk	klein	acceptabel
24	INFLATIERISICO	Financiële risico's deelnemers	waarschijnlijk	minimaal	toelaatbaar
25	BEWAARNEMINGSRISICO	Financiële risico's fonds	zeer onwaarschijnlijk	klein	acceptabel
26	TEGENPARTIJRISICO	Financiële risico's fonds	zeer onwaarschijnlijk	middelmatig	acceptabel
27	DOORSNEEPREMIERISICO (KOSTENDEKKENDHEID PREMIE)	Financiële risico's fonds	waarschijnlijk	middelmatig	zorgelijk
28	INCASSORISICO	Financiële risico's fonds	zeer onwaarschijnlijk	minimaal	acceptabel
29	RISICO OP NIET-MELDEN ARBEIDSONGESCHIKTHEID	Financiële risico's deelnemers	zeer onwaarschijnlijk	klein	acceptabel

Niet-financiële risico's

In deze categorie zijn onder andere de bestuurlijke risico's en het communicatierisico ondergebracht. Het bestuur heeft de doorlopende verbetering van de communicatie met de deelnemers als speerpunt benoemd. Het in 2019 vastgestelde strategische communicatiebeleid is in 2020 vertaald naar concrete acties en verbeteringen, waarmee het communicatierisico wordt gemitigeerd. Ook ten aanzien van het uitbestedingsrisico zijn in 2020 belangrijke stappen gezet, waarbij de inzet van de sleutelfuncties naar verwachting een toegevoegde waarde kan gaan leveren.

Het bestuur geeft aandacht aan de evenwichtige belangenafweging door een expliciete onderbouwing van de relevante afwegingen in bestuursdocumenten en besluiten van het bestuur. Door de inzet van een actieve compliance officer is gekozen voor een nadrukkelijker aandacht voor integriteitsrisico's.

Onder de niet-financiële risico's zijn ook de operationele risico's ondergebracht. In de praktijk liggen deze risico's hoofdzakelijk bij de partijen aan wie Flexsecurity werkzaamheden heeft uitbesteed. De inspanningen van het bestuur en de uitbestedingspartijen zijn erop gericht om deze risico's zoveel als mogelijk te beperken, maar gezien de enorme hoeveelheden deelnemers en transacties zijn operationele misslagen helaas niet te voorkomen. Er is in 2020 geen sprake geweest van incidenten die bij de toezichthouder gemeld moesten worden. Wel is er sprake geweest van enkele afwijkingen van vastgelegde procedures, die in de meeste gevallen voortkomen uit menselijke handelingen. Naar aanleiding van dergelijke gebeurtenissen zijn aanvullende maatregelen getroffen om herhaling te voorkomen.

De ingezette maatregelen hebben niet direct geleid tot een bijstelling van de risico-inschattingen, maar geven aan dat het bestuur bewust is van de noodzaak om doorlopend te zoeken naar mogelijkheden om de niet-financiële risico's tegen aanvaardbare kosten beter te beheersen.

Financiële risico's voor deelnemers

Dit betreft voornamelijk de beleggingsrisico's die deelnemers lopen als gevolg van het door Flexsecurity gevoerde beleggingsbeleid. Binnen dit beleggingsbeleid is per leeftijdsgroep bepaald welke risico's worden gezocht of juist vermeden. Onderstaand worden de beheersmaatregelen benoemd die Flexsecurity heeft getroffen om de gewenste risico's te kunnen nemen en de ongewenste risico's te kunnen vermijden:

- De risico's binnen het beleggingsbeleid worden periodiek vastgesteld door het uitvoeren van een ALM-studie, waarin de pensioenresultaten van representatieve maatmensen als uitgangspunten worden genomen. In 2018 / 2019 is de meest recente ALM-studie uitgevoerd;
- Het fonds stelt op basis van de uitkomsten van de ALM-studie een strategisch beleggingsbeleid voor de langere termijn (drie jaar) vast, waarin de risicohouding als uitgangspunt geldt. In 2019 is een nieuw strategisch beleggingsbeleid opgesteld dat in begin 2020 is geïmplementeerd;
- De beleggingsmandaten zijn vastgelegd in jaarlijks vast te stellen richtlijnen voor de fiduciaire vermogensbeheerder, met daarin opgenomen eisen ten aanzien van de kredietwaardigheid van tegenpartijen die in de verschillende beleggingsfondsen mogen worden opgenomen;
- Per deelportefeuille waarin de verschillende categorieën beleggingen worden beheerd zijn, gelet op de verschillende doelstellingen, verschillende normen en bandbreedtes vastgesteld waarmee concentratierisico's worden beheerst;
- Voor de verschillende leeftijdsgroepen zijn 'risicobudgetten' vastgesteld die aangeven welke mate van risico ten opzichte van de kapitaalwaarde maximaal mag worden genomen;
- Tevens zijn restricties opgenomen ten aanzien van de hoeveelheid renterisico die per leeftijdsgroep door het fonds verantwoord wordt geacht. Deze hoeveelheid renterisico wordt afgedekt met behulp van vastrentende waarden en rentederivaten;
- Maandelijks wordt de berekening van de waarden van de participaties in de beleggingsdepots en de performance van de vermogensbeheerder uitgevoerd door een onafhankelijke partij, zodat de kans op het berekenen en publiceren van de verkeerde participatiewaarden gemitigeerd is;
- Maandelijks rapporteert de vermogensbeheerder door middel van beleggingsrapportages over de samenstelling van de beleggingsportefeuilles, de beleggingsrendementen en de risico's die gemoeid zijn met het beleggen van het vermogen. Deze rapportages worden uitgebreid binnen het bestuur besproken.

De kwalificatie van de financiële risico's voor de deelnemers is in 2020 ongewijzigd gebleven. De wijzigingen in het strategische beleggingsbeleid die in 2020 zijn doorgevoerd hebben geleid tot een beheerste verhoging van het beleggingsrisico voor de deelnemers.

Financiële risico's voor het fonds

Het belangrijkste financiële risico voor het fonds betreft de ontwikkeling van de voorziening voor premievrijstelling voor arbeidsongeschikten. Om dit risico te beheersen zijn de laatste jaren verschillende beheersingsmaatregelen getroffen, zoals premieverhogingen, een vrijwel volledig elimineren van de beleggingsrisico's voor deze deelportefeuille, het hanteren van prudente grondslagen voor revalidering en overlijden en het voeren van een actief beleid ten aanzien van herbeoordelingen om uitstroom te stimuleren. Met ingang van 2021 is een versoering van de dekking afgesproken waarmee de potentiële schadelasten met circa 1/3 deel verlaagd worden. Het bestuur hoopt hiermee toereikende maatregelen te hebben getroffen, maar realiseert dat de uiteindelijke risicobron, te weten de instroom van nieuwe arbeidsongeschikten, door het fonds niet te beïnvloeden is.

Het tweede financiële risico voor het fonds wordt veroorzaakt door de leeftijdsontwikkeling in het Pluspensioen. Sinds 2017 was sprake van een geleidelijke maar structurele stijging van de gemiddelde leeftijd van de deelnemers van het Pluspensioen. Doordat deelnemers in het Pluspensioen een leeftijdsafhankelijke inleg ontvangen maar de geheven premie op doorsneebasis wordt vastgesteld, leidt veroudering van de deelnemerspopulatie tot het risico dat de geheven premie ontoereikend kan blijken. Gezien de hoge mutatiegraad binnen Flexsecurity kan deze ontwikkeling onvoorspelbaar en sneller dan verwacht verlopen.

In 2020 is de veroudering in het Pluspensioen tot stilstand gekomen als gevolg van de toetreding van relatief jonge payrollwerknemers. Als gevolg van de introductie van de nieuwe payrollpensioenregeling vanaf 2021 zal de trend van veroudering van het actieve deelnemersbestand in het Pluspensioen naar verwachting weer een rol gaan spelen.

De ontwikkeling van de kosten van arbeidsongeschiktheid en de veroudering van het deelnemersbestand zijn twee bepalende factoren voor de kostendeckendheid van de doorsneepremie in het Pluspensioen. Beide zijn door het bestuur niet beïnvloedbaar en vormen daarmee een belangrijk financieel risico. Om die reden wordt dit risico met de kwalificatie 'zorgelijk' bestempeld.

Invloed van sleutelfuncties op risicobeheer

De komst van de sleutelfuncties voor risicobeheer en interne audit leidt ertoe dat de bestuurlijke aandacht voor risicobeheersing verder zal toenemen in de komende jaren. Dat betekent dat de aandacht voor het onderwerp beter zal worden gestructureerd en dat de kritische blik van de sleutelfunctiehouders naar verwachting zal gaan bijdragen aan een verdere verbetering van de systematiek en toepassing ervan bij de uitvoering van de bestuurlijke taken.

Ontwikkeling nieuw IRM-beleid

Het beleid ten aanzien van risicobeheersing dateert alweer van enkele jaren geleden. Inmiddels zijn er nieuwe inzichten en doemen er nieuwe risico's op, terwijl andere risico's als minder relevant worden ervaren. Het bestuur is van mening dat de borging van het risicomanagement voor verbetering vatbaar is, maar heeft bewust gekozen om te wachten met deze herziening van het beleid om de aan te stellen sleutelfunctiehouder risicobeheer actief te kunnen betrekken bij dit proces. Deze functionaris krijgt immers een belangrijke rol in het proces van de risicobeheersing en de beoordeling van de risico's en maatregelen.

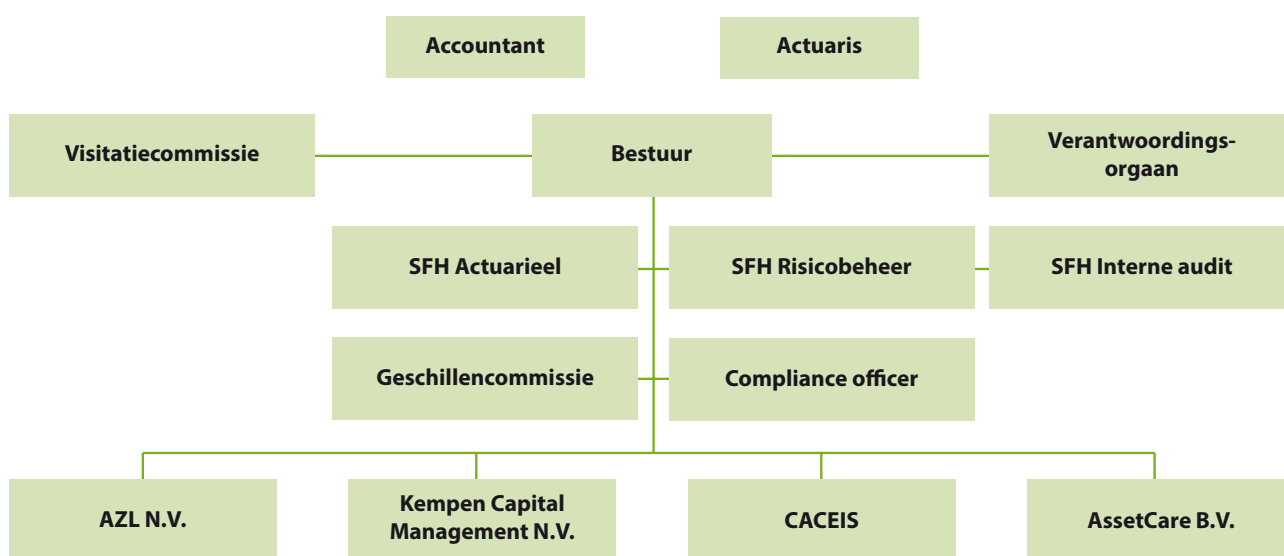
Helaas heeft de definitieve aanstelling van de sleutelfunctiehouder risicobeheer langer op zich laten wachten dan voorzien en was het in 2020 niet meer mogelijk om dit voornemen te realiseren. In de eerste helft van 2021 zal het nieuwe IRM-beleid van Flexsecurity alsnog worden vastgesteld, waarbij tevens een herziening van de gehanteerde risico's en classificatie daarvan zal plaatsvinden. Daarbij zullen ook nieuwe risico's, zoals klimaat- en ESG-risico's aan het framework worden toegevoegd en bestaande risico's worden geactualiseerd. Tevens zal bepaald worden welke invloed het nieuwe IRM-beleid heeft op de conclusies van de in 2019 uitgevoerde Eigen Risico Beoordeling.

Besturing van het fonds

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de bestuurlijke inrichting van Flexsecurity, de relatie met het verantwoordingsorgaan en de interne en externe toezichthouders¹⁾. Ook wordt stilgestaan bij het onderwerp compliance en wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de Code Pensioenfondsen.

Organogram

In onderstaand organogram zijn de bestuurlijke opzet van het fonds en de uitbestedingspartijen van het pensioenfonds weergegeven.

Bestuur

Het bestuur van Flexsecurity is paritair samengesteld en bestaat uit twee deelnemersvertegenwoordigers en twee werkgeversvertegenwoordigers. De samenstelling van het bestuur is in 2020 niet gewijzigd. Op 31 december 2020 was het bestuur als volgt samengesteld:

Bestuursleden namens werkgever

	<i>Functie</i>	<i>Datum toetreden</i>	<i>Datum aftreden</i>
Raimond Schikhof	Voorzitter	1 januari 2015	30 juni 2022
Marianne Hamerslag	Plv. voorzitter	1 juli 2019	30 juni 2021

Bestuursleden namens deelnemers

	<i>Functie</i>	<i>Datum toetreden</i>	<i>Datum aftreden</i>
Edmund Hammen	Secretaris	1 augustus 2011	31 december 2021
Marion Verheul	Plv. secretaris	1 januari 2015	31 december 2022

Om te voorkomen dat alle bestuursleden gelijktijdig aftreden hanteert het bestuur een rooster van aftreden op basis van de in de tabellen vermelde data van aftreden. Herbenoeming is voor alle bestuursleden mogelijk tot een maximale zittingstermijn van twaalf jaren, conform de norm in de Code Pensioenfondsen.

¹⁾ Voor de personalia en nevenfuncties van de in dit hoofdstuk vermelde (mede)beleidsbepalers wordt verwezen naar het onderdeel 'Personalia' aan het eind van dit jaarverslag.

Het bestuur vertegenwoordigt het pensioenfonds en draagt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregelingen en het daarbij behorende pensioen- en beleggingsbeleid. Bestuurlijke besluitvorming vereist dat een meerderheid van de bestuursleden haar stem uitbrengt en dat ten minste de helft van de uitgebrachte stemmen instemt. Voor bepaalde besluiten kan daarnaast voorafgaand advies of een goedkeuring van het verantwoordingsorgaan vereist zijn. Bestuursvergaderingen kunnen online plaatsvinden en ook buiten bestuursvergaderingen kunnen rechtsgeldige besluiten genomen worden. Mede naar aanleiding van de coronacrisis heeft eind 2020 een statutenwijziging plaatsgevonden waarin is vastgelegd dat besluitvorming ook onder afwijkende omstandigheden mogelijk is en hoe wordt voorzien in een situatie waarin meerdere bestuurders niet beschikbaar zouden zijn voor het uitoefenen van hun bestuurlijke taken.

Het bestuur van Flexsecurity vergaderde in 2020 in totaal elf keer. Vanaf half maart vonden deze vergaderingen vanwege de coronabeperkingen door middel van video-overleg plaats. Daarnaast hebben er vier overlegvergaderingen met het verantwoordingsorgaan plaatsgevonden. De jaarlijkse gezamenlijke studiedag van bestuur en verantwoordingsorgaan is vanwege de praktische beperkingen in twee dagdelen verdeeld en ook op afstand uitgevoerd. Tijdens deze studiedag zijn mogelijke toekomstscenario's voor het fonds besproken. Daarnaast heeft het bestuur intensief contact onderhouden met de verschillende uitbestedingspartijen, waarbij regelmatig werkbezoeken werden afgelegd. Ook hierbij is in 2020 veel per video vergaderd.

Het bestuur heeft met behulp van een externe moderator een zelfevaluatie uitgevoerd, waarbij het accent heeft gelegen op rollen en de onderlinge samenwerking binnen het bestuur. Het geschiktheids- en opleidingsplan is gedurende het verslagjaar geactualiseerd.

Verantwoordingsorgaan

Flexsecurity heeft een verantwoordingsorgaan waaraan het bestuur verantwoording aflegt over het gevoerde en het te voeren beleid. Het orgaan bestaat uit twee leden namens de werkgever en twee leden namens de deelnemers. De leden staan vermeld in de tabel.

Leden verantwoordingsorgaan namens werkgever

	<i>Functie</i>	<i>Datum toetreden</i>	<i>Datum aftreden</i>
Hans van Slooten	Voorzitter	1 januari 2015	1 januari 2022
Swen Laarveld	Lid	11 april 2017	1 januari 2023

Leden verantwoordingsorgaan namens deelnemers

	<i>Functie</i>	<i>Datum toetreden</i>	<i>Datum aftreden</i>
Monique van Dalen-Krommenhoek	Secretaris	23 maart 2017	23 maart 2021
Esther Gotink	Lid	1 juli 2019	1 juli 2023

Het verantwoordingsorgaan van Flexsecurity heeft naast de wettelijke adviesrechten ook een aantal goedkeuringsrechten met betrekking tot bepaalde besluiten van het bestuur. Deze goedkeuringsrechten hebben betrekking op:

- Het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst (met de werkgever);
- Het strategische beleggingsbeleid;
- De vaststelling van de premie;
- Uitbesteding van het vermogensbeheer;
- Uitbesteding van de pensioenadministratie.

Vanwege deze goedkeuringsrechten kwalificeren de leden van het verantwoordingsorgaan als medebeleidsbepalers van het pensioenfonds en worden zij, net als bestuursleden, door De Nederlandsche Bank getoetst op geschiktheid en betrouwbaarheid. De leden van het verantwoordingsorgaan vallen net als het bestuur onder de werking van het geschiktheids- en opleidingsplan van het fonds.

In 2020 waren er geen vacatures binnen het verantwoordingsorgaan. Wel werd er geanticipeerd op de vacature die zich vanaf april 2021 zou aandienen vanwege het aflopen van de zittingstermijn van Monique van Dalen-Krommenhoek, lid namens de deelnemers. Eind 2020 is begonnen met de voorbereiding van de daarvoor benodigde verkiezingsprocedure. Daarbij was, gezien het diversiteitsstreven van het fonds, met name kandidaatstelling door jonge deelnemers (onder de 40 jaar) gewenst. Het bestuur heeft hiertoe het stappenplan diversiteit gevolgd en de vacature specifiek onder de aandacht gebracht bij de Stichting Pensioenlab, die zich bezighoudt met de opleiding en coaching van jonge aankomende pensioenfondsbestuurders. Desondanks hebben zich uitsluitend kandidaten van vijftig jaar en ouder gemeld voor de vacature. De verkiezing heeft in januari 2021 plaatsgevonden en heeft geresulteerd in de voordracht van een nieuw lid. Hij zal als aspirant-lid deel gaan nemen aan de vergaderingen van het verantwoordingsorgaan en zal na goedkeuring door De Nederlandsche Bank worden benoemd tot lid van het verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan brengt een eigen verslag uit dat deel uitmaakt van dit jaarverslag en waarin wordt ingegaan op de activiteiten in 2020. Tevens geeft het verantwoordingsorgaan een oordeel over het handelen van het bestuur aan de hand van het bestuursverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst.

Visitatiecommissie

Ten behoeve van het interne toezicht heeft Flexsecurity een visitatiecommissie ingesteld. Het bestuur heeft Visitatie Commissie Pensioenfondsen (VCP) aangesteld als partner voor de bemensing van deze commissie. In het najaar van 2020 en begin 2021 heeft deze commissie haar jaarlijkse visitatie uitgevoerd, door de in tabel vermelde personen. De resultaten hiervan zijn elders in dit verslag opgenomen.

Leden Visitatiecommissie

	<i>Functie</i>
Berry Debrauwer	Voorzitter
Annemiek Vollenbroek	Lid
Hans Nuyens	Lid

De leden van de visitatiecommissie worden benoemd op voordracht van het verantwoordingsorgaan. De samenstelling van de visitatiecommissie is ongewijzigd ten opzichte van eind 2019. De maximale zittingstermijn van een lid van de visitatiecommissie is bepaald op acht jaren.

Om te borgen dat er voldoende aandacht wordt besteed aan de aanbevelingen die jaarlijks door de visitatiecommissie aan het bestuur worden gedaan, worden deze aanbevelingen door het bestuur verwerkt in een overzicht, waarin wordt bijgehouden welke opvolging aan de aanbevelingen is gegeven. Dit overzicht wordt halverwege het jaar door het bestuur besproken met de voorzitter van de visitatiecommissie, waardoor de commissie een tussentijds inzicht krijgt in de vorderingen.

Geschillencommissie

Het fonds heeft een klachten- en geschillenregeling en een commissie die door deelnemers kan worden ingeschakeld voor de beoordeling van geschillen met het pensioenfonds. De commissie bestaat uit drie leden, te weten een onafhankelijke voorzitter en twee leden die afkomstig zijn uit de beide geledingen van het verantwoordingsorgaan.

Leden Geschillencommissie

	<i>Functie</i>
Dieuwke Visser	Voorzitter
Hans van Slooten	Lid namens de werkgever
Monique van Dalen-Krommenhoek	Lid namens de deelnemers

De geschillencommissie is door het bestuur gemandateerd tot het doen van bindende uitspraken.

In beginsel worden klachten van deelnemers behandeld door de administratieve uitvoerder van het fonds. Als deze afhandeling niet naar tevredenheid heeft plaatsgevonden of als er sprake is van een geschil waarbij belanghebbenden zich in hun rechtspositie geschaad menen, dan kunnen belanghebbenden zich wenden tot de geschillencommissie. De geschillencommissie stelt een nader onderzoek naar de feiten in en past daarbij het beginsel van hoor en wederhoor toe. De geschillencommissie is tevens bevoegd om klachten of geschillen te behandelen die betrekking hebben op de verwerking van persoonsgegevens. Indien een belanghebbende zich niet kan vinden in de uitspraak van de geschillencommissie, dan kan de belanghebbende zich wenden tot de Ombudsman Pensioenen. Flexsecurity conformeert in voorkomende gevallen aan het oordeel van de Ombudsman. Voor geschillen die betrekking hebben op gebruik van persoonsgegevens is de Autoriteit Persoonsgegevens de instantie voor hoger beroep.

De geschillencommissie heeft in 2020 geen geschillen behandeld. De afhandeling van klachten door de administratieve uitvoerder is – gezien de aantallen deelnemers – een doorlopend proces. Dit betreft enkele tientallen klachten per jaar. Het bestuur wordt aan de hand van rapportages op de hoogte gehouden over de aard en de afhandeling van de klachten. Indien noodzakelijk wordt het bestuur door de administratieve uitvoerder betrokken bij de behandeling van klachten.

In 2020 is door de Ombudsman Pensioenen aandacht gevraagd voor de vindbaarheid en toegankelijkheid van procedures in geval van klachten of geschillen. Mede naar aanleiding hiervan heeft Flexsecurity zich ingespannen om de klachten- en geschillenprocedure op de website van het fonds makkelijker vindbaar te maken. Verder zijn door het bestuur afspraken gemaakt met de administratieve uitvoerder AZL over de behandeling van klachten en geschillen. Afgesproken is dat bij de behandeling van klachten en de melding van geschillen duidelijk zal worden vermeld wat een mogelijke volgende stap in de procedure kan zijn en hoe deelnemers een volgende stap in het proces kunnen zetten.

Sleutelfunctiehouders

Met ingang van 1 september 2021 heeft de formele aanstelling van de drie sleutelfunctiehouders door het bestuur plaatsgevonden. Na afstemming met DNB over de inrichting van de sleutelfuncties en de afronding van de toetsing van de beoogde sleutelfunctiehouders zijn de sleutelfuncties per 1 september 2021 geïmplementeerd.

Sleutelfunctiehouders

	<i>Sleutelfunctie</i>
Hamadi Zaghdoudi	Actuariëel
Ronald Ganzeboom	Risicobeheer
Hans Sieraad	Interne audit

Afhankelijk van de wensen en behoeften van de sleutelfunctiehouders en het bestuur kunnen vervullers worden ingezet die de sleutelfunctiehouder ondersteunen bij de uitvoering van de taken. De vervulling van de actuariële functie is ondergebracht bij Willis Towers Watson en de vervulling van de interne auditfunctie vanaf 2021 bij PwC. (daarvoor KPMG). Ten aanzien van de mogelijke vervulling van de risicobeheerfunctie verwacht het bestuur in overleg met de sleutelfunctiehouder risicobeheer in 2021 tot nadere besluitvorming te komen.

Compliance

In het verslagjaar is door het bestuur wederom onverminderd aandacht en tijd besteed aan het onderwerp compliance, ofwel het voldoen aan wet- en regelgeving. De belangrijkste uitdaging zat daarbij in het instellen en formaliseren van de sleutelfuncties, een verplichting die voortvloeit uit de in 2019 ingevoerde regels van IORP II.

Het bestuur heeft een compliance officer aangesteld die toeziet op de naleving van de toepasselijke regelgeving. De voornaamste taak van de compliance officer is het onafhankelijk toezichthouden op de naleving van de gedragscode van het fonds. Daarnaast heeft de compliance officer een taak ter zake het creëren van bewustzijn ten aanzien van compliance, bijvoorbeeld met betrekking tot (schijnbare) belangenverstrengeling en fraude.

De rol van de compliance officer wordt uitgevoerd door het externe gespecialiseerde bureau Partner in Compliance. Danny Smit, partner van dit compliancebureau, is de compliance officer van het fonds. Tevens bekleedt hij de rol van 'privacy officer' in het kader van zaken die te maken hebben met de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De compliance officer stelt jaarlijks een compliancekalender op en rapporteert ieder kwartaal aan het bestuur over de voortgang van de werkzaamheden en zijn bevindingen.

Het bestuur heeft eind 2020 in samenspraak met het verantwoordingsorgaan de Systematische Integriteits Risico Analyse (SIRA) van het fonds geactualiseerd, onder leiding van de compliance officer. Hierbij zijn alle mogelijke risico's ten aanzien van integriteit en compliance besproken en heeft een actualisatie van de risico's, beheersmaatregelen en kansen plaatsgevonden. Naar aanleiding van deze bespreking is de SIRA in januari 2021 geactualiseerd. Ook heeft de compliance officer in 2020 een bestuursvergadering bijgewoond, om kennis te nemen van de wijze waarop het bestuur opereert en hoe de besluitvorming tot stand komt. Sessies als deze en het gebruik van instrumenten zoals een compliancekalender en compliancerapportages hebben als doel om het bewustzijn van de bewaking van integriteit binnen het pensioenfonds te versterken.

Flexsecurity beschikt over een interne gedragscode, waarmee onder andere voldaan wordt aan de eisen die de Autoriteit Financiële Markten (AFM) hanteert bij haar effectentypisch gedragstoezicht bij pensioenfondsen. Ook zijn de normen uit de Code Pensioenfondsen ten aanzien van integriteit en gedrag opgenomen in de gedragscode. Alle bestuursleden, leden van het verantwoordingsorgaan en andere betrokkenen, de zogeheten verbonden personen, hebben aan de compliance officer van het fonds schriftelijk verklaard in 2020 conform de geldende gedragsregels te hebben gehandeld. De compliance officer heeft geen onregelmatigheden geconstateerd en heeft in zijn jaarlijkse verslag hierover gerapporteerd.

Flexsecurity ziet de toenemende trend naar formalisering en toezicht in pensioenland met zorg aan. De toenemende verplichtingen en de daarmee samenhangende kosten maken het voor een relatief klein fonds als Flexsecurity steeds uitdagender om te blijven voldoen aan de eisen op het gebied van compliance. Dat betreft niet eens zozeer het werkelijk voldoen aan de toepasselijke regelgeving, maar vooral het kunnen aantonen en vastleggen dat er aan de regelgeving voldaan wordt. Het inzichtelijk maken van het verloop van de bestuurlijke processen aan diverse intern en extern betrokken partijen maakt het besturen van een pensioenfonds een opgave waarin steeds meer om de documentering en vastlegging van besluiten draait en minder om de inhoud van die besluiten. Daarnaast wordt de afgedwongen scheiding van verschillende functies binnen het bestuur c.q. binnen het fonds een onderwerp dat steeds meer aandacht vraagt en leidt tot een verhoogde inzet van externe deskundigen en adviseurs. Deze ontwikkeling (waarvan het einde nog niet in zicht lijkt) vormt voor kleinere pensioenfondsen inmiddels de belangrijkste afweging bij besluitvorming omtrent de toekomst van het fonds. Ook Flexsecurity ontkomt er niet aan om doorlopend deze afweging te maken en de voortzetting van het pensioenfonds af te wegen tegen mogelijke alternatieven. Dit is dan ook één van de belangrijkste beleidsthema's voor het bestuur in de komende jaren.

Extern toezicht

Flexsecurity heeft te maken met twee externe toezichthouders, te weten De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Met DNB is in januari 2020 het jaarlijkse relatiegesprek gevoerd en is overleg gevoerd en afstemming gepleegd over de invulling van de sleutelfuncties binnen het fonds. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een verleende goedkeuring voor de inrichting en de bemensing van de sleutelfuncties. Verder heeft DNB in januari 2020 uitstel verleend aan Flexsecurity voor de afwikkeling van de uitgaande waardeoverdrachten kleine pensioenen die betrekking hadden op het jaar 2018, aangezien deze niet voor eind 2019 konden worden afgerond. Tot slot heeft Flexsecurity weer medewerking verleend aan enkele onderzoeken in de vorm van 'self-assessments' van DNB. Door DNB zijn in 2019 aan Flexsecurity geen dwangsommen of boetes opgelegd. Ook zijn er geen directe aanwijzingen gegeven.

Er is geen bewindvoerder aangesteld en de bevoegdheidsuitoefening van organen van het pensioenfonds is niet gebonden geweest aan toestemming van de toezichthouder.

De contacten met de AFM waren in 2020 beperkt van omvang. Wel heeft Flexsecurity, net als andere pensioenfondsen, in 2020 voor het eerst te maken gekregen met de 'toezichtrapportage', waarin een uitgebreide uitvraag werd gedaan omtrent de uitgevoerde pensioenregelingen en de deelnemersbestanden. Dit leverde voor de administratieve uitvoerder AZL een flinke hoeveelheid werk op, maar er is door Flexsecurity tijdig aan de rapportageverplichting voldaan, zonder gebruik te hoeven maken van het verleende uitstel. Ook door de AFM zijn in 2020 geen boetes of andere toezichtmaatregelen opgelegd aan het fonds.

Naleving AVG

Sinds 2018 is er Europese regelgeving op het gebied van de bescherming van persoonsgegevens van kracht. Deze regels zijn met name van belang voor de uitvoering van de deelnemersadministratie en de communicatie met de deelnemers. Dit zijn activiteiten die in hoofdzaak zijn uitbesteed aan administrateur AZL. Flexsecurity heeft een eigen privacybeleid en privacystatement, beide zijn terug te vinden op de website van het fonds. Nieuwe deelnemers worden bij aanvang van de deelneming expliciet gewezen op dit beleid en de wijze waarop wordt omgegaan met hun persoonsgegevens. Het fonds heeft ook een eigen verwerkingenregister, waarin is vastgelegd welke persoonsgegevens met welk doel worden geregistreerd. Het bestuur heeft een privacy officer aangesteld die waakt over de juiste hantering van de gegevensbescherming.

AZL rapporteert jaarlijks over de naleving van de AVG door middel van een uitgebreid verslag dat is opgesteld aan de hand van de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen. AZL geeft in dat verslag over 2020 aan op alle voor Flexsecurity relevante onderdelen te hebben voldaan aan de normen van de Gedragslijn. Flexsecurity is in 2020 tien maal geconfronteerd met een datalek (2019: twaalf keer), waarbij deelnemergegevens voor onbevoegden zichtbaar zijn geworden. Uit de analyse van deze gevallen blijkt dat deze datalekken in meer dan 50% van de gevallen werden veroorzaakt door menselijke fouten aan de kant van AZL of door de deelnemer in kwestie zelf. Met name de verwerking van adresgegevens in de administratie en fouten bij de uitvoering van individuele verzoeken tot waardeoverdracht veroorzaakten deze datalekken. AZL heeft zich naar aanleiding hiervan voorgenomen om de genoemde processen zoveel als mogelijk te automatiseren om dergelijke fouten in de toekomst te voorkomen. Alle 'gelekte' informatie betreft individuele gegevens van deelnemers, er is in 2020 geen sprake geweest van bestanden van deelnemers of andere collectieve gegevens die op enigerlei wijze gelekt zijn. In voorkomende gevallen is de Autoriteit Persoonsgegevens ingelicht omtrent het datalek en zijn de betrokkenen direct geïnformeerd. Er zijn door de Autoriteit Persoonsgegevens geen maatregelen getroffen of sancties opgelegd.

Er is in 2020 één maal gevraagd om inzage in persoonsgegevens, aan dit verzoek is voldaan.

Naleving Code Pensioenfondsen

Sinds 2014 is de Code Pensioenfondsen van kracht. Deze vorm van (wettelijk ondersteunde) zelfregulering binnen de pensioensector bevat normen voor 'goed pensioenfondsbestuur'. Het streven van de pensioensector is om door middel van de Code de kwaliteit van het pensioenfondsbestuur inzichtelijk te maken en vast te stellen waar mogelijke lacunes zitten.

Randvoorwaarde hierbij is dat het pensioenfonds integer en transparant handelt. De Code is gebaseerd op het 'pas-toe-of-leg-uit-beginsel'. Het pensioenfonds wordt geacht aan te kunnen geven of en zo ja, waarom het fonds bepaalde keuzes heeft gemaakt die afwijken van de Code.

Sinds 2018 is de opzet van de Code Pensioenfondsen veranderd. De Code kent sindsdien 65 normen, gerubriceerd in acht categorieën. In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop Flexsecurity de Code Pensioenfondsen in 2020 heeft toegepast, ten aanzien van welke onderwerpen uit de Code er sprake is van afwijkingen en welke argumentatie het bestuur hierbij heeft. Ook worden specifiek

de normen genoemd waarover verplicht dient te worden gerapporteerd. De weergave in dit bestuursverslag is een samenvatting van de volledige beschrijving van de naleving van de Code Pensioenfondsen die per norm is onderbouwd en die jaarlijks door het bestuur wordt vastgesteld.

Onderdeel 1: vertrouwen waarmaken

Het bestuur is van mening dat Flexsecurity aan alle negen genoemde normen in dit onderdeel in 2020 heeft voldaan. Er waren ten aanzien van dit onderdeel van de Code in 2020 geen specifieke doelstellingen of verbeteringen voorgenomen. Het bestuur constateert anderzijds dat, mede met het oog op de komst van een nieuw pensioenstelsel, de vaststelling van de risicohouding van de deelnemers steeds meer en diepgaandere aandacht vraagt. Flexsecurity heeft in de afgelopen jaren al enkele onderzoeken op dit terrein uitgevoerd, maar stelt vast dat een actualisatie en verdere verdieping van deze onderzoeken in 2021 wenselijk is. Daarnaast neemt het belang van maatschappelijk verantwoord beleggen steeds verder toe. Het bestuur heeft zich voorgenomen om zich in 2021 in te spannen om het draagvlak hiervoor onder de deelnemers te onderzoeken en waar mogelijk te vergroten, teneinde de plek van maatschappelijk verantwoord beleggen binnen het beleggingsbeleid van het fonds verder te verstevigen. Er wordt in 2021 dus bewust ingezet op een verdere verbetering van de performance op de normen 6 en 7, die hierop betrekking hebben.

Onderdeel 2: verantwoordelijkheid nemen

Dit onderdeel kent vijf normen. Het bestuur is van mening dat het fonds aan alle normen voldoet. Deze normen hebben hoofdzakelijk betrekking op de wijze waarop het fonds de werkzaamheden doet uitvoeren en de ingeschakelde uitbestedingspartijen aanstuurt. Het bestuur van Flexsecurity heeft bewust een zeer actieve rol ten aanzien van de uitbesteding van de uitvoerende activiteiten en zet bewust in op het onderhouden van een open en kritische verstandhouding met de externe uitvoerders.

Onderdeel 3: integer handelen

Het bestuur is van mening dat aan alle acht normen in dit onderdeel wordt voldaan. Een aandachtspunt dat eerder werd geconstateerd betrof de vastlegging van één van de normen. In de statuten van Flexsecurity was namelijk (anders dan de Code als norm stelt) niet expliciet vastgelegd dat het lidmaatschap van een fondsorgaan niet verenigbaar is met dat van een ander orgaan binnen het fonds of van de visitatiecommissie (norm 19). Die omissie is eind 2020 rechtgezet door middel van een statutenwijziging. Hiermee wordt ook aan de formele aspecten van dit onderdeel voldaan.

Onderdeel 4: kwaliteit nastreven

Ook dit onderdeel omvat acht normen, waaraan in 2020 volledig werd voldaan. Het bestuur heeft in 2020 de zelfevaluatie uitgevoerd met ondersteuning van een externe deskundige. Het verantwoordingsorgaan heeft de zelfevaluatie in eigen kring uitgevoerd.

Onderdeel 5: zorgvuldig benoemen

Ten aanzien van deze negen normen was er eind 2019 sprake van twee afwijkingen. Daarvan is in 2020 één tekortkoming gecorrigeerd. Dit betrof norm 40, die aangeeft dat de statuten van het pensioenfonds een schorsingsprocedure voor leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan moeten kennen. Aan deze norm werd ten aanzien van het verantwoordingsorgaan niet voldaan. Dit is eind 2020 door middel van een statutenwijziging opgelost.

De tekortkoming ten aanzien van de andere norm waaraan niet volledig voldaan wordt, blijkt helaas minder eenvoudig op te lossen. Dit betreft norm 33, die bepaalt dat in zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan tenminste één vrouw en één man en zowel leden van boven als onder de 40 jaar zitting hebben. Voor Flexsecurity geldt dat zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan voor 50% uit vrouwen bestaat, dus aan het eerste deel van de norm wordt meer dan voldaan. Helaas hadden op basis van de situatie ultimo 2020 in beide organen geen leden onder de veertig jaar (meer) zitting. In het bestuur werd dat veroorzaakt doordat het jongste bestuurslid in 2019 zijn veertigste verjaardag vierde. In het verantwoordingsorgaan is het jongste lid 43 jaar oud.

In het bestuur en het verantwoordingsorgaan hebben zich in 2020 geen vacatures voorgedaan. Wel heeft het fonds in 2020 voorbereidingen getroffen om een in 2021 komende vacature in het verantwoordingsorgaan in te vullen. Dit betreft een zetel namens de werknemers, waarvan de voordracht op basis van een verkiezing onder de actieve deelnemers wordt bepaald. Eind 2020 is de werving voor deze vacature begonnen. In de profielschets is de nadruk gelegd op het diversiteitsstreven en de wens om vooral jonge kandidaten te interesseren. Ook is, conform het in 2019 vastgestelde stappenplan diversiteit, specifieke werving verricht bij de Stichting Pensioenlab, die zich bezighoudt met de opleiding en coaching van jonge aankomende pensioenfondsbestuurders. Helaas hebben deze inspanningen niet tot het gewenste effect geleid; er hebben zich uitsluitend zes kandidaten van vijftig jaar en ouder gemeld voor de vacature. De verkiezing heeft in januari 2021 plaatsgevonden en geresulteerd in de voordracht van een mannelijke kandidaat van boven de vijftig jaar.

Het bestuur heeft zich voorgenomen om in het geval van nieuwe vacatures binnen de fondsorganen nog nadrukkelijker contact te zoeken met de jongere doelgroep en de werving van mogelijke kandidaten nog ruimer voor het ontstaan van een vacature te starten, zodat er voldoende ruimte bestaat voor een zorgvuldig voorbereidings- en opleidingstraject. Daarnaast spant het bestuur zich in om in aanvulling op diversiteit als doel of norm diversiteit ook als middel in te zetten door te zorgen voor een meervoudig perspectief, het over de eigen grenzen heen kijken te stimuleren en frisse blikken in te winnen binnen en buiten de pensioensector.

Onderdeel 6: gepast belonen

Dit onderdeel betreft vijf normen met betrekking tot het voeren van een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie. Het bestuur van Flexsecurity is van mening dat het pensioenfonds volledig aan deze normen voldoet. Het beloningsbeleid wordt jaarlijks geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd. Op de website van het fonds is het beloningsbeleid gepubliceerd.

Onderdeel 7: toezicht houden en inspraak waarborgen

Het bestuur is van mening dat in 2020 volledig is voldaan aan de twaalf normen uit dit onderdeel. Voor de naleving van norm 47 betreffende de wijze waarop het intern toezicht de Code Pensioenfondsen betreft bij de uitoefening van zijn taak, wordt verwezen naar het oordeel van de visitatiecommissie elders in dit jaarverslag.

Onderdeel 8: transparantie bevorderen

Ook aan de acht normen in dit laatste onderdeel werd in 2020 voldaan. Het bestuur is van mening dat er volledig voldaan wordt aan norm 58 inzake het inzicht in de missie, visie en strategie van het fonds. Deze zaken komen duidelijk naar voren in dit bestuursverslag. Ook de naleving van norm 62 (vastleggen en beschikbaar stellen van overwegingen omtrent verantwoord beleggen) staat buiten kijf; op de website van het fonds is één en ander duidelijk terug te vinden. Ook aan de norm 64 (rapporteren over naleving gedragscode en Code Pensioenfondsen) wordt door middel van dit bestuursverslag voldaan.

Tot slot is er norm 65 over een toegankelijke en adequate klachten- en geschillenprocedure. Deze procedure is aanwezig en is ook duidelijk terug te vinden op de website van het fonds. Mede naar aanleiding van commentaar van de Ombudsman Pensioenen ten aanzien van de vindbaarheid, toegankelijkheid en toepassing van klachten- en geschillenprocedures van pensioenfondsen heeft Flexsecurity zich in 2020 in samenwerking met administratief uitvoerder AZL ingespannen om tot een duidelijker voorlichting en het gericht doorgeleiden van klachten en geschillen naar de bevoegde partij te komen. Deelnemers worden in voorkomende gevallen expliciet gewezen op het bestaan van de klachten- en geschillenprocedure. Ook worden door AZL klachten proactief gemeld aan het bestuur, waar het de toepassing van de reglementen betreft.

Al met al is de constatering dat Flexsecurity niet voldoet aan één norm van de Code Pensioenfondsen, namelijk norm 33 inzake de vereiste diversiteit ten aanzien van de leeftijd van leden van bestuur en verantwoordingsorgaan. Verder ziet het bestuur mogelijkheden

om in 2021 de naleving van de normen 6 en 7 (betrekking hebbend op de vaststelling van de risicohouding en het draagvlak voor maatschappelijk verantwoord beleggen) in 2021 verder te versterken.

De Code Pensioenfondsen geeft aan dat in het bestuursverslag over een aantal specifieke onderwerpen gerapporteerd moet worden. Informatie over de kosten van de uitvoering van de pensioenregeling is te vinden in het hoofdstuk 'Uitvoeringskosten'. Over de naleving van de gedragscode en de afhandeling van klachten en geschillen wordt in dit hoofdstuk verslag gedaan.

Uitvoeringsovereenkomst

Flexsecurity werkt aan de hand van één met de werkgever afgesloten uitvoeringsovereenkomst. In deze overeenkomst is vastgelegd dat Flexsecurity de pensioenovereenkomsten tussen de werknemers en de werkgever uitvoert. De werkgever waarmee de uitvoeringsovereenkomst gesloten wordt is Randstad Groep Nederland bv. Dit is de juridische entiteit van de Randstad Groep waarin alle Nederlandse werkmaatschappijen zijn ondergebracht die zich bezig houden met ter beschikking stelling van personeel.

In de uitvoeringsovereenkomst is expliciet vastgelegd dat de financiële verplichtingen van de werkgever niet verder strekken dan de tijdige betaling van de pensioenpremies en dat er in geen geval sprake kan zijn van premiekorting of teruggave van premies aan de werkgever. Flexsecurity is zelf verantwoordelijk voor zijn financiële positie en kan hierbij nimmer terugvallen op de werkgever.

In de uitvoeringsovereenkomst zijn daarnaast bepalingen opgenomen voor werknemers van de werkgever ten aanzien van lidmaatschappen van het bestuur en het verantwoordingsorgaan van het fonds. Ook is bepaald hoe het fonds zich in beginsel opstelt ten aanzien van collectieve waardeoverdrachten, mocht de werkgever bijvoorbeeld overnames doen waarbij overname van pensioenverplichtingen aan de orde is. Het fonds werkt in principe mee aan collectieve waardeoverdrachten indien bij de verwerving van pensioenkapitaal voor de nieuwe deelnemers geen verslechtering ontstaat van de financiële positie van het fonds en de bestaande deelnemers.

De huidige uitvoeringsovereenkomst kent een looptijd van twee jaar, voor de jaren 2020 en 2021. Het bestuur heeft begin 2021 de bestaande uitvoeringsovereenkomst uitgebreid met een addendum vanwege de uitvoering van de pensioenregeling voor payrollwerknemers.

Actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn)

De actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) van het fonds wordt periodiek aangepast. De laatste aanpassing dateert van 31 december 2020. In de abtn wordt voornamelijk de financiële systematiek van de pensioenregeling beschreven. Verder worden de belangrijkste kenmerken van het reglement, het beleggingsbeleid en het beleid inzake risicobeheersing beschreven.

Als uitvoerder van zuivere beschikbare-premieregelingen zonder ingegane pensioenen hoeft Flexsecurity geen haalbaarheidstoets uit te voeren.

Gebeurtenissen na balansdatum

Zoals aangegeven in het bestuursverslag, heeft het bestuur in januari 2021 met inachtneming van het hiertoe verkregen positieve advies van het verantwoordingsorgaan besloten tot de vaststelling van een wijziging in het reglement van de Pluspensioenregeling. Deze wijziging heeft betrekking op de regeling inzake premievrije voortzetting van de pensioenopbouw in geval van arbeidsongeschiktheid en heeft als gevolg dat met ingang van 1 januari 2021 de premievrije voortzetting van pensioenopbouw niet langer plaatsvindt op basis van de leeftijdsafhankelijke premiestaffel van het Pluspensioen, maar op basis van het premiepercentage dat behoort bij de leeftijdsklasse waarin de arbeidsongeschikte deelnemer zich op 1 januari 2021 bevond. Voor alle nieuwe arbeidsongeschikte deelnemers wordt het premiepercentage van de toepasselijke leeftijdsgroep op de eerste WIA-dag bepalend.

Als gevolg van deze wijziging die per 1 januari 2021 heeft plaatsgevonden, is een bedrag van € 7,1 miljoen uit de voorziening voor arbeidsongeschiktheid op dezelfde datum vrijgevallen en overgeheveld naar het eigen vermogen van het fonds. Als gevolg hiervan is de dekkinggraad van het fonds op 1 januari 2021 met circa 1,2%-punt verhoogd.

Ondertekening

Dit jaarverslag is vastgesteld op 18 juni 2021 en ondertekend te Diemen op 18 juni 2021.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Flexsecurity,

Raimond Schikhof, voorzitter

Edmund Hammen, secretaris

Marianne Hamerslag, plaatsvervangend voorzitter

Marion Verheul, plaatsvervangend secretaris

Verantwoording en toezicht

Rapportage van de visitatiecommissie

Samenvatting van het visitatierapport

De taak van de visitatiecommissie (hierna VC) bestaat uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur van Stichting Pensioenfonds Flexsecurity (hierna het fonds, of SPF), op de algemene gang van zaken in het fonds en het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De VC heeft het jaar 2020 onderzocht. Het Verantwoordingsorgaan (hierna VO) heeft de VC verzocht om bij deze visitatie speciale aandacht te geven aan de wijze waarop het bestuur is omgegaan met het dossier "In eigen beheer nemen dekking voorziening arbeidsongeschikten".

De VC baseert zich bij de aanpak van de visitatie op de Toezichtscodex 2019 van de VITP en de 8 thema's uit de Code Pensioenfondsen. De VC legt jaarlijks haar bevindingen vast in een rapport en legt verantwoording af aan het VO, aan het bestuur en aan de werkgever. Onderstaand worden per aandachtsgebied van de visitatie de belangrijkste elementen van de oordeelsvorming van de VC en daaruit eventueel voortvloeiende aanbevelingen vermeld. Voor een volledig overzicht van de oordeelsvorming en aanbevelingen verwijst de VC naar het visitatierapport over 2020.

In eigen beheer nemen dekking voorziening arbeidsongeschikten

Deze specifieke door het VO ingebrachte onderzoeksopdracht is door de VC beoordeeld. Bij de besluitvorming rond het in eigen beheer nemen van het arbeidsongeschiktheidsrisico zijn naar de mening van de VC voldoende alternatieven in de besluitvorming meegenomen en zijn de consequenties van de alternatieven goed in kaart gebracht.

De VC vindt wel dat in de besluitvorming de weging van de financiële risico's van eigen beheer, afgezet tegen de kosten van extern verzekeren nadrukkelijker naar voren had kunnen komen, daarbij rekening houdend met verschillende scenario's.

Deze inzichten zouden naar de mening van de VC dan ook bruikbaar kunnen zijn geweest bij de huidige beslissing om het arbeidsongeschiktheidsrisico van de payroll medewerkers eveneens in eigen beheer uit te voeren. De VC beveelt het bestuur aan een procesevaluatie uit te voeren op het besluitvormingsproces in 2017 rondom het houden van het arbeidsongeschiktheidsrisico in eigen beheer.

Vanaf het moment dat het arbeidsongeschiktheidsrisico in eigen beheer wordt uitgevoerd, volgt het bestuur de ontwikkelingen op de voet en heeft met de beschikbare sturingsmiddelen de risico's zo goed mogelijk beheerd. Dat neemt niet weg dat de VC de conclusie van het bestuur deelt dat door de huidige financiële opzet de uitvoering van het arbeidsongeschiktheidsrisico in eigen beheer niet evenwichtig te noemen is. Gedurende het visitatieproces heeft dit overleg ertoe geleid dat de pensioenregeling op het punt van de arbeidsongeschiktheidsdekking is versoberd van staffelvolgend naar premievast met ingang van 1 januari 2021.

Het functioneren van de governance

Het fonds heeft zijn zaken in deze over het algemeen goed op orde. Inmiddels zijn ook de IORP II sleutelfunctiehouders benoemd. Hun activiteiten bevinden zich echter nog wel in de opstartfase. De VC beveelt aan de gehele organisatie van sleutelfuncties, in het bijzonder die van de sleutelfunctie Actuariel zo snel mogelijk af te ronden.

Het functioneren van het bestuur

Het bestuur verzet met een kleine organisatie veel werk en handelt de noodzakelijke agendapunten tijdig en adequaat af. Desalniettemin is de VC van oordeel dat sommige dossiers te lang op de bestuurstafel blijven liggen, met name de dossiers waarbij medewerking van partijen buiten de eigen organisatie vereist is. De VC beveelt aan om nader te analyseren hoe dat voorkomen kan worden.

Het beleid van het bestuur

Het bestuur heeft een aanvang gemaakt met het ontwikkelen van een visie op de toekomst van het fonds tijdens de strategie dag in oktober. De VC gaat ervan uit dat daarmee de komende tijd de toekomst van het fonds nadrukkelijk op de bestuurlijke agenda zal staan, zeker in relatie tot de ontwikkelingen rond het pensioenakkoord.

Voor het overige zijn de beleidsdocumenten over het algemeen actueel en bevatten ze de juiste aandachtspunten.

De opzet van het strategisch beleggingsbeleid 2020-2022 is gedegen en vindt zijn basis in de ALM-studie van 2018. De VC vindt dat het bestuur daarbij zorgvuldig te werk is gegaan door deze ALM-studie in 2019 nog te valideren. In de ALM-studie is nadrukkelijk aandacht geweest voor de inrichting van de lifecycles van de deelnemers ten einde een zo optimaal mogelijk pensioenresultaat te behalen binnen de gewenste verhouding tussen risico en rendement. De VC herhaalt de aanbeveling van het voorgaande jaar om na te gaan of de daadwerkelijk door de deelnemers behaalde resultaten overeenkomen met de verwachtingen. Naar de mening van de VC kan het bestuur het beleid nog verder aanscherpen op het terrein van maatschappelijk verantwoord beleggen.

Algemene gang van zaken in het fonds

Het bestuur heeft zicht op de voor het fonds relevante ontwikkelingen. De VC verwacht dat het bestuur de grip daarop nog verder kan versterken als het bestuur zich daarbij nadrukkelijker voorbereidt op de verschillende scenario's die zich daarbij voor het fonds kunnen voordoen.

Adequate risicobeheersing

De VC is positief over het risicobewustzijn van het fonds en de aandacht die eraan wordt besteed door middel van periodieke bespreking van de verschillende risicocategorieën in de bestuursvergaderingen. Het fonds is wel relatief laat met het operationeel laten worden van de SFH RB.

Evenwichtige belangenafweging

Naar de mening van de VC houdt het bestuur bij het nemen van besluiten in grote mate rekening met de belangen van zowel (gewezen) deelnemers als werkgevers.

Communicatie

De VC vindt het communicatiebeleidsplan 2020-2022 en het jaarplan 2020 gedegen documenten met duidelijke en op het fonds toegesneden ambities. Van belang is nu vooral dat dit beleid ook daadwerkelijk tot uitvoering komt. De VC beveelt dan ook aan gedurende het jaar te monitoren of de geplande communicatie-activiteiten daadwerkelijk worden gerealiseerd, te analyseren wat de oorzaken zijn van eventuele achterstand en daarvoor maatregelen te treffen.

Naleving Code Pensioenfondsen

Het bestuur heeft in het jaarverslag uitgebreid verantwoording afgelegd over de toepassing van de normen in de Code Pensioenfondsen.

Het bestuur wijkt af op een gedeelte van de norm over diversiteit bij de benoeming van een nieuw bestuurslid. Het bestuur heeft met redenen omkleed waarom zij hiervan is afgeweken.

Cultuur en gedrag

Voor zover de VC daarover kan oordelen gaan de bestuursleden respectvol met elkaar om, krijgt ieder bestuurslid voldoende ruimte om zijn of haar standpunten naar voren te brengen en wordt goed naar elkaars argumenten geluisterd.

De zelfevaluaties van het bestuur en ook de eerder in dit rapport al genoemde procesevaluatie laten zien dat het bestuur bereid is kritisch naar zichzelf te kijken en waar mogelijk verbeterpunten te formuleren. Dit draagt bij aan de goede kwaliteit van het bestuurlijk functioneren.

Opvolging van eerdere aanbevelingen van het interne toezicht

De VC is van oordeel dat het bestuur de aanbevelingen serieus heeft beoordeeld. Er staat nog wel een flink aantal aanbevelingen open. De motivering waarom ze nog niet opgevolgd zijn, geeft de VC voldoende vertrouwen dat ze in 2021 de gewenste aandacht krijgen.

De visitatiecommissie:

de heer drs. H.J.J. Debrauwer (voorzitter)

de heer drs. J.C.F.M. Nuyens

mevrouw mr. A.J.E.M. Vollenbroek

5 maart 2021

Reactie van het bestuur op de rapportage van de visitatiecommissie

Het bestuur spreekt zijn waardering uit voor het doorlopen visitatieproces en de uitkomsten ervan. De aanpak en bevindingen van de visitatie werden door zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan als gedegen ervaren en de aanbevelingen zijn onderbouwd en weloverwogen. De visitatiecommissie weet zich goed te verplaatsen in de specifieke dynamiek en vraagstukken die Flexsecurity kenmerken en heeft goed zicht op de uitdagingen die zich ook op de langere termijn voor het fonds aftekenen.

Het bestuur onderschrijft het overgrote deel van de gedane aanbevelingen, die als realistisch en haalbaar worden beschouwd. Het bestuur ziet de aanbevelingen als een bevestiging van de relevante thematiek bij de bepaling van de missie, visie en strategie van het fonds. Ook de meer praktische aanbevelingen worden ter harte genomen, waarbij ook de nog openstaande aanbevelingen uit eerdere jaren niet zullen worden vergeten. Aan de hand van het halfjaarlijkse overleg tussen de voorzitter van de visitatiecommissie en de voorzitter van het bestuur zal inzicht worden verschaft in de vorderingen.

Het bestuur bedankt de visitatiecommissie voor haar betrokkenheid bij en haar inzet voor het fonds en zal in overleg met het verantwoordingsorgaan de visitatiecommissie uitnodigen om, al of niet in een gewijzigde samenstelling, in het najaar van 2021 een nieuwe visitatie uit te voeren.

Oordeel verantwoordingsorgaan

Inleiding

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan (VO) over het beleid en de manier waarop het beleid is uitgevoerd, waarna het VO de bevoegdheid heeft een oordeel te geven over het handelen van het bestuur.

Het VO van Stichting Pensioenfonds Flexsecurity is medebeleidsbepalend, wat betekent dat het niet alleen adviseert maar ook goedkeuringsrechten heeft bij bestuursbesluiten over het beleggingsbeleid, de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever, de premiestelling en de uitbesteding van het vermogensbeheer en de pensioenadministratie.

Om een goede afweging te kunnen maken en een oordeel te geven, is het VO regelmatig mondeling geïnformeerd door het bestuur en heeft het inzage gekregen in vergadernotulen, premiedashboards, conceptbeleidsplannen, onderzoeksvoorstellen, beleggingsrapportages, het jaarverslag, de jaarrekening, de actuariële certificering en het accountantsverslag.

Samenstelling

Het verantwoordingsorgaan is samengesteld uit vier vertegenwoordigers, twee namens de werkgever en twee namens de deelnemers van het fonds. Omdat Flexsecurity zelf geen pensioenuitkeringen doet, is er geen zetel namens gepensioneerden. Dit laat onverlet dat de leden van het VO zich zonder meer inspannen voor alle stakeholders binnen het fonds, wat evenzeer geldt voor de grote groep gewezen deelnemers.

Het VO werkt volgens een rooster van aftreden om de continuïteit te borgen. In het laatste kwartaal van 2020 is begonnen met de voorbereiding van de verkiezingen voor een nieuw lid namens de deelnemers. In 2021 neemt Monique van Dalen-Krommenhoek afscheid, omdat zij inmiddels slapend lid is en als zodanig volgens de statuten niet in aanmerking komt voor herverkiezing. Het VO wil haar via deze weg hartelijk danken voor de samenwerking en voor haar inzet als secretaris van het verantwoordingsorgaan en lid van de geschillencommissie.

Het bestuur heeft op verzoek van het VO gekeken naar mogelijkheden om ook slapende leden verkiesbaar te stellen, aangezien zij bijna 80% van het deelnemersbestand uitmaken en VO's in Nederland op grond van wetgeving mogelijk een verzwaaard recht krijgen in de uitwerking van het pensioenakkoord. Bovendien is het niet ongewoon dat een VO-lid namens de deelnemers zelf een tijdelijk contract heeft als flexwerker en daarmee de VO-zetel verliest zodra de zittingstermijn afloopt, wat leidt tot vroegtijdig verlies van opgebouwde kennis en ervaring.

Uit onderzoek blijkt het organisatorisch en kostentechnisch niet haalbaar om de gewezen deelnemers te betrekken bij de kandidaatstelling, reden waarom besloten is geen wijzigingen in de statuten/reglementen aan te brengen. Zie ook het rooster van aftreden op pagina 80.

Het bestuur heeft in november een aanvang gemaakt met de voorbereidingen voor de verkiezingen, die in het eerste kwartaal van 2021 zijn afgerond. Bruce van Haasen treedt aan als nieuw VO-lid. Het VO heet hem hartelijk welkom en kijkt uit naar deze samenwerking.

Bijeenkomsten

Het bestuur en het verantwoordingsorgaan zijn in 2020 vier keer bijeengekomen, waarbij het VO telkens voorafgaand aan elk overleg een eigen vergadering heeft belegd om zijn visies en standpunten te bepalen. Ook is het VO regelmatig door het bestuur bijgepraat over en meegenomen in belangrijke thema's, waaronder maatschappelijk verantwoord beleggen tijdens een ESG-studiemiddag. In het laatste kwartaal van 2020 werden tevens twee strategiesessies met het bestuur belegd (zie volgende paragraaf). Het VO heeft in januari

2020 een bijeenkomst gehad met de visitatiecommissie betreffende het verslagjaar 2019. Voorts heeft het online overleg gehad met de nieuwe accountant en met de certificerend actuaaris.

Gedurende het verslagjaar hebben leden van het VO webinars van de Pensioenfederatie bijgewoond over pensioencommunicatie en de uitwerking van het pensioenakkoord. Ook is deelgenomen aan een online bijeenkomst van pensioenopleider Swalef, waarin aandacht werd besteed aan het pensioenakkoord, governance, risicomanagement, vermogensbeheer en communicatie, en aan een live seminar over de overgang van rentemaatstaven als Euribor en Libor naar alternate reference rates (ARR), wat gevolgen heeft voor de waardering van pensioenfondsbeleggingen.

Strategiedagen

De jaarlijkse strategiedag met het bestuur heeft digitaal plaatsgehad in twee dagdelen. Deze sessies richtten zich op het gezamenlijk onderzoeken van mogelijke scenario's voor Flexsecurity in de komende drie tot vijf jaar, en welke eisen dat stelt aan de missie, visie en strategie van het fonds. Invloeden zijn onder meer het pensioenakkoord en de cao-onderhandelingen omtrent pensioen, waarbij Jurje de Haan (VNO-NCW) en Mark Poort (Randstad Groep Nederland) waardevolle input hebben geleverd. In de tweede sessie hebben bestuur en VO in gezamenlijke interactie een viertal concrete toekomstbeelden nader verkend en beschouwd.

Het bestuur is voornemens om maatregelen te koppelen aan elk van de toekomstscenario's. Het VO voelt zich dankzij de strategiedagen goed meegenomen in de kansen en bedreigingen van het fonds naar de toekomst toe, en dankt het bestuur en de bestuurlijke ondersteuning voor de zorgvuldige organisatie van deze online bijeenkomsten. Het VO juicht toe dat de conclusies van de tweede strategiedag worden meegenomen in de beleidsplannen voor 2021.

Zelfevaluatie

De Code pensioenfondsen schrijft voor dat het bestuur jaarlijks een zelfevaluatie organiseert en driejaarlijks onder begeleiding van een externe partij. Voor het VO is vastgelegd dat de zelfevaluatie plaatsvindt 'met enige regelmaat' (norm 30). Dit is een open norm, die het VO invult met het streven elke twee jaar een formele reflectie te organiseren. Vanwege de coronacrisis is besloten om de zelfevaluatie uit te stellen; deze staat nu gepland voor 2021. Om blijvend tegenwicht te kunnen bieden hebben leden van het VO in aanloop naar de zelfevaluatie al een verzoek bij het bestuur neergelegd om diepgaander te worden getraind op beleggingskennis.

Intern toezicht

Jaarlijks verzorgt een visitatiecommissie (VC) het intern toezicht op het fondsbeleid; de commissie kijkt of het bestuur de risico's goed beheerst en de belangen evenwichtig afweegt. De visitatie heeft eind 2020 plaatsgehad. Het VO nam op uitnodiging van het bestuur en de VC de gelegenheid om een eigen onderzoeksvraag te formuleren in deze visitatie: 'Hoe heeft het bestuur de besluitvorming ten aanzien van het eigen risicodragerschap voor de AO-dekking en de daaruit voortvloeiende consequenties bestuurlijk behandeld?' Het VO onderschrijft de afdrank van de VC, dat bij het in eigen beheer nemen van het AO-risico voldoende alternatieven zijn gewogen, wat niet wegneemt dat de uitvoering onevenwichtig te noemen is. Dit heeft ertoe geleid dat de pensioenregeling op het punt van de AO-dekking is versoberd van staffelvolgend naar premievast met ingang van 1 januari 2021.

Naar de mening van de Visitatiecommissie wordt door bestuur en VO op een constructieve wijze samengewerkt; het VO onderschrijft deze observatie. Aanbevelingen van de VC voor het verantwoordingsorgaan zelf worden meegenomen in de zelfevaluatie van 2021. Het VO dankt de visitatiecommissie voor haar zorgvuldige werkwijze en rapportage, die de governance van zowel het bestuur als het VO naar een hoger plan tillen.

Advies en goedkeuring

Het VO heeft in 2020 de volgende advies- en goedkeuringsaanvragen en stukken ter kennisgeving behandeld:

- Eindrapportage Visitatiecommissie / kennisneming
- Jaarrapportage compliance officer / kennisneming
- Jaarverslag en jaarrekening / positief advies
- Aanpassing ABTN / positief advies
- Reglementen Basispensioen en Pluspensioen/ positief advies
- Reglement Payrollpensioen / goedkeuring
- Addendum uitvoeringsovereenkomst Payrollpensioen / goedkeuring
- Aanpassing statuten / positief advies
- Aanpassing strategisch beleggingsbeleid / goedkeuring
- Beleggingsrichtlijnen en beleggingsjaarplan 2020 / positief advies
- Uitbestedingsbeleid / kennisneming
- Gedragscode / kennisneming
- Communicatiebeleidsplan 2020-2022 / positief advies
- Deelnemersonderzoek risicobereidheid, -tolerantie, -capaciteit / kennisneming met advies (traject loopt nog)
- Benoeming sleutelfuncties / kennisneming
- Beloningsbeleid / kennisneming met advies
- Premiestelling / goedkeuring
- Diversiteitsbeleid / kennisneming
- Stappenplan ter bevordering diversiteit / kennisneming
- Geschiktheids- en opleidingsplan / kennisneming met advies (zie: Zelfevaluatie)
- Onderzoek uitbreiding verkiezingen VO / kennisneming met advies (zie: Samenstelling)
- Allocatieverandering AO-portefeuille / goedkeuring

Oordeel

Het Verantwoordingsorgaan (VO) blikt terug op een jaar waarin het Covid-19 virus zich in alle hevigheid manifesteerde, wat niet alleen impact had op de governance van het eigen pensioenfonds – en daarmee het functioneren van het bestuur en alle geledingen – maar op de pensioensector algemeen en het financiële systeem wereldwijd. De leden van het VO beseffen dat de coronapandemie in welke vorm dan ook zijn weerslag heeft gehad op het privé- en werkzame leven van de pensioendeelnemers; zij spreken daarom in de eerste plaats hun steun uit aan iedereen die daarin als flexwerker of slapend lid een nieuwe weg heeft moeten vinden.

De leden van het VO hebben een tamelijk soepele overgang ervaren van live naar online vergaderen, en hebben kunnen constateren dat de administratieve processen van Flexsecurity goed zijn voortgezet. In de statuten is een aanpassing gemaakt, zodat het bestuur met gebruik van videoconferentie rechtsgeldige besluiten kan nemen. Tevens is vastgelegd dat in geval slechts één of geen bestuurders beschikbaar zijn om het fonds te besturen, het VO plaatsvervangers aanwijst.

De samenwerking met bestuur en bestuursondersteuning zijn als zeer positief ervaren. Documenten die voor het VO van belang zijn om het bestuurlijk functioneren te kunnen beoordelen en de advies- en goedkeuringsrechten adequaat uit te oefenen, zijn tijdig aangeleverd met een duidelijke markering wat ter advies en wat ter goedkeuring wordt aangeboden. Aan dit specifieke verzoek van het VO werd met directe ingang gehoor gegeven. Ook heeft het VO gevraagd om in 2020 nauw betrokken te mogen blijven bij de ontwikkelingen in het arbeidsongeschiktheid (AO) dossier. Het bestuur reageerde met aanvullende notities die de VO-leden een goed beeld geven. Het VO onderschrijft de zorgen van het bestuur over de ontwikkeling van de AO-cijfers, die nu hebben geleid tot een versobering van het Pluspensioen per 2021 en een andere invulling van de nieuwe regeling voor het payroll-pensioen. Het VO is van mening dat het bestuur al het mogelijke heeft gedaan om te voorkomen dat het pensioenfonds in slecht weer geraakt en daarbij zo goed mogelijk oog houdt voor een evenwichtige belangenafweging, binnen de beperkte ruimte waarin dit mogelijk is. Daarin voelt

het VO zich gesteund door de conclusies van de visitatiecommissie, waaraan het VO een onderzoeksvraag voorlegde op dit thema (zie: Visitatie).

Het VO ziet dat het bestuur grote inspanningen levert om de pensioenaanspraken te beschermen in deze onvoorspelbare periode. Zo zijn in het afgelopen verslagjaar de automatische waardeoverdrachten ongehinderd voortgezet en gemonitord en heeft het VO zelf actieve input mogen leveren bij de implementatie van het strategisch beleggingsbeleid. Per april 2020 is de aparte beleggingspool voor het Basispensioen beëindigd en zijn alle deelnemers meegenomen in de lifecyclebeleggingen die al golden voor het Pluspensioen. Het VO is tevreden over het doorlopen proces en heeft veel waardering voor de wijze waarop het bestuur en uitvoeringsorganisatie KCM hebben gehandeld tijdens de periode van de transfer: de implementatie werd deels uitgesteld om te hoge transactiekosten in een onrustige markt te vermijden.

De uitwerking van het nieuwe pensioenakkoord heeft in de ogen van het VO de juiste aandacht van het bestuur, evenals andere ontwikkelingen naar de toekomst toe (zie: Strategiedagen). Het VO hecht belang aan een verdere uitwerking van de besproken toekomstbeelden. Zo blijven de te volgen stappen helder en kan het pensioenfonds anticiperen op ontwikkelingen die nu nog niet zichtbaar zijn en zowel in negatieve als positieve richtingen kunnen bewegen (zie pagina 14).

Het VO ziet dat Flexsecurity vooralsnog relatief soepel door het continu uitdagende pensioenlandschap laveert, en in staat is om tegemoet te komen aan alle eisen die vanuit de Nederlandse en Europese wet- en regelgeving gelden voor ons pensioendomein. De leden van het VO vragen het bestuur dan ook om het onderscheidend vermogen van het fonds scherp in het oog te houden en daarop te sturen, en negatieve sentimenten te voorkomen, zoals die ook te lezen zijn in dit jaarverslag. De balans kan naar beide kanten doorslaan. Zonder aan realiteitsbesef in te boeten wensen de leden van het VO het bestuur toe dat het ziet welke enorme slagkracht en positieve invulling het bewerkstelligt en zich van daaruit blijft aanpassen en ontwikkelen in pensioenland. Crises zoals een moeilijk te temmen AO-dossier en een mondiaal coronavirus, maar ook nieuwe pensioenontwikkelingen zoals het payroll-pensioen en de uitwerking van het pensioenakkoord, zijn momenten waarop de inzet van het bestuur zichtbaar is voor het VO, dat een bestuur ziet dat goed in staat blijkt om de juiste stappen te zetten om dit pensioenfonds op de kaart te houden. Het VO dankt het bestuur voor de enorme inzet die het heeft geleverd in deze ongekende tijd en kijkt uit naar de verdere samenwerking in 2021.

Diemen, 18 juni 2021

Het verantwoordingsorgaan

Hans van Slooten (wg), voorzitter

Monique van Dalen-Krommenhoek (dn), secretaris

Swen Laarveld (wg), plv. voorzitter

Esther Gotink (dn), plv. secretaris

Reactie van het bestuur op de rapportage van het verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft verheugd kennis genomen van het verslag en het oordeel van het verantwoordingsorgaan over het afgelopen jaar. Het bestuur onderschrijft de conclusie van het verantwoordingsorgaan dat de samenwerking tussen beide organen zowel organisatorisch als op inhoudelijk niveau in 2020 is verbeterd. Het bestuur spreekt zijn waardering uit voor de pragmatische aanpak, de flexibiliteit en de slagvaardigheid die het verantwoordingsorgaan kenmerken. Mede daardoor is het bestuur in staat om het pensioenfonds zo efficiënt en effectief mogelijk te besturen.

Het behoud van de deskundigheid en continuïteit binnen het verantwoordingsorgaan is ook voor het bestuur een belangrijk aandachtspunt. Samen met het verantwoordingsorgaan wil het bestuur in 2021 onderzoeken hoe de continuïteit zo goed als mogelijk kan worden gewaarborgd en hoe de kwaliteit van de leden van het verantwoordingsorgaan optimaal kan worden benut.

De uitdagingen die voor Flexsecurity in het verschiet liggen zijn in 2020 gezamenlijk in kaart gebracht. Er zal de komende jaren het nodige gevraagd worden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan om tot de noodzakelijke beleidsvorming en besluitvorming te komen. Het bestuur is voornemens om het verantwoordingsorgaan nadrukkelijk te betrekken bij de verschillende stadia in dit proces en de open en transparante samenwerking en kennisdeling voort te zetten.

Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan voor de getoonde inzet en prettige samenwerking in het verslagjaar en ziet uit naar een voortzetting van deze werkwijze in 2021.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2020	2019
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Aandelen	7.942	5.057
Vastrentende waarden	42.981	29.256
Overige beleggingen	4.462	13.641
	55.385	47.954
Beleggingen voor risico deelnemers [2]		
Onroerende zaken	56.035	41.259
Zakelijke waarden	169.514	130.748
Vastrentende waarden	246.466	219.428
Derivaten	0	298
Overige beleggingen	11.698	45.532
	483.713	437.265
Vorderingen en overlopende activa [3]	9.341	11.578
Liquide middelen [4]	1.743	5.148
Totaal activa	550.182	501.945

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2020	2019
Stichtingskapitaal en reserves [5]		
Stichtingskapitaal	0	0
Algemene reserve	12.259	13.238
	12.259	13.238
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [6]	491.423	447.807
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds [7]	32.883	27.055
Overige technische voorziening voor risico fonds [8]	13.108	11.872
Kortlopende schulden en overlopende passiva [9]	509	1.973
Totaal passiva	550.182	501.945

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2020	2019
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [10]		
Directe beleggingsopbrengsten	131	188
Indirecte beleggingsopbrengsten	2.061	2.522
Kosten van vermogensbeheer	-70	-104
	2.122	2.606
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers [11]		
Directe beleggingsopbrengsten	6.837	5.683
Indirecte beleggingsopbrengsten	18.980	39.548
Kosten van vermogensbeheer	-1.001	-946
	24.816	44.285
Premiebijdragen van werkgever en deelnemers [12]	53.321	58.812
Saldo van overdrachten van rechten [13]	-17.994	-22.002
Pensioenuitkeringen en afkopen [14]	-9.474	-21.796
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [15]	-43.616	-48.411
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fondsen [16]	-5.828	-6.011
Mutatie overige technische voorziening voor risico fondsen [17]	-1.236	-1.361
Herverzekering [18]		
Premies herverzekering	-1.407	-1.439
Overlijdensverzekering arbeidsongeschikten	0	-489
Uitkeringen kapitaal bij leven	12	0
Resultaatdeling	507	1.352
	-888	-576

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2020	2019
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [19]	-3.151	-3.309
Overige baten en lasten [20]	949	1.027
Saldo van baten en lasten	-979	3.264
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	-979	3.264

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2020	2019
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	53.197	58.825
Uitkeringen uit herverzekering	-33	-51
Overgenomen pensioenverplichtingen	25.492	4.250
Overige	917	1.019
	79.573	64.043
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen en afkopen	-9.972	-22.116
Overgedragen pensioenverplichtingen	-41.267	-28.410
Premies herverzekering	-1.896	-1.439 ¹⁾
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-2.907	-3.888
	-56.042	-55.853
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	6.968	5.873
Verkopen en aflossingen beleggingen	242.582	148.688
	249.550	154.561
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-275.344	-161.291
Directe kosten van vermogensbeheer	-1.071	-1.050
Overige	-71	0
	-276.486	-162.341
Mutatie liquide middelen	-3.405	410
Saldo liquide middelen 1 januari	5.148	4.738
Saldo liquide middelen 31 december	1.743	5.148

1) Inclusief premies overlijdensverzekering arbeidsongeschikten ad 489, welke in het jaarverslag 2019 apart werd vermeld.

Algemene informatie

Juridische structuur

Naam en vestigingsplaats

Flexsecurity is gevestigd onder de statutaire naam Stichting Pensioenfonds Flexsecurity te Amsterdam. Het bezoekadres van het fonds is Diemermere 25, 1112 TC in Diemen. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 34111370.

Activiteiten

De activiteiten van Flexsecurity zijn gestart per 1 januari 1999 en zijn gericht op het verstrekken van uitkeringen aan deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden.

Flexsecurity voert twee pensioenregelingen op basis van beschikbare premie uit, te weten de Basispensioenregeling en de Pluspensioenregeling. De eerste regeling is van toepassing op deelnemers die op basis van de Cao langer dan 26 weken, maar korter dan 78 weken werkzaam zijn, de tweede regeling is voor deelnemers die langer dan 78 weken werkzaam zijn.

Aard van de pensioenregelingen

Medewerkers van de bij het pensioenfonds aangesloten werkmaatschappijen van 21 jaar of ouder, die ten minste 26 weken hebben gewerkt op basis van een uitzendovereenkomst, nemen deel aan één van de pensioenregelingen. De pensioenregelingen zijn vastgelegd in de Cao voor Uitzendkrachten en zijn verplicht. De premies worden belegd in participaties in het gesepareerde beleggingsdepot van Flexsecurity. Ter bevordering van het inzicht is dit gesepareerde beleggingsdepot in de balans uitgesplitst naar de afzonderlijke componenten.

Op de pensioendatum wordt het opgebouwde kapitaal aangewend voor de aankoop van een ouderdomspensioen of een combinatie van ouderdoms- en nabestaandenpensioen bij een verzekeraar naar keuze. In geval van overlijden vóór de pensioendatum wordt 100% van het opgebouwde pensioenkapitaal uitgekeerd aan de nabestaanden. Voor dit bedrag dient een nabestaandenpensioen en/ of een (half)wezenpensioen te worden aangekocht. De pensioenregelingen hebben een unit-linkedbasis waarbij de hoogte van de uitkeringen, zowel bij pensionering als bij vroegtijdig overlijden, gebaseerd is op de waarde van de door de deelnemer gehouden units op het moment van pensionering c.q. vroegtijdig overlijden.

De Basispensioenregeling wordt gefinancierd aan de hand van een premie op het brutoloon, geheel betaald door de werkgever. Voor de storting in het pensioenkapitaal geldt een vaste premie gebaseerd op een pensioengrondslag, zijnde het bruto loon na aftrek van een franchise. De premie voor de Pluspensioenregeling is gebaseerd op een pensioengrondslag, zijnde het bruto loon na aftrek van een franchise. De premie voor het Pluspensioen wordt voor 1/3 gedragen door de deelnemers en voor 2/3 door de werkgever. Er wordt een doorsneepremie gehanteerd, maar voor de storting in het pensioenkapitaal geldt een leeftijdsafhankelijke staffel. Tevens voorziet de Pluspensioenregeling in premievrije voortzetting in geval van arbeidsongeschiktheid en in een overlijdensverzekering.

Per 1 januari 2004 is de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds StiPP door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid verplicht gesteld. De gevolgen van deze verplichtstelling zijn voor de aangesloten ondernemingen van Flexsecurity maar beperkt relevant, aangezien Flexsecurity gebruik maakt van een door StiPP verleende vrijstelling. De pensioenregelingen van Flexsecurity zijn gelijkwaardig aan die van StiPP.

Uitvoering van de pensioenregelingen

De pensioenregelingen worden geadmistreerd en uitgevoerd bij AZL in Heerlen en voorzien in zowel ouderdomspensioen als nabestaandenpensioen. Risicoverzekeringen betreffende nabestaandenpensioen en premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid (beide alleen van toepassing in de Pluspensioenregeling) waren tot en met 2017 herverzekerd bij Nationale-Nederlanden Levensverzekeringsmaatschappij. Vanaf 2018 is de nabestaandenpensioenverzekering ondergebracht bij ElipsLife; de premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid is niet langer herverzekerd, maar in eigen beheer van het fonds.

Voorts worden alle secretariaatshandelingen ten behoeve van het pensioenfonds uitgevoerd door AZL. Het vermogensbeheer is ondergebracht bij Kempen Capital Management N.V.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW – voor zover verplicht gesteld door de Pensioenwet – en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op reële waarde. De overige activa en passiva worden gewaardeerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Vergelijking met voorgaand jaar

In 2020 is overgestapt naar de nieuwe AG-prognosetafel AG2020 (startjaar 2021). Tevens is de opslag overlijdensrisico aangepast en is de kostenvoorziening herijkt. Dit alles betreft schattingswijzigingen en heeft per saldo een effect van 0,0% op de actuele dekkingsgraad en -€ 0,35 miljoen op de technische voorziening voor risico fonds.

Schattingen en veronderstellingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van het pensioenfonds zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Opname van actief, verplichting, baat of last

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'Nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Vreemde valuta

Functionele valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten. De functionele valuta van het fonds is de euro. De euro is ook de presentatievaluta in deze jaarrekening.

Beleggingen

Vastgoedbeleggingen

(Indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de per balansdatum geldende marktwaarde. Voor beursgenoteerde beleggingen in vastgoed geschiedt dit tegen de beurskoers per balansdatum. Voor niet-beursgenoteerde fondsbeleggingen in vastgoed geschiedt dit tegen de intrinsieke waarde ultimo boekjaar waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Aandelen

Aandelen en participaties in beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op marktwaarde per balansdatum. Voor beursgenoteerde aandelen en beleggingsinstellingen geschiedt dit tegen de per balansdatum geldende beurskoersen. Voor niet-beursgenoteerde fondsbeleggingen in aandelen geschiedt dit tegen de intrinsieke waarde ultimo boekjaar waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden, zijn gewaardeerd op actuele waarde per balansdatum. Voor beursgenoteerde waarden en beleggingsinstellingen geschiedt dit tegen de per balansdatum geldende beurskoersen inclusief opgelopen interest. Indien vastrentende waarden niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel en de looptijd. Waardebepaling voor participaties in niet-beursgenoteerde fondsbeleggingen in vastrentende waarden vindt plaats op basis van de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Derivaten

Derivaten worden in de jaarrekening opgenomen tegen marktwaarde. Indien geen marktwaarde beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen. Indien een derivatenpositie (inclusief opgelopen rente) negatief is, wordt het bedrag onder de schulden verantwoord.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde. Indien geen marktwaarde beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Herverzekeringen

Herverzekeringspremies

Herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn, dan wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Vorderingen en overlopende activa worden onderscheiden van vorderingen in verband met beleggingstransacties. Vorderingen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit direct opvraagbare kas- en banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Het stichtingskapitaal en de reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

Minimaal vereist eigen vermogen

Aangezien Flexsecurity pensioenverplichtingen voor risico fonds kent, moet het fonds hier ook rekening mee houden in het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV). Het MVEV bestaat uit een aantal componenten:

Het beleggingsrisico is van toepassing op het onderdeel premievrijstellingsrisico van de regeling en op het eigen vermogen van de stichting.

Het fonds berekent het beleggingsrisico over de volledige schadevoorziening. De voorziening voor risico deelnemers is niet voor risico van het fonds en wordt derhalve niet betrokken in de benodigde minimale buffer voor het beleggingsrisico. Het beleggingsrisico wordt vastgesteld als 4% procent van het bedrag van de bruto technische voorzieningen vermenigvuldigd met de verhouding tussen de bruto technische voorzieningen onder aftrek van de overdrachten uit hoofde van verzekering en de bruto technische voorzieningen aan het eind van het afgelopen boekjaar. Dit verhoudingsgetal is ten minste 85%.

De buffer voor beheerslasten is gelijk aan 25% van de uitvoeringskosten van het fonds in het verslagjaar.

De buffer voor overlijdensrisico wordt vastgesteld op basis van het overlijdensrisicokapitaal, vermenigvuldigd met 3%. Aangezien het fonds voor dit risico volledig verzekerd is, mag de buffer met 50% naar beneden bijgesteld worden. Voor de bepaling van het overlijdensrisicokapitaal wordt rekening gehouden met partnerfrequenties. Flexsecurity maakt hiervoor gebruik van de partnerfrequentie GM/V 85-90.

De buffer voor het arbeidsongeschiktheidsrisico is de laatste component van het MVEV. Hierbij is rekening gehouden met de situatie sinds ultimo 2017 waarin het gehele arbeidsongeschiktheidsrisico door Flexsecurity in eigen beheer gedragen wordt.

Vereist eigen vermogen

Het vereist eigen vermogen (VEV) van het fonds is berekend conform het standaardmodel van De Nederlandsche Bank en is alleen van toepassing op de beleggingen voor risico van het fonds.

De berekening van het VEV is gebaseerd op de beleggingen in het Belegd Eigen Vermogen en de voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico van het fonds, zijnde de beleggingen voor risico fonds. Voor de berekeningen van het renterisico en het kredietrisico is gebruik gemaakt van de exacte methodiek, gebaseerd op de kasstromen en cashpositie van de beleggingsfondsen waarin belegd wordt.

Indien het vereist eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen, wordt het vereist eigen vermogen gelijkgesteld aan het minimaal vereist eigen vermogen.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Het betreft de verplichtingen uit hoofde van de beschikbare-premieregelingen voor deelnemers. Het beleggingsrisico ligt bij de deelnemers. De voorziening voor rekening en risico deelnemers is gewaardeerd volgens dezelfde grondslagen die gelden voor de waardering van de corresponderende beleggingen voor risico deelnemers.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Flexsecurity heeft het gehele premievrijstellingsrisico in eigen beheer en houdt zodoende een voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds aan. Deze voorziening is opgebouwd uit twee componenten. Voor reeds arbeidsongeschikte deelnemers houdt het fonds een voorziening aan ter hoogte van de contante waarde van de vrijgestelde pensioenpremies, welke bestaat uit de vrijgestelde staffelpremies vermeerderd met de vrijgestelde overlijdensrisicopremies. Deze overlijdensrisicopremies zijn geraamd als een opslag van 11,3% op de vrijgestelde staffelpremies. Voor zieke deelnemers houdt het fonds een voorziening aan ter hoogte van twee jaar de risicopremie voor arbeidsongeschiktheid. Deze risicopremie is geschat op basis van de daadwerkelijke schadelast van het fonds in de afgelopen vijf jaar.

De contante waarde van de toekomstige premies is bepaald op basis van de actuariële grondslagen van het fonds. Het fonds houdt bij de vaststelling van de voorziening rekening met revalideringskansen. Deze zijn gebaseerd op de door het Verbond van Verzekeraars gepubliceerde kansen uit september 2006, aangepast op basis van de ervaringscijfers inzake revalidatie in de jaren 2016 tot en met 2019.

Overige voorzieningen

Voorziening toekomstige uitvoeringskosten

Ten behoeve van toekomstige uitvoeringskosten is er een voorziening gevormd om mogelijke doorlopende uitvoeringskosten te financieren in geval Flexsecurity geen actieve pensioenregelingen meer kent en dientengevolge geen premies meer ontvangt. De omvang van deze voorziening bedraagt 2,5% van de som van technische voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico deelnemers en voor risico fonds.

Grondslagen voor bepaling resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als onerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van eventuele kortingen. Dit betreft de premiebijdragen van werkgevers en deelnemers als ook premies uit hoofde van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben, zowel voor wat betreft die van de werkgever als die van de deelnemers.

Beleggingsresultaten risico deelnemers en risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden de gerealiseerde en onerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten verstaan. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en onerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden in dit verband rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten verstaan. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling. Directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer vallen de beheerkosten die de vermogensbeheerders, waaronder de fiduciaire vermogensbeheerder, bij Flexsecurity in rekening brengen, evenals de transactiekosten, bewaarloon en de overige administratieve kosten van beleggingen.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen en dergelijke.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers, dan wel aan verzekeraars, uitgekeerde bedragen en zijn toegerekend aan het verslagjaar waarin zij uitgekeerd zijn ten behoeve van de aankoop van levenslange uitkeringen.

[Dit betreft de uitbetaling van de pensioenkapitalen bij expiratie – door ouderdom of overlijden – direct aan de deelnemers of nabestaanden (in geval van kapitalen onder de afkoopgrenzen) of aan verzekeraars die naar keuze van de deelnemers of nabestaanden de pensioenuitkeringen gaan verzorgen (in geval van kapitalen boven de afkoopgrenzen).]

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers betreft de wijziging in de waarde van de technische voorziening voor risico deelnemers.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

De mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds betreft de wijziging in de waarde van de technische voorziening voor risico fonds.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdracht van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen en worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Afkoop van pensioenen

De post afkoop van pensioenen bevat het saldo van bedragen uit hoofde van ineens uitgekeerde kleine pensioenkapitalen die in het kader van de wettelijke mogelijkheden hieromtrent in het verslagjaar uitgekeerd zijn aan gewezen deelnemers.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Voor de opstelling van het kasstroomoverzicht is de directe methode gehanteerd. Hierbij worden alle ontvangsten en uitgaven als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

Actuele dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen de bezittingen en de verplichtingen van het fonds. De beleidsdekkingsgraad is het twaalfmaands voortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkingsgraden.

Reële dekkingsgraad

Ultimo 2020 kent Flexsecurity beschikbare premieregelingen en een schadevoorziening. Hoewel er geen toeslag kan plaatsvinden in deze regelingen, moet bij de bepaling van de reële dekkingsgraad van het fonds rekening gehouden worden met een toeslag op basis van een prijsindexcijfer. Conform wetgeving is zodoende voor de berekening van de contante waarde van de toekomstige indexatie ten behoeve van de reële dekkingsgraad een rekenrente van 5,6% gehanteerd. De reële dekkingsgraad is als volgt vastgesteld: $\text{beleidsdekkingsgraad} / \text{benodigde beleidsdekkingsgraad}$ bij volledige toeslagverlening.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa**[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds**

Categorie	Stand ultimo 2019	Aankopen/ Verstrekk- ingen	Verkopen	Waarde- ontwik- keling	Stand ultimo 2020
Zakelijke waarden					
Aandelen beleggingsfondsen	5.057	2.305	0	580	7.942
Vastrentende waarden					
Vastrentende beleggingsfondsen	29.256	18.082	-5.877	1.520	42.981
Overige beleggingen					
Liquiditeiten beleggingsfondsen	13.641	2.031	-11.170	-40	4.462
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	47.954	22.418	-17.047	2.060	55.385

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen.

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2: Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3: Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2020
Zakelijke waarden				
Aandelen beleggingsfondsen	0	7.942	0	7.942
Vastrentende waarden				
Vastrentende beleggingsfondsen	0	42.981	0	42.981
Overige beleggingen				
Liquiditeiten beleggingsfondsen	4.301	161	0	4.462
Totaal belegd vermogen	4.301	51.084	0	55.385

[2] Beleggingen voor risico deelnemers

Categorie	Stand ultimo 2019	Aankopen/ Verstrekingen	Verkopen	Waarde- ontwik- keling	Stand ultimo 2020
Onroerende zaken					
Vastgoed beleggingsfondsen	41.259	20.462	-7.410	1.724	56.035
Zakelijke waarden					
Aandelen beleggingsfondsen	130.748	120.809	-95.188	13.145	169.514
Vastrentende waarden					
Staatsobligaties	94.855	19.263	-32.033	1.392	83.477
Vastrentende beleggingsfondsen	91.895	49.764	-21.397	2.860	123.122
Hypothecaire leningen	32.678	9.841	-2.574	-78	39.867
	219.428	78.868	-56.004	4.174	246.466
Derivaten					
Valutaderivaten	298	163.900	-164.178	-20	0
Overige beleggingen					
Liquiditeiten beleggingsfondsen	45.532	32.787	-66.498	-123	11.698
Totaal beleggingen voor risico deelnemers activa zijde	437.265	416.826	-389.278	18.900	483.713
Derivaten (passiva zijde)					
Valutaderivaten	0	10.710	-10.710	-76	-76
Totaal beleggingen voor risico deelnemers passiva zijde	0	10.710	-10.710	-76	-76
Totaal beleggingen voor risico deelnemers	437.265	427.536	-399.988	18.824	483.637

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen.

Het uitlenen van effecten geschiedt slechts in enkele beleggingsfondsen. Het risico dat het fonds hierbij loopt is, gezien de zekerheden die ten aanzien van het uitlenen van effecten gesteld worden, minimaal.

Het afdekken van het renterisico op de pensioenen vindt plaats met behulp van obligaties en LDI-beleggingsfondsen. Binnen de LDI-beleggingsfondsen wordt gebruikt gemaakt van rentederivaten. Deze staan niet op naam van het pensioenfonds, maar zijn onderdeel van de portefeuille van het beleggingsfonds waarin belegd wordt. Op naam van Flexsecurity staan valutaderivaten: deze zijn ter afdekking van het valutarisico op het Britse pond; ten behoeve hiervan wordt 'door' de beleggingsfondsen waarin Flexsecurity belegt 'heen gekeken'. De waarde van de valutaderivaten is derhalve zichtbaar op de balans van het pensioenfonds en het resultaat van de valuta-afdekking is opgenomen in de staat van baten en lasten.

Accrued interest

Accrued interest is opgenomen in de waardering van de beleggingen en dus niet separaat als vordering. Het bedrag aan accrued interest is ultimo 2020 € 540 voor beleggingen voor risico deelnemers. Voor risico fonds wordt uitsluitend in beleggingsfondsen belegd en hierbij is dus geen sprake van accrued interest.

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2: Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3: Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2020
Onroerende zaken				
Vastgoed beleggingsfondsen	0	56.035	0	56.035
Zakelijke waarden				
Aandelen beleggingsfondsen	0	169.514	0	169.514
Vastrentende waarden				
Staatsobligaties	83.477	0	0	83.477
Vastrentende beleggingsfondsen	0	123.122	0	123.122
Hypothecaire leningen	0	39.867	0	39.867
	83.477	162.989	0	246.466
Derivaten				
Valutaderivaten	0	-76	0	-76
Overige beleggingen				
Liquiditeiten beleggingsfondsen	10.362	1.336	0	11.698
Totaal belegd vermogen voor risico deelnemers	93.839	389.798	0	483.637

	2020	2019
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Nog te ontvangen premie van werkgever en deelnemers	4.539	4.415
Nog door te storten onttrekkingen	2.122	5.142
Vooruitbetaalde bedragen en nog te ontvangen bedragen	113	5
Te vorderen technische winstdeling op herverzekeraar	2.567	2.016
Totaal vorderingen en overlopende activa	9.341	11.578
De vordering met betrekking tot de te vorderen technische winstdeling heeft deels (€ 2,363 miljoen) een looptijd langer dan een jaar. Deze komt tot uitkering na afloop van de contractperiode (na 2020, dus in 2021). In geval er meer premie voor de overlijdensrisicoverzekering betaald is dan er schade is, deelt Flexsecurity in de winst, te weten 90% hiervan. Tot en met 2020 is er sprake van een technisch resultaat van € 2,626 miljoen, waarvan Flexsecurity recht heeft op € 2,363 miljoen. De andere vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
[4] Liquide middelen		
ING Bank N.V.	1.743	5.148
De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds. Op de rekening van de ING Bank is een kredietfaciliteit afgegeven van € 2.000.000. Hiervan wordt ultimo 2020 geen gebruik gemaakt.		
Totaal activa	550.182	501.945

Passiva**[5] Stichtingskapitaal en reserves**

	2020	2019
Stichtingskapitaal	0	0
Algemene reserve		
Stand per 1 januari	13.238	9.974
Saldobestemming boekjaar	-979	3.264
Stand per 31 december	12.259	13.238
Totaal eigen vermogen	12.259	13.238

De algemene reserve is bedoeld als buffer om te voorzien in mogelijke financiële tekorten van het fonds.

Flexsecurity past de regelgeving van het Financieel Toetsingskader (FTK) toe. Bij bepaling van het zogeheten minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) wordt rekening gehouden met de uitvoeringskosten van het fonds en met de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's die het fonds formeel loopt – en die Flexsecurity deels herverzekerd heeft. Het MVEV is gelijk aan € 10.295 (2019: € 9.003). Het berekende vereist eigen vermogen (VEV) is lager, maar dient conform het FTK minimaal op het niveau van het MVEV te liggen. Daarom is het VEV ook € 10.295.

Eigen vermogen	12.259	13.238
Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)	10.295	9.003
Vereist eigen vermogen (VEV)	10.295	9.003
Solvabiliteitsbuffer	1.964	4.235

De som van het vereist eigen vermogen en de solvabiliteitsbuffer is gelijk aan de omvang van de algemene reserves van het pensioenfonds per einde van genoemde jaren.

Dekkingsgraad	102,3%	102,7%
Beleidsdekkingsgraad	102,5%	102,4%
Reële dekkingsgraad	100,8%	100,7%

	2020	2019
Technische voorzieningen		
[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	447.807	399.396
Mutatie boekjaar:		
– Premie	44.957	47.179
– Premie arbeidsongeschikten	1.376	1.121
– Rendement	24.818	44.283
– Overdracht in	143	745
– Overdracht in (automatisch i.v.m. klein pensioen)	23.131	5.663
– Overdracht uit	-5.669	-3.696
– Overdracht uit (automatisch i.v.m. klein pensioen)	-32.710	-17.976
– Afkopen	-1.948	-21.145
– Afkopen en uitkeringen bij pensionering	-9.563	-6.708
– Sterfte	-852	-681
– Vervallen hele kleine pensioenen	-102	-319
– Overige mutaties	35	-55
Stand per 31 december	491.423 ¹⁾	447.807 ²⁾
[7] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds		
Stand per 1 januari	27.055	21.044
Mutatie boekjaar:		
Vaststelling schadevoorziening	5.198	5.807
Opname uitlooprisico	630	204
Stand per 31 december	32.883	27.055
[8] Overige technische voorziening voor risico fonds		
Dit betreft een voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten		
Stand per 1 januari	11.872	10.511
Herijking kostenvoorziening	777	1.260
Vrijval voor kosten over uitkeringen/afkopen	-665	-1.078
Toevoeging aan kostenvoorziening vanuit premie	1.124	1.179
Stand per 31 december	13.108	11.872

1) De voorziening voor risico deelnemers is niet één op één gelijk met de waarde van beleggingen voor risico deelnemers. Het verschil zit in de onderdelen 'VPV risico deelnemers nog te beleggen' ad 5.439, de 'VPV risico deelnemers overige verplichtingen' ad 2.322 en het cashfonds bij Kempen Capital Management ad 25, die alle zijn opgenomen in de totale voorziening voor risico deelnemers.

2) De voorziening voor risico deelnemers is niet één op één gelijk met de waarde van beleggingen voor risico deelnemers. Het verschil zit in de onderdelen 'VPV risico deelnemers nog te beleggen' ad 5.369, de 'VPV risico deelnemers overige verplichtingen' ad 5.142 en het cashfonds bij Kempen Capital Management ad 31, die alle zijn opgenomen in de totale voorziening voor risico deelnemers.

[9] Kortlopende schulden en overlopende passiva

Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.

2020	2019
76	0
39	541
0	489
377	133
17	810
509	1.973
550.182	501.945

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

De voorzitter die in dienst is van de werkgever ontvangt geen beloning voor de door hem verrichte bestuurswerkzaamheden. De overige bestuursleden ontvangen een vaste vergoeding die jaarlijks wordt geïndexeerd. In 2020 was deze vergoeding vastgesteld op € 26.020,- excl. btw per jaar. De indexatie van de vergoeding bedroeg 1,85%.

De leden namens de deelnemers van het verantwoordingsorgaan ontvangen vacatiegeld per vergadering. De leden namens de werkgever van het verantwoordingsorgaan ontvangen geen vacatiegelden. Over boekjaar 2020 is in totaal € 93.595,- aan bestuursvergoedingen en vacatiegelden uitgekeerd. In 2019 was dit € 90.900,-. Deze stijging is te herleiden tot de jaarlijkse aanpassing van de vergoedingen en een hogere overlegfrequentie van het verantwoordingsorgaan.

Betaalde vergoedingen bestuur en visitatiecommissie

	2020	2019
Bestuursvergoedingen	94	91
Vergoedingen visitatiecommissie	19	19
Totaal	113	110

Personeel

Gedurende het boekjaar 2020 had Stichting Pensioenfonds Flexsecurity geen personeelsleden in dienst.

Het pensioenbureau van Randstad Groep Nederland B.V. verricht uitvoerende werkzaamheden ten behoeve van Flexsecurity. Tevens wordt de voorzitter van het fonds beschikbaar gesteld vanuit Randstad Groep Nederland B.V. Om die reden wordt 25% van de personeels- en huisvestingskosten van dit pensioenbureau doorbelast aan Flexsecurity.

Baten en lasten**[10] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds****Directe beleggingsopbrengsten**

Zakelijke waarden	88	124
Vastrentende waarden	102	97
Banken	-59	-33

Totaal directe beleggingsopbrengsten

	131	188
--	-----	-----

Indirecte beleggingsopbrengsten

Zakelijke waarden	580	1.000
Vastrentende waarden	1.521	1.584
Overige beleggingen	-40	-62

Totaal indirecte beleggingsopbrengsten

	2.061	2.522
--	-------	-------

	2020	2019
Kosten van vermogensbeheer		
Fiduciair beheerder	-43	-80
Bewaarloon	-9	-8
Beleggingsadministratie	-18	-16
Totaal kosten vermogensbeheer	-70	-104
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	2.122	2.606
[11] Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Directe beleggingsopbrengsten		
Onroerende zaken	1.122	1.120
Zakelijke waarden	1.347	1.824
Vastrentende waarden	4.395	2.773
Overige	-27	-34
Totaal directe beleggingsopbrengsten	6.837	5.683
Indirecte beleggingsopbrengsten		
Onroerende zaken	1.725	3.571
Zakelijke waarden	13.143	27.455
Vastrentende waarden	4.330	11.010
Derivaten	-95	-2.257
Overige beleggingen	-123	-231
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	18.980	39.548
Kosten van vermogensbeheer		
Fiduciair beheerder	-766	-716
Bewaarloon	-74	-64
Beleggingsadministratie	-161	-166
Totaal kosten vermogensbeheer	-1.001	-946
De kosten vermogensbeheer die hier gepresenteerd worden, wijken af van de vermogensbeheerkosten zoals verwerkt in het bestuursverslag, omdat in de jaarrekening uitsluitend de kosten worden verwerkt die hebben geleid tot directe betalingen aan de partijen die zich bezighouden met het vermogensbeheer. De overige vermogensbeheerkosten die verwerkt zijn in de beleggingsresultaten worden toegelicht in het bestuursverslag.		

De kosten vermogensbeheer zijn niet toegerekend aan de verschillende beleggingscategorieën, omdat het kosten betreft die op alle categorieën van toepassing zijn: fiduciair vermogensbeheerder KCM, beleggingsadministrateur AssetCare en custodian CACEIS verrichten diensten voor alle beleggingen van het fonds. De kosten die zij in rekening brengen bij Flexsecurity, zijn op basis van functionele werkzaamheden opgesteld en worden niet per beleggingscategorie berekend of verdeeld.

[12] Premiebijdragen van werkgever en deelnemers

Premiebijdragen Basispensioenregeling (door werkgever)
Premiebijdragen Pluspensioenregeling (door werkgever en deelnemers)
Correcties premiestortingen

De premiebijdragen zijn enkel voor risico deelnemers. De premiebijdrage voor de Basispensioenregeling bedraagt 2,6% (in 2019 2,6%) van de pensioengrondslag, zijnde het brutoloon. Deze premie wordt geheel betaald door de werkgever. De premiebijdrage voor de Pluspensioenregeling bedroeg 12% in 2020 (in 2019 11,7%) van de pensioengrondslag, zijnde het brutoloon minus een franchise van € 6,83 per uur (2019: € 6,64). Hiervan wordt 1/3 betaald door de werknemer (deelnemer). De werkgever betaalt 2/3.

De feitelijke premie van Flexsecurity pensioen is gelijk aan de ingeleegde premies: Flexsecurity voert enkel beschikbarepremieregelingen uit. De kostendekkende premie bestaat uit de in de pensioenkapitalen van deelnemers gestorte premies plus de kosten voor de aanvullende risicoverzekeringen, de uitvoeringskosten en een solvabiliteitstoelag. De kostendekkende premie bedroeg in 2020 € 51.896 (2019: € 54.265). Er is sprake van een premieoverschot: de feitelijke premie is hoger dan de kostendekkende premie: € 53.321 vs. € 51.690, een overschot van € 1.631.

[illegible]

	2020	2019
De kostendeekkende premie is als volgt opgebouwd:		
– Premiestortingen risico deelnemer	46.081	48.359
– Herverzekeringspremies	2.896	3.468
– Directe kosten	2.486	2.231
– Solvabiliteitsopslag	227	207
	51.690	54.265
[13] Saldo van overdrachten en rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen regulier	143	746
Overgenomen pensioenverplichtingen kleine pensioenen	23.130	5.663
Overgedragen pensioenverplichtingen regulier	-8.557	-10.435
Overgedragen pensioenverplichtingen kleine pensioenen	-32.710	-17.976
	-17.994	-22.002
[14] Pensioenuitkeringen en afkopen		
Overlijdensuitkeringen	-387	-177
Afkoopsommen	-9.087	-21.619
	-9.474	-21.796
[15] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Premie	-44.957	-47.179
Premie arbeidsongeschikten	-1.376	-1.121
Rendement	-24.818	-44.283
Overdracht in	-143	-745
Overdracht in (automatisch i.v.m. klein pensioen)	-23.131	-5.663
Overdracht uit	5.669	3.696
Overdracht uit (automatisch i.v.m. klein pensioen)	32.710	17.976
Afkopen	1.948	21.145
Afkopen en uitkeringen bij pensionering	9.563	6.708
Sterfte	852	681
Vervallen hele kleine pensioenen	102	319
Overige mutaties	35	55
	-43.616	-48.411

De post 'Vervallen hele kleine pensioenen' heeft betrekking op pensioenen met een hoogte van minder dan € 2 per jaar die op grond van wetgeving verplicht komen te vervallen.

[16] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Vaststelling schadevoorziening

Opname uitlooprisico

-5.198

-630

-5.807

-204

-5.828

-6.011

[17] Mutatie overige technische voorziening voor risico fonds

Dit betreft de mutatie van de voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten

Herijking kostenvoorziening

Vrijval voor kosten over uitkeringen/afkopen

Toevoeging aan kostenvoorziening vanuit premie

-777

665

-1.124

-1.260

1.078

-1.179

-1.236

-1.361

[18] Herverzekering

Premies herverzekering

Overlijdensverzekering arbeidsongeschikten

Uitkering kapitaal bij leven

Resultaatdeling

-1.407

0

12

507

-1.439

-489

0

1.352

-888

-576

[19] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

Administratiekosten AZL

Accountant:

– Onafhankelijke accountant controle jaarrekening en DNB-jaarstaten

– Onafhankelijke accountant fiscale advisering

– Onafhankelijke accountant andere niet-controlediensten

Actuaris

Doorbelaste kosten Randstad Groep Nederland B.V.

De Nederlandsche Bank

Autoriteit Financiële Markten

Bestuurskosten

Opleidingskosten

Overige algemene kosten

-2.444

-59

0

0

-38

-182

-25

-35

-94

-17

-257

-2.588

-71

0

0

-55

-195

-23

-33

-91

-5

-248

-3.151

-3.309

[20] Overige baten en lasten

Vervallen hele kleine pensioenen

Overig

Het sterfteresultaat betreft de vrijval van pensioenkapitalen van overleden deelnemers die geen nabestaanden hebben. Deze kapitalen vervallen aan het fonds.

Saldo van baten en lasten

126

Risicobeheer

Beleid

Voor de uitvoering van het risicobeheer heeft het bestuur de beschikking over de volgende beleidsinstrumenten:

- Beleggingsbeleid;
- Financieringsbeleid;
- Premiebeleid;
- Herverzekeringsbeleid;
- Risicobeleid ten aanzien van uitbesteding.

Welke beleidsinstrumenten het bestuur op welke manier zal hanteren, wordt bepaald op basis van analyses van de te verwachten toekomstige ontwikkelingen van de verplichtingen en de ontwikkelingen op de financiële markten. Op basis van de uitkomsten van deze analyses stelt het bestuur jaarlijks beleggingsrichtlijnen vast waarop het door het fonds uit te voeren beleggingsbeleid wordt gebaseerd. De beleggingsrichtlijnen zetten uiteen binnen welke grenzen en normen het beleggingsbeleid moet worden uitgevoerd, en richten zich op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt de fiduciaire vermogensbeheerder Kempen Capital Management gebruik van verschillende financiële instrumenten.

Het uitvoeren van transacties in financiële instrumenten kan ertoe leiden dat Flexsecurity risico's verkrijgt of overdraagt aan een andere partij. Hierbij moet vooral gedacht worden aan risico's die samenhangen met veranderingen in beurskoersen, rentetarieven, wisselkoersen, debiteurenkwaliteit en liquiditeit. In het kader van de beperking van deze risico's kunnen derivaten en andere instrumenten aangewend worden om deze risico's te beperken.

Risicobeheersing

Hieronder wordt nader ingegaan op de wijze waarop Flexsecurity de aan beleggingen en financiële instrumenten gerelateerde risico's beheerst. De in de tabellen opgenomen cijfers ter zake de beleggingen betreffen optellingen van de beleggingen voor risico pensioenfondsen en de beleggingen voor risico deelnemers op balansdatum.

Marktrisico

Marktrisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in marktprijzen. Flexsecurity tracht deze risico's te beperken door de beleggingsportefeuille te diversifiëren over verschillende categorieën.

Renterisico

Renterisico is het risico dat de waarden van beleggingen en financiële instrumenten zullen fluctueren als gevolg van veranderingen in de marktwaarde. Anders dan bij traditionele pensioenregelingen met een toegezegde aanspraak speelt de verhouding tussen de rentegevoeligheid van de bezittingen en de rentegevoeligheid van de verplichtingen van de stichting geen rol. Wel speelt de rente een rol als het gaat op de 'koopkracht' van het pensioenkapitaal van de deelnemers: staat de rente hoog op het moment van pensioeningang, dan kan de deelnemer een grotere periodieke pensioenuitkering aankopen dan in geval de rente laag staat. Dit is de reden waarom Flexsecurity bij het in het beleggingsbeleid rekening houdt met renteontwikkelingen. De oudere leeftijdsgroepen hebben een groter aandeel van rentegerelateerde beleggingsinstrumenten (vastrentende waarden) in portefeuille waardoor er een directe koppeling is gemaakt met de koopkracht van het pensioenkapitaal.

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen. Het valutarisico dat Flexsecurity pensioen loopt, houdt in hoofdzaak verband met beleggingen waarvan de koers niet in euro genoteerd is. Flexsecurity heeft de strategische keuze gemaakt om het valutarisico niet af te dekken, mede vanwege de kosten die dit met zich meebrengt. Als "door de beleggingsfondsen" waarin Flexsecurity belegt, "heen" gekeken wordt, kan de tabel 'Beleggingen verdeeld naar valuta's' worden opgesteld ten aanzien van de valuta waarin de beleggingen gedaan zijn. Ruim 70% van

de beleggingen wordt gedaan in eurogenoteerde instrumenten en dragen dus geen valutarisico. De overige 30% is genoteerd in andere valuta en leiden dus wel tot een valutarisico. De relatief hoge bedragen die onder 'overige valuta' vermeld staan, zijn te verklaren door de beleggingen die in de opkomende landen geschieden - voornamelijk in aandelen en vastrentende waarden (hoogrentende leningen). Op balansdatum werd, afwijkend van het strategische beleid, door Flexsecurity alleen het risico op het Britse Pond voor 75% afgedekt in verband met de mogelijke risico's van de Brexit.

Beleggingen verdeeld naar valuta's x € 1.000	Vastgoed- beleg- gingen	Aandelen	Vastren- tende waarden	Derivaten	Overige beleg- gingen	Totaal
Euro	48.665	30.367	276.967	10.710	16.161	382.870
Britse Pond	412	12.996	89	-10.786	-	2.711
Hongkong dollar	429	6.226	-	-	-	6.655
Japanse yen	942	4.294	-	-	-	5.236
Amerikaanse dollar	4.421	65.058	89	-	-	69.568
Canadese dollar	223	241	-	-	-	464
Australische dollar	304	-	-	-	-	304
Overige valuta	639	58.273	12.302	-	-	71.214
Stand per 31-12-2020	56.035	177.455	289.447	-76	16.161	539.022

Beleggingen verdeeld naar valuta's x € 1.000	Vastgoed- beleg- gingen	Aandelen	Vastren- tende waarden	Derivaten	Overige beleg- gingen	Totaal
Euro	38.558	28.481	239.564	34.116	57.263	397.983
Britse Pond	152	14.600	-	-11.304	-	3.448
Hongkong dollar	171	9.766	-	-	1.910	11.847
Japanse yen	350	3.090	-	-	-	3.440
Amerikaanse dollar	1.636	33.406	4.565	-22.514	-	17.092
Canadese dollar	87	1.513	-	-	-	1.600
Australische dollar	109	782	-	-	-	891
Overige valuta	195	44.168	4.555	-	-	48.917
Stand per 31-12-2019	41.259	135.805	248.684	298	59.173	485.219

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat voortvloeit uit het feit dat een specifieke tegenpartij tegenover Flexsecurity niet in staat is om aan zijn verplichtingen uit hoofde van contracten betreffende financiële instrumenten te voldoen. Door de beleggingen in risicovollere vastrentende waarden zoals bedrijfsleningen en staatsobligaties in opkomende landen (mede via deelname in beleggingsfondsen) te spreiden over een groot aantal debiteuren, wordt het kredietrisico aanzienlijk beperkt. Voorts geldt de eis van een minimale debiteurenkwaliteit voor Europese staatsobligaties, hetgeen in casu betekent dat de debiteur in de regel minimaal een AA-rating dient te bezitten. Beleggingen in leningen met een lagere kredietwaardigheid zijn tot een percentage van 15% van de vastrentende waarden toegestaan. Op deze wijze worden risico's ten aanzien van de kredietwaardigheid beperkt.

Flexsecurity gaat ervan uit dat het fonds nauwelijks kredietrisico loopt over de staatsobligaties die gewaardeerd zijn met minimaal een AAA-rating. Op basis van deze aannames is het maximale kredietrisico 40% van de omvang van de portefeuille vastrentende waarden.

Kredietwaardigheid vastrentende waarden x € 1.000	vastrentende waarden
AAA	83.279
AA	106.666
A	24.321
BBB	43.837
BB	6.010
B	2.911
Geen rating of lager	22.423
Stand per 31-12-2020	289.447

Kredietwaardigheid vastrentende waarden x € 1.000	vastrentende waarden
AAA	76.661
AA	95.029
A	22.120
BBB	35.259
BB	4.010
B	-
Geen rating of lager	15.605
Stand per 31-12-2019	248.684

De tabel waarin de verdeling naar kredietwaardigheid van de tegenpartijen van de vastrentende waarden per einde 2020 is opgenomen, bevestigt deze aanname: 74,0% van de vastrentende waarden heeft een credit rating van A of hoger, 65,6% van AA of hoger.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat een fonds niet de mogelijkheid heeft om de financiële middelen te verkrijgen die benodigd zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Het liquiditeitsrisico dat het pensioenfonds loopt is beperkt aangezien er geen beleggingen plaatsvinden in incurante effecten. De meeste beleggingen van het fonds vinden plaats in beleggingsfondsen waarvoor een dagelijkse waardebepaling wordt gedaan. Deze beleggingen kunnen, binnen zekere restricties, op dagbasis volledig te gelde worden gemaakt. Daarnaast zijn de pensioenverplichtingen van Flexsecurity over het algemeen voorspelbaar van aard en heeft het fonds geen directe verplichtingen uit hoofde van afwikkeling van rente- of valutaderivaten.

Een deel van de beleggingen vindt plaats in vastgoedfondsen van CBRE en Altera, en zijn er beleggingen in hypotheekfondsen van Aegon AM en ASR. Hoewel deze beleggingen niet op dagbasis verkocht kunnen worden, is het overgrote deel van de participaties

in deze beleggingsfondsen goed verkoopbaar binnen een termijn van drie maanden tot een jaar. Gegeven de omvang van deze beleggingen zal het in de praktijk niet onoverkomelijk zijn kopers te vinden.

Kasstroomrisico

Kasstroomrisico is het risico dat toekomstige kasstromen verbonden aan een monetair instrument zullen fluctueren in omvang. Dit risico wordt beheerst door een zo nauwkeurig mogelijke afstemming van de feitelijke kasstromen aan de benodigde situatie. Vanwege de relatief hoge maandelijkse premieontvangsten ten opzichte van kasstromen kan in de praktijk gebruikelijk worden voorzien in de kasstromen door middel van de ontvangen

Concentratierisico

Grote posten kunnen leiden tot concentratierisico. In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden, is sprake van een cumulatief concentratierisico. Aangezien de beleggingen van Flexsecurity grotendeels plaatsvinden in passieve fondsen die een breed gespreide index volgen, is het concentratierisico minimaal. Het grootste concentratierisico doet zich voor binnen de vastrentende waarden, waarin de beleggingen in staatsobligaties plaatsvinden binnen een beperkt aantal 'kernlanden' met een hoge kredietwaardigheid.

Als wederom door alle beleggingsfondsen "heen" wordt "gekeken", dan is onderstaande tabel voor wat betreft de regiospreiding op te stellen. Een ruime meerderheid van de beleggingen is in de Europese Unie, al worden de cijfers ietwat vertekend door de waarden van de (valuta)derivaten.

Beleggingen verdeeld naar regio's x € 1.000	Vastgoed- beleg- gingen	Aandelen	Vastren- tende waarden	Derivaten	Overige beleg- gingen	Totaal
Azië	1.554	35.623	10.021	–	7.249	54.447
Centraal en Zuid-Amerika	–	9.968	8.763	–	–	18.731
Europese Unie	49.256	53.607	265.188	-76	7.301	375.276
Europanon-EU	123	10.256	547	–	–	10.926
Noord-Amerika	4.775	58.681	2.208	–	–	65.664
Pacific	327	6.150	234	–	1.611	8.322
Overige/niet gedefinieerd	–	3.170	2.486	–	–	5.656
Stand per 31-12-2020	56.035	177.455	289.447	-76	16.161	539.022

Beleggingen verdeeld naar regio's x € 1.000	Vastgoed- beleg- gingen	Aandelen	Vastren- tende waarden	Derivaten	Overige beleg- gingen	Totaal
Azië	–	40.931	1.745	–	–	42.676
Centraal en Zuid-Amerika	–	4.252	1.413	–	–	5.664
Europese Unie	41.259	48.748	240.525	14	59.173	389.719
Europa non-EU	–	8.908	–	–	–	8.908
Noord-Amerika	–	29.083	4.573	-14	–	33.643
Pacific	–	818	–	–	–	818
Overige/niet gedefinieerd	–	3.065	428	298	–	3.791
Stand per 31-12-2019	41.259	135.805	248.684	298	59.173	485.219

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door Flexsecurity beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op meerdere gebieden, zoals de administratieve organisatie, de interne controles, procedures en processen, en kwaliteit van de geautomatiseerde systemen. Een en ander wordt getoetst aan de hand van ISAE-3402-verklaringen. Alle uitbestedingspartijen die bij de uitvoering van Flexsecurity betrokken zijn, AZL, Asset Care en Kempen Capital Management, beschikken over dergelijke verklaringen.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar. Een hoge mate van liquiditeit van de beleggingen en een breed gespreide portefeuille moeten de effecten van dit systeemrisico in een voorkomende situatie zoveel als mogelijk beperken.

Gebeurtenissen na balansdatum

Zoals aangegeven in het bestuursverslag, heeft het bestuur in januari 2021 met inachtneming van het hiertoe verkregen positieve advies van het verantwoordingsorgaan besloten tot de vaststelling van een wijziging in het reglement van de Pluspensioenregeling.

Deze wijziging heeft betrekking op de regeling inzake premievrije voortzetting van de pensioenopbouw in geval van arbeidsongeschiktheid en heeft als gevolg dat met ingang van 1 januari 2021 de premievrije voortzetting van pensioenopbouw niet langer plaatsvindt op basis van de leeftijdsafhankelijke premiestaffel van het Pluspensioen, maar op basis van het premiepercentage dat behoort bij de leeftijdsklasse waarin de arbeidsongeschikte deelnemer zich op 1 januari 2021 bevond. Voor alle nieuwe arbeidsongeschikte deelnemers wordt het premiepercentage van de toepasselijke leeftijdsgroep op de eerste WIA-dag bepalend.

Als gevolg van deze wijziging die per 1 januari 2021 heeft plaatsgevonden, is een bedrag van € 7,1 miljoen uit de voorziening voor arbeidsongeschiktheid op dezelfde datum vrijgevallen en overgeheveld naar het eigen vermogen van het fonds. Als gevolg hiervan is de dekkingsgraad van het fonds op 1 januari 2021 met circa 1,2%-punt verhoogd.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Voor Flexsecurity zijn de uitbesteding van de pensioenadministratie en het vermogensbeheer de belangrijkste uitbestede diensten. Hiervoor heeft het fonds een contract afgesloten met AZL respectievelijk Kempen Capital Management (KCM). Het contract met AZL is per 1-1-2018 verlengd voor de duur van vijf jaren en eindigt van rechtswege op 31-12-2022. De fiduciaire vermogensbeheerovereenkomst met KCM is verlengd per 1-7-2019 en is aangegaan voor een periode van drie jaren, eindigend op 30 juni 2022.

Het bestuur evalueert jaarlijks de prestaties van de uitbestedingspartijen en overweegt tijdig voor het bereiken van de einddata of een voortzetting van de uitbestedingsrelatie wenselijk is. De met deze contracten gemoeid zijnde bedragen zijn opgenomen in de jaarrekening en zullen naar verwachtingen het komende jaar in lijn liggen met de bedragen voor 2020.

Overige gegevens

Resultaatbestemming

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Het voorstel resultaatbestemming 2020 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Flexsecurity te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Flexsecurity, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 3.500.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 175.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuariel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Flexsecurity is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Amstelveen, 18 juni 2021

drs. H. Zaghdoudi AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Flexsecurity

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Flexsecurity per 31 december 2020 en van het saldo van baten en lasten over 2020, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Pensioenfonds Flexsecurity ('de Stichting') te Amsterdam gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2020;
- 2 de staat van baten en lasten over 2020;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2020; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

KPMG Accountants N.V., een naamloze vennootschap ingeschreven in het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Limited, een Engelse entiteit.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit
— Materialiteit van EUR 3,5 miljoen — Circa 0,6% van het pensioenvermogen
Kernpunten
— Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds — Waardering van beleggingen voor risico deelnemers — Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds en overige technische voorziening voor risico fonds
Oordeel
Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 3,5 miljoen. Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2020 (circa 0,6%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 175 duizend rapporteren aan het bestuur alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft de administratie van de beleggingen uitbesteed aan AssetCare B.V. en het beheer van de beleggingen aan Kempen Capital Management N.V. De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door AssetCare B.V. en Kempen Capital Management N.V. en informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van AssetCare B.V., Kempen Capital Management N.V. en AZL N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II-) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en (waar relevant) het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij, en bespreken wij (waar relevant) met de andere onafhankelijke accountant, de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2020 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan AssetCare B.V., Kempen Capital Management N.V. en AZL N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en directe beleggingsopbrengsten uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen, afkopen en waardeoverdrachten aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, afkopen en waardeoverdrachten verkregen.

Onze focus op het risico van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze doelstellingen

De doelstellingen van onze controle op het gebied van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving zijn:

Met betrekking tot fraude:

- het identificeren en inschatten van risico's op een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten die het gevolg is van fraude;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden ter verkrijging van voldoende en geschikte controle-informatie; en
- het op passende wijze inspelen op fraude of vermoede fraude die tijdens de controle wordt geïdentificeerd.

Met betrekking tot het niet-naleven van wet- en regelgeving:

- het identificeren en inschatten van risico's op een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten als gevolg van het niet-naleven van wet- en regelgeving; en
- het verkrijgen van een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, rekening houdend met het toepasselijke wet- en regelgevingskader.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving berust bij het bestuur.

Onze risicobeoordeling

Als onderdeel van onze risico-inschattingswerkzaamheden hebben wij frauderisicofactoren met betrekking tot frauduleuze financiële verslaglegging, het oneigenlijk toe-eigenen van activa en het risico op omkoping en corruptie in acht genomen. Wij hebben de frauderisicofactoren geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude.

Daarnaast hebben we werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is, hebben we het bestuur verzocht om inlichtingen te verstrekken omtrent de naleving van dergelijke wet- en regelgeving en hebben we correspondentie met externe toezichthouders geïnspecteerd.

De potentiële impact van de geïdentificeerde wet- en regelgeving op de jaarrekening varieert aanzienlijk.

Ten eerste is de Stichting onderworpen aan wet- en regelgeving die direct van invloed is op de jaarrekening, inclusief de Pensioenwet en financiële verslaglegging (inclusief voor de Stichting specifieke wet- en regelgeving). Wij hebben de mate waarin aan deze wet- en regelgeving wordt voldaan vastgesteld als onderdeel van onze controlewerkzaamheden voor de relevante elementen in de jaarrekening en derhalve zijn er geen aanvullende controlewerkzaamheden nodig.

Ten tweede is de Stichting onderhevig aan diverse wet- en regelgeving waarbij niet-voldoen aan deze wet- en regelgeving indirect van invloed kan zijn op de jaarrekening ten aanzien van elementen verantwoord of toegelicht in de jaarrekening, of beide, bijvoorbeeld als gevolg van het ontvangen van boetes of claims. Wij hebben de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen

(Bftp) geïdentificeerd als wetgeving die indirect, redelijkerwijs een materiële impact op de jaarrekening zou kunnen hebben.

In overeenstemming met de controlestandaarden hebben wij het frauderisico met betrekking tot doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het bestuur (verondersteld risico) als enige frauderisico geïdentificeerd en geëvalueerd. We hebben het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording weerlegd, omdat de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording beperkt zijn.

Het geïdentificeerde risico op het gebied van fraude is besproken binnen het controleteam en wij bleven alert op aanwijzingen voor fraude en/of het niet-voldoen aan wet- en of regelgeving gedurende de controle.

Bij al onze controles hebben we aandacht besteed aan het risico dat het bestuur de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt, inclusief een onderzoek naar aanwijzingen van mogelijke oneigenlijke beïnvloeding door het bestuur, wat een risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude kan betekenen. We verwijzen naar het kernpunt inzake de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds en overige technische voorziening voor risico fonds, met hierin onze aanpak met betrekking tot gebieden met een hoger risico vanwege schattingen waarbij het bestuur zich baseert op significante oordeelsvorming.

We hebben onze risico-inschatting en controleaanpak gecommuniceerd aan het bestuur. Onze controlewerkzaamheden verschillen van een specifiek forensisch fraudeonderzoek, dat vaak een meer diepgaand karakter heeft.

Onze controlewerkzaamheden

We hebben de volgende controlewerkzaamheden (niet uitputtend) uitgevoerd om in te spelen op de ingeschatte risico's:

- We hebben de opzet en het bestaan en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren. In het geval van tekortkomingen in de fraudemitigerende interne beheersingsmaatregelen, hebben we aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden verricht welke zijn ingericht aan de hand van onze risico-inschatting.
- Wij hebben mogelijke oneigenlijke beïnvloeding door het bestuur geëvalueerd en (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico geïdentificeerd. Indien wij journaalposten met een verhoogd frauderisico hebben geïdentificeerd, hebben wij deze door middel van validatie van brondocumentatie gecontroleerd.
- Wij hebben zaken die zijn gerapporteerd via periodieke SLA-rapportages van de Stichting geïdentificeerd.
- We hebben een zekere mate van elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen.
- We hebben de uitkomst van andere controlewerkzaamheden in overweging genomen en geëvalueerd of bevindingen dan wel afwijkingen indicatief waren voor fraude of niet-

naleving van wet- en regelgeving. Indien dit het geval was, hebben wij onze beoordeling van de relevante risico's en de daaruit voortvloeiende gevolgen voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

- We hebben controle-informatie verkregen met betrekking tot de naleving van die bepalingen van de wet- en regelgeving waarvan algemeen wordt aangenomen dat ze een direct effect hebben op de bepaling van materiële bedragen en toelichtingen in de jaarrekening.
- We hebben rekening gehouden met het effect van feitelijke, vermoede of geïdentificeerde risico's van niet-naleving van wet- en regelgeving als onderdeel van onze procedures voor de daarmee samenhangende posten in de jaarrekening.
- In het licht van mogelijke risico's op het gebied van belangenverstrengeling hebben wij nevenfuncties van het bestuur geëvalueerd en hebben daarbij aandacht besteed aan de governance.

Onze procedures om in te spelen op het geïdentificeerde risico op het gebied van fraude hebben niet geleid tot een 'kernpunt van de controle'.

Verder merken we op dat onze controle niet primair is opgezet om fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving te detecteren en dat het bestuur verantwoordelijk is voor de opzet van een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude, waaronder het voldoen aan wet- en regelgeving.

Hoe minder direct de gevolgen voor de financiële overzichten van het niet-voldoen aan indirecte wet- en regelgeving (onregelmatigheden) van invloed zijn op gebeurtenissen en transacties die in de jaarrekening tot uitdrukking komen, hoe minder waarschijnlijk het ook is dat de inherent beperkte controlewerkzaamheden, zoals vereist door de controlestandaarden, dit zouden identificeren. Bovendien bestaat er, zoals bij elke controle, een hoger risico op het niet-detecteren van onregelmatigheden indien deze het gevolg zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, opzettelijke onjuistheden, verkeerde representaties of de doorbreking van interne beheersmaatregelen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. In onze controle en bij de bepaling en evaluatie van onze kernpunten hebben wij rekening gehouden met de potentiële effecten van COVID-19 op de Stichting en de jaarrekening. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing of uitbreiding van onze kernpunten.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds

Omschrijving

De beleggingen voor risico pensioenfonds vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen bedragen circa 10% van het balanstotaal. De beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). Uit noot 1 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen van de Stichting voor circa 8% is gebaseerd op marktnoteringen en voor circa 92% is gebaseerd op afgeleide marktnoteringen. De waardering van de beleggingen is in belangrijke mate bepalend voor de financiële resultaten van het fonds.

Vanwege de omvang van de beleggingen in relatie tot de jaarrekening als geheel beschouwen wij de waardering van de beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

Wij hebben de waardering van de beleggingen voor risico pensioenfonds (zowel level 1 als level 2) onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingen vergeleken met zelfstandig in de markt waarneembare prijzen. De liquiditeiten die onder level 2 gepresenteerd zijn hebben wij gecontroleerd door middel van een aansluiting naar de opgave van de custodian.

Voorts hebben we de toereikendheid van de toelichting onder noot 1 van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de beleggingen voor risico pensioenfonds in de jaarrekening aanvaardbaar. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van beleggingen voor risico deelnemers

Omschrijving

De beleggingen voor risico deelnemers vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen bedragen circa 88% van het balanstotaal. De beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). Uit noot 2 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen van de Stichting voor circa 19% is gebaseerd op marktnoteringen en voor circa 81% is gebaseerd op afgeleide marktnoteringen.

Vanwege de omvang van de beleggingen voor risico deelnemers in relatie tot de jaarrekening als geheel beschouwen wij de waardering van de beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

Wij hebben de waardering van het grootste gedeelte van de beleggingen voor risico deelnemers onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingen vergeleken met zelfstandig in de markt waarneembare prijzen.

De waardering van de beleggingen die niet door onze waarderingsspecialist zijn onderzocht hebben wij getoetst aan de hand van (door andere onafhankelijke accountants gecontroleerde) jaarrekeningen. Dit betreffen de beleggingen in de categorie 'Onroerende zaken' en een belegging in de categorie 'Vastrentende waarden'. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant. De liquiditeiten die onder level 2 gepresenteerd zijn hebben wij gecontroleerd door middel van een aansluiting naar de opgave van de custodian.

Voorts hebben we de toereikendheid van de toelichting onder noot 2 van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers in de jaarrekening aanvaardbaar. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds en overige technische voorziening voor risico fonds

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds (voorziening voor premievrijstelling) en de overige technische voorziening voor risico fonds (voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten) (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds') is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds komt tot stand door middel van een berekening waarin basisgegevens van (arbeidsongeschikte) deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over revalidering en kostenniveaus worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariel deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in 'Grondslagen voor waardering van activa en passiva' de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds opgenomen. Uit deze toelichting blijkt eveneens dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerende actuaire die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerende actuaire over de te volgen aanpak, de aandachtspunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals de gehanteerde revalideringskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerende actuaire. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerende actuaire geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaire. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse

controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 18 juni 2021

KPMG Accountants N.V.

W. Kevelam RA

Personalia Flexsecurity

Naar de stand van zaken per 1 juni 2021

Bestuur

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Geleding</i>	<i>Functie buiten bestuur</i>	<i>Organisatie</i>	<i>Leeftijd</i>
Raimond Schikhof	Voorzitter	Werkgever	Directeur Pensioenzaken	Randstad Groep Nederland	55
Edmund Hammen	Secretaris	Deelnemers	Business Manager	Nationale-Nederlanden	41
Marianne Hamerslag	Plv. voorzitter	Werkgever	Executive director Business development	Aegon Asset Management	49
Marion Verheul	Plv. secretaris	Deelnemers	Zelfstandig adviseur vermogensbeheer	ICC Consultancy	51

Verantwoordingsorgaan

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Geleding</i>	<i>Functie buiten bestuur</i>	<i>Organisatie</i>	<i>Leeftijd</i>
Hans van Slooten	Voorzitter	Werkgever	Chief financial officer	Randstad Groep Nederland	54
Vacature	Secretaris	Deelnemers			
Swen Laarveld	Lid	Werkgever	Manager Arbeidsverhoudingen	Randstad Groep Nederland	43
Esther Gotink	Lid	Deelnemers	Zelfstandig ondernemer in boardroom consultancy en training	Morpho Training & Assesment	48

Overzicht nevenfuncties bestuursleden

Raimond Schikhof

1. Directeur Pensioenzaken Randstad Groep Nederland bv
2. Fractie-assistent VVD Gemeente Oostzaan
3. Lid Rekenkamercommissie Gemeente Oostzaan
4. Secretaris Stichting West Coast Challenge
5. Docent Stichting Pensioen Opleidingen
6. Extern deskundige Pensioencommissie Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten
7. Lid belanghebbendenorgaan Pensioenkring Randstad Groep bij stichting Het nederlandse pensioenfonds
8. Bestuurslid Stichting Pensioenfonds F. van Lanschot

Edmund Hammen

1. Manager Strategy & Corporate Affairs Nationale-Nederlanden Levensverzekeringsmaatschappij N.V.

Marianne Hamerslag

1. Executive director Business Development Aegon Asset Management B.V.

Marion Verheul

1. Eigenaar Investment Communication Consultancy B.V.; uit dien hoofde beleggingsadviseur bij:
 - a. Bpf Slagers,
 - b. Bpf Schoonmaak,
 - c. Hagee Stichting,
 - d. Randstad Holding nv inzake Vedior-pensioenen
2. Bestuurslid Bpf Koopvaardij en portefeuillehouder beleggingen
3. Lid van de Raad van Toezicht van VLEP (psf. voor de vleeswarenindustrie)

Overzicht nevenfuncties (aspirant-)leden verantwoordingsorgaan

Hans van Slooten

1. Chief financial officer Randstad Groep Nederland bv

Swen Laarveld

1. Manager Arbeidsverhoudingen Randstad Groep Nederland bv
2. Voorzitter raad van toezicht Ante, Met talent vooruit!
3. Lid raad van toezicht Omroep Flevoland

Esther Gotink

1. Eigenaar bureau Morpho Training & Assessment
2. Bibliotheekassistent & trainer digitale geletterdheid, Idea bibliothekengroep
3. Freelance copywriter en vertaler